7 MAYIS 1989 YIL: 7 SAYI: 18 2000 TL. (KDV dahil)

nokta

ÖZEL EK: 80'Lİ YILLARDA TÜRK FUTBOLU

Em. Korgeneral Avcı: "Erlerin prangalı fotoğrafını gördüm"

Prangaya vurulan erler: Remzi Sayılkan, Yaşar Olça, Mustafa Yanıkgönül.

ASKERİ CEZAEVİNDE SKANDAL

TECAVÜZE UĞRAYAN VE PRANGAYA VURULAN ERLER

KİŞİLİK ÇİZGİSİ

ANTALYA

DENİZLİ

İZMİR

KADIKÖY

mithat

A.T.T.

İÇİNDEKİLER

KAPAK

Erzurum Askeri Cezaevi skandalı 16

TÜRKİYE

1 Mayıs İşçi Bayramı 24
Bir sigorta öyküsü 28
Hastane otel olur mu? 31
Söyleşi / Hasan Esat Işık-Tevfik Saraçoğlu 34
Peşmergelere birinci elden yardım 38

DÜNYA

Çin'de öğrenci olayları 46
Kaşıkçı Elması parçalanırken 48
İslam'ı seçen Katolikler 52

EKONOMİ

Sosyal piyasa ekonomisi 56

TOPLUM

Okul kitaplarında facia 64
Yeni bir dergi: Turquoise 67
Bir kadına 7 erkek 68

KÜLTÜR SANAT

Cevat Şakir'in kitabı nerede? 70
Söyleşi / Mehmet Güreli 72

SPOR

Futbolcular köle mi? 76

DİĞER BÖLÜMLER

Nokta'dan 5
Ne Nerede 6
Panorama / Türkiye 44
Panorama / Dünya 54
Günlerin Getirdiği 60
Mavi Daktilo 62
Mektuplar 78
Bulmaca 79
Test 80
Karikatür 82

Erzurum Askeri Cezaevi'nde skandal

Nokta, prangaya vurulan erlerin resimlerinin peşine düşmüştü. Yapılan araştırma onları Sing Sing'e dönen Erzurum Askeri Cezaevi'nin inanılmaz skandalına ulaştırdı. Bu skandalda neler yoktu ki... Tecavüze uğrayan, prangaya vurulan erler... Zimmete geçirilen paralar...

(Sayfa 16)

En sıcak gün

'89 1 Mayısı'na gelinirken hareketlenen işçi kesimi, işçi bayramı üzerine yapılan tartışmaları da sıcaklaştırıyordu. Makro'nun araştırması kamuoyunun 1 Mayıs'ın yasallaşmasından yana olduğunu ortaya koyarken, genç işadamlarının da paralel görüşte olduğu anlaşılıyordu.

(Sayfa 24)

Bir sigorta öyküsü...

Değeri ansızın bir buçuk milyondan dört yüz milyona yükselen ve sekiz yüz elli milyona sigorta edilen hurda röntgen cihazının "beklenmedik" kazasının serüveni...

(Sayfa 28)

Adrese teslim

Türk hükümetinden engelleme gördüklerini öne süren Alman yetkililer, 100 bin marklık yardımlarını gizlice Peşmerge kamplarına ulaştırıp elden dağıttılar.

(Sayfa 38)

Balıkçı'nın kaderi

"Anadolu Medeniyetleri" ve "Avrupa'daki Türkiye," aynı tezleri savunan iki kitap. İlkinin yazarı Cevat Şakir ve "Davos Ruhu"nu zedeler gerekçesiyle bir türlü basılmıyor. İkincisinin yazarı ise Başbakan Özal ve kitap Paris vitrinlerini aylardır süslüyor...

(Sayfa 70)

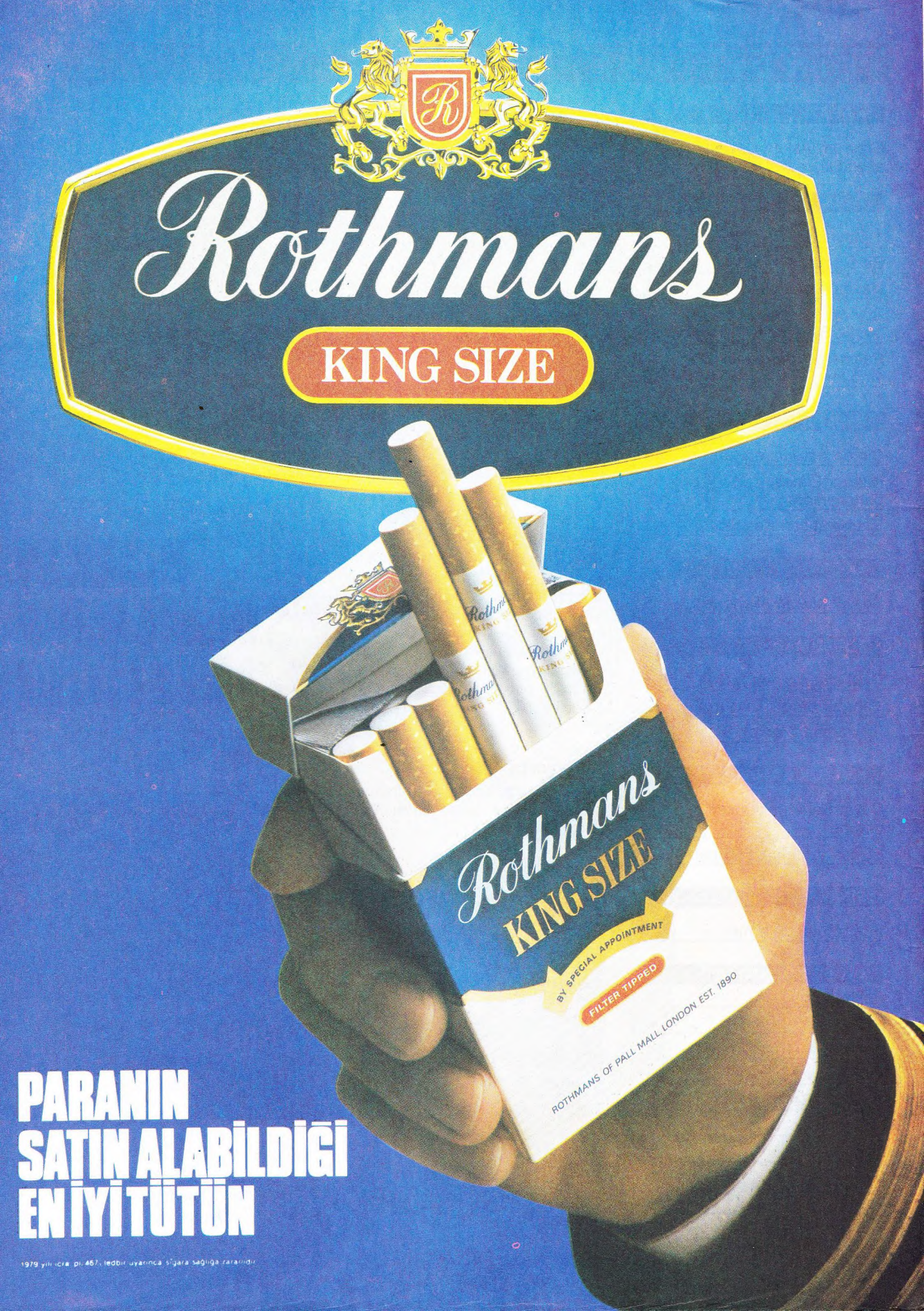
Rothmans
KING SIZE
Rothmans
KING SIZE
BY SPECIAL APPOINTMENT
FILTER TIPPED
ROTHMANS OF PALL MALL LONDON EST. 1890
PARANIN
SATIN ALABİLDİĞİ
EN İYİ TÜTÜN
1979 yılı icra pl. 467, tedbir uyarınca sigara sağlığa zararlıdır.

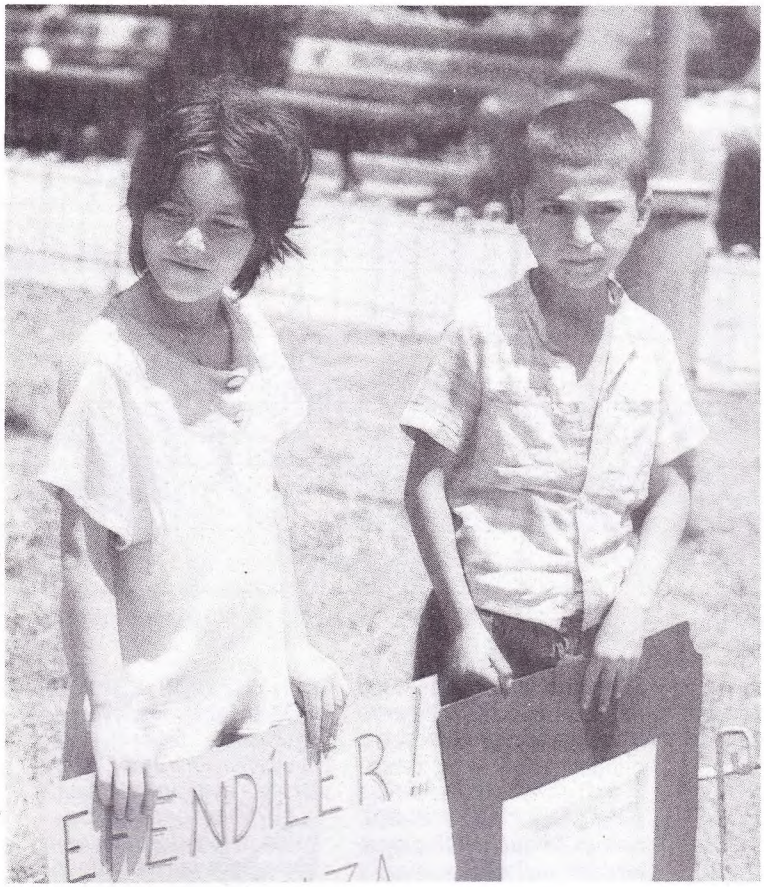

"Kara kış günleri geride kalsın...
Kırmızı çiçekli bahar uyansın..."

Bugün pazar, yarın 1 Mayıs... Onlar da büyüyecekler ve yarın böyle türküler söyleyecekler... Artık yasaklamayın... Sakın yasaklamayın efendiler...

Arda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli Yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
ASİL NADİR

Yönetim Kurulu Başkan Vekili
Fahri Görgülü

Yönetim Kurulu Başkan Vekili
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI
Dr. Adil Özkol

YAYIN KURULU Duygu Asena, Korhan Atay, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Mustafa Özyürek, Emin Tanrıyar, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz, K. Engin Vardar

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Arda Uskan

ANKARA TEMSİLCİSİ
Aycan Giritlioğlu

GÖRSEL YÖNETMEN
Mustafa Eren

HABER MÜDÜRÜ
Emin Tanrıyar

SORUMLU MÜDÜR
Korhan Atay

ANKARA TEMSİLCİSİ YARDIMCISI
Aytekin Yıldız

ANKARA İSTİHBARAT ŞEFİ
Erdal Kılıçoğlu

DIŞ HABERLER Aydın Demirer, Yücel Göktürk, Viki İzrail

EKONOMİ Nilgün Uysal
TOPLUM Levent Tayla
KÜLTÜR-SANAT Haşmet Babaoğlu

HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Dürin Ababay, Ali Boratav, Neyyire Özkan

ÖZEL HABER BİRİMİ Ayşe Önal, Şaziye Karlıklı

REDAKSİYON Sefa Kaplan

TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan

BÜROLAR İstanbul: Figen Akşit, Candan Yenigün, Mahmut Övür, Serhat Öztürk, Mehmet Yalçın, Ayşegül Devecioğlu, Ayda Özlü Çevik, Metin Hakyeri, Erdir Zat, Can Kozanoğlu, Cem İlhan, Sinan Hınçal, Pınar Yeşilkaya, Haluk Akter
Ankara: Can Karakaş, Müşerref Seçkin, Tansel Semerci, İlter Sağırsoy
Yurt dışı: ALMANYA: Metin Dalman, FRANSA: Semih Vaner, İNGİLTERE: Mustafa Kemal Erdemol, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis.

GÖRSEL BÖLÜM: Nejat Ceyhan, Feyyaz Tandoruk (Stüdyo)

FOTOĞRAF: Adem Altan, Erzade Ertem, Batuhan Kıran, Vahit Aras, Ufuk Doğrusözsöyleyen, Mustafa Aköz, Zambak Tukan

GRAFİK: Erdal Alay, Yaman Tetik, Emre Ulaş, Tanju Güngör

KATKIDA BULUNANLAR: Hakkı Deveci, Şahin Erkoçak, Ayça Gülsoy, Gülçin Tahiroğlu, UBA, Ruhi Dilgimen, İbrahim Altınsay

REKLAM VE HALKLA İLİŞKİLER K. Engin Vardar (Genel Müdür Yardımcısı)
REKLAM SORUMLULARI Kadriye Filiz, Naci Baltacı
İDARE Ümit Umar (Genel Müdür Yrd.-Finansman) Turgay Huysal (Müessese Müdürü), Yıldırım Ünverdi (Satış Müdürü), Ayşe Karabece (Dış İlişkiler Müdürü) Mehmet Karabat (İdare Müdürü Ankara)
TEKNİK
Güman Birincioğlu (Müdür), Fazıl Mecit (Şef-Pikaj-Montaj), Figen Turna (Şef- Düzelti), Serpil Köse Tetik (Şef- Dizgi), Yalçın Salur (Şef- Kamera), Yurdakul Işıtman (Şef- Renk Ayrımı), Savaş Kayar (Şef-Fotoğraf Laboratuvarı)

Adres: Gelişim Yayınları, Levent-İstanbul Tel: 169 66 80 (20 Hat), TELEX: 26510
ANKARA BÜROSU Konur Sokak No: 7/4 Kızılay Tel: 117 44 50 (5 Hat)
Fax Tel: 1183527 TELEKS: 42008
İZMİR BÜROSU: Şehit Nevres Bulvarı Sedir Ap. No. 5/5 Alsancak-İzmir Tel: (51) 22 36 34
Fax: 22 36 33
SATIŞ BÜROLARI İstanbul Klodfarer Cad. Oğuz İşhanı No: 25 Cağaloğlu
Ankara Konur Sok. 7/4 Kızılay

BASILDIĞI YER GE-PA Basım Sanayii ve Ticaret A.Ş.
DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş.

MİLLET YAZIYA ÇIKMIŞ!

BİZ DE DUVAR YAZISIYIZ, Türkiye'den Graffiti, Metis Yayınları, 160 sayfa

KİTAP

UYKUSUZLUK, Yaşlılığın Hoş Çılgınlıkları. Henry Miller, Türkçesi: Ahmet Karagöz, Ara Yayıncılık, 90 + 7 sayfa.

"Aşk ne yalvarmalı ne istemelidir..." Herman Hesse'nin bu sözü üstüne kuruyor her şeyi Miller, "Uykusuzluk"un çıkış noktası bu. "Yaşlı kurt"un en keyifli metinlerinden biri elimizdeki; toplam otuz üç sayfalık elyazmasının çevirisi. Kitabın sağ sayfalarında özgün metni buluyoruz, Miller'ın yazısıyla, İngilizce; solda ise Türkçesini. Kitaba ayrıca "Kadans" başlıklı kısa bir metnin de eklendiğini ve Miller'ın bazı resimlerinin daha kaliteli ve renkli sayfalarla kitaba serpiştirildiğini belirtelim.

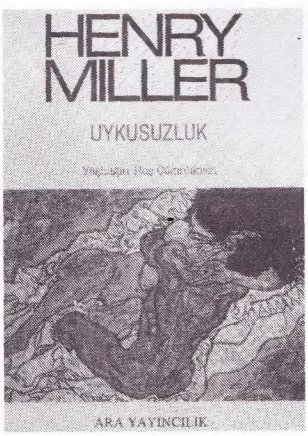

EVSİZ ÜLKE HİKÂYELERİ. Ahmet Tulgar, B/F/S Yayınları, 83 sayfa.

Daha ilk kitapla zor bir yazar olmak, okurun karşısına çetin metinlerle çıkmak, üstünde düşünülmüş, "karar kılınmış" bir yazın anlayışına sahip olmakla mümkün herhalde. İlk öykü kitabı "Evsiz Ülke Hikâyeleri"ni yayımlayan Ahmet Tulgar böyle bir yazar. Kendine özgü bir dili var her şeyden önce; sözcüklerle boğuşuyor, kimi zaman hırçınlaşarak boğuşuyor, noktalama işaretlerine pek yüz vermiyor, kurduğu yapıyı bilerek bozuyor, hatta yapısıyla alay ediyor. Bunlar birkaç küçük veri sadece. Sürdürelim: Öyküleri tek tek okunmayı bekliyor. Aralıklar, esler verip tekrar dönmek gerekiyor onu okurken. Aceleye gelemeyen bir yazar Tulgar. Ama hepsinden önemlisi yanı başımızda akıp giden bir dünyanın, reddiyeyle beslenen ve yüzölçümünü kestiremediğimiz bir dünyanın bilgisini taşıyor. Kitabını "bütün evsizlere ve suçlananlara" adadığı, son notumuz olsun.

21. YÜZYILIN EŞİĞİNDE SOSYALİZM. Derleyen: Miloş Nikoliç, Türkçesi: Kudret Emiroğlu - Yılmaz Öner, Belge Yayınları, 440 sayfa.

1975'ten beri Yugoslavya'da, birçok ülkeden gelen önemli sosyalist düşünürlerin katılımıyla gerçekleşen Uluslararası Dünyada Sosyalizm Konferansları'ndan onuncusu olan "21. Yüzyılın Eşiğinde Sosyalizm"i oluşturan metinler Türkçede! Aralarında A. Gunder Frank, Paul Sweezy, Ernest Mandel, Samir Amin gibi Türk okurunun yakından tanıdığı isimlerin de bulunduğu farklı ülke, akım ve kökene mensup yirmi yazar "var olan sosyalizme" ve "geleceğe" bakıyor. Dünyada Sosyalizm Konferansları'nın genel sekreteri Miloş Nikoliç tarafından derlenen kitabın "ufuk açıcı" bir potansiyele sahip olduğu aşikâr.

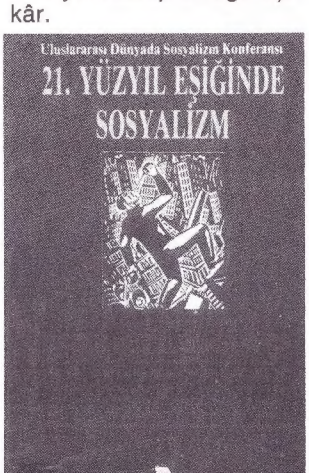

En çok satan kitaplar

1. **Turgut Nereden Koşuyor,** Emin Çölaşan, Tekin Yayınevi (1)
2. **Darbeler ve Gizli Servisler,** Cüneyt Arcayürek, Bilgi Yayınevi (2)
3. **Tüysüz,** Woody Allen, Ara Yayıncılık (—)
4. **Kolera Günlerinde Aşk,** Gabriel Garcia Marquez, Can Yayınları (7)
5. **Özal'ı Aşmak İçin,** Osman Ulagay, Afa Yayınları (—)
6. **Tanrıların Çocukları,** Erich Van Daniken, Altın Kitaplar (4)
7. **İnsan Aklının Sınırları,** L. Ron Hubbart, Altın Kitaplar (—)
8. **Biz de Duvar Yazısıyız,** Türkiye'den Graffiti, Metis Yayınları (—)
9. **Kadınlık Arzuları,** Rosalind Coward, Ayrıntı Yayınevi (3)
10. **Kışkırtılmış Erkeklik Bastırılmış Kadınlık,** Dr. Erdal Atabek, Altın K. (—)
11. **Buzdan Kılıçlar,** Latife Tekin, Adam Yayınları (5)
12. **Zamanın Kısa Tarihi,** Stephen W. Hawking, Milliyet Yayınları (6)
13. **Kış İkindisinin Evinde,** Kürşat Başar, Afa Yayınları (12)
14. **Sosyalizm Türkiye ve Gelecek,** Murat Belge, Birikim Yayınları (9)
15. **Alevilik Olayı,** Cemal Şener, Yön Yayınları (—)

Bu listenin düzenlenmesinde başvurulan kitabevleri: İstanbul'da **Ablalar** (Yeşilköy), **Akademi** (Nişantaşı), **Cengiz** (Bakırköy), **Deniz** (Bebek), **Ece** (Göztepe), **Gençlik AŞ** (Kadıköy), **İnkılâp** (Cağaloğlu), **Net** (Ataköy-Galleria), **Nezih** (Şaşkınbakkal) ve **Y. Karamürsel** (Şişli), Ankara'da **Bilgi, Dost, Dönüşüm, Galeri-Arkadaş, Gün, İlhan-İlhan ve İmge,** İzmir'de **Dost** ve **İleri.** (Parantez içindeki sayılar, kitabın listede bir hafta önceki yerini belirtmektedir. İstanbul kitabevlerinin listeleri, **F. Bozkurt Dağıtım**'dan alınmıştır.)

SİNEMA

DANKO (Red Heat). Sovyet polisi ile Amerikan polisi el ele, uyuşturucuya karşı mücadelede... "Ret Heat", bizde oynayan adıyla da "Danko", glasnostun dostluk rüzgârlarının sinemadaki uzantısı... Amerikalılarla Sovyetler'i karşı karşıya getirmekten bıkan Hollywood bu filmde sert, güçlü ve dürüst Sovyet ajan Danko'yla, yırtık, ağzı pis, feleğin çemberinden geçmiş Amerikalı komiser Ridzik'i yan yana getiriyor. Kas adam Arnold Schwarzenegger ilk kez biraz anlamlı bir rolde. Şikagolu komiseri ise genç bir Gene Hackman havasıyla James Belushi canlandırıyor. "Danko" bunların yanı sıra, hareket, şiddet ve gerilim gösterisi... Yönetmeni, Sam Peckinpah'tan boşalan "şiddet estetiği" tahtına oturmaya aday Walter Hill olunca çok da normal bu.

SERGİ

Ressam Sümer Erek

EREK'İN RESİMLERİ. Çalışmalarını İngiltere'de sürdüren ressam Sümer Erek, Türkiye'deki ilk kişisel sergisini Ankara'daki Oluşum Sanatevi'nde açtı. Sergi 11 Mayıs'a kadar sürecek.

ÖZGÜRLÜK VE BARIŞ. KKTC İstanbul Başkonsolosu Münir Muhtaroğlu'nun katkılarıyla düzenlenen "Kıbrıs-Türk Çocuklarının Gözüyle Özgürlük ve Barış" sergisi 2-5 Mayıs tarihleri arasında Beyoğlu'ndaki Emlak Bankası Sanat Galerisi'nde izlenebilecek.

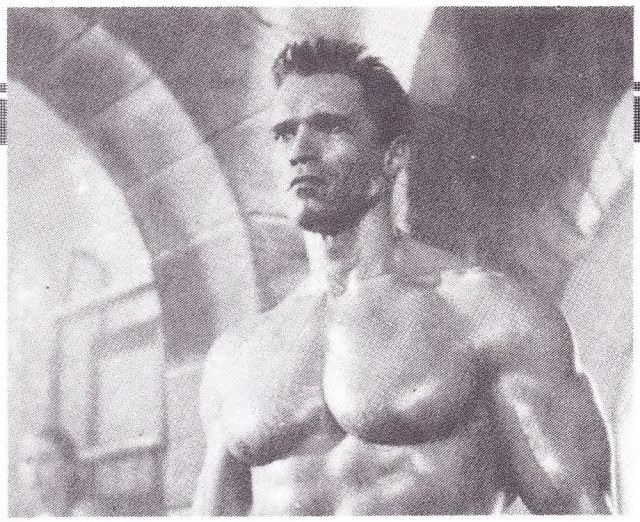

rodan oluşan otuz beş kişilik Fransız topluluk, çeşitli ışık oyunları, duman, köpük vb. sahne öğeleriyle yarattığı akılalmaz "görsel show"larla tanınıyor. AKM'nin Urban Sax için özel olarak hazırlandığını unutmadan belirtelim.

KONSER

URBAN SAX. Fransız Devrimi'nin 200. yıldönümünü kutlama etkinlikleri ülkemizi de sarmış durumda. Bunlardan biri daha karşımızda, Urban Sax Topluluğu'nun konserleri. Geçtiğimiz hafta Ankara'da bir konser veren Urban Sax, 2 Mayıs günü saat 21.00'de AKM Büyük Salon'da vereceği konserle İstanbullu müzikseverlerin karşısına çıkacak. Saksofon, vurmalı çalgılar ve ko-

"Kas Adam" Arnold Schwarzenegger, "Danko"da alışılagelmişin dışında bir tipi canlandırıyor

Urban Sax yalnızca müziğiyle değil aynı zamanda danslı, ışıklı, dumanlı, köpüklü ve hatta kostümlü show'larıyla da ilginç bir topluluk

I. ULUSLARARASI İSTANBUL TİYATRO FESTİVALİ 19-31 MAYIS 1989

TARİH	AKM BÜYÜK SALON	AKM ODA TİYATROSU	TAKSİM SAHNESİ	HARBİYE ŞEHİR TİY.	KENTER TİYATROSU
19 Mayıs Cuma			Devlet Tiyatrosu 20.30 Bir Kadın, Bir Düş ...		
20 Mayıs C.tesi			Devlet Tiyatrosu 20.30 Bir Kadın, Bir Düş ...	AST 15.00/20.30 Suçsuzlar	
21 Mayıs Pazar		Şehir Tiyatrosu Meraklısı İçin ... 20.30		AST 15.00/18.30 Suçsuzlar	
22 Mayıs P.tesi		Şehir Tiyatrosu Meraklısı İçin ... 20.30		AST 20.30 Suçsuzlar	Kent Oyuncuları Şafak Yıldızları 20.30
23 Mayıs Salı	İtalyan Deneme Tiy. Gılgameş 20.30		Yugoslav Atelye 212 Demoni 20.30		Kent Oyuncuları Şafak Yıldızları 20.30
24 Mayıs Çarş.	Italyan Deneme Tiy. Gılgameş 20.30		Yugoslav Atelye 212 Demoni 20.30		Kent Oyuncuları Şafak Yıldızları 20.30
25 Mayıs Perş.	İtalyan Deneme Tiy. Gılgameş 20.30			Yunan Volou Tiy. Antigone 20.30	
26 Mayıs Cuma			Kent Oyuncuları 20.30 Yalnızlığın Oyuncakları	Yunan Volou Tiy. Antigone 20.30	
27 Mayıs C.tesi		Estelle Parsons 20.30 Miss Margarida's Way	Kent Oyuncuları 20.30 Yalnızlığın Oyuncakları		
28 Mayıs Pazar		Estelle Parsons 20.30 Miss Margarida's Way	Kent Oyuncuları 20.30 Yalnızlığın Oyuncakları		Theatre A Venir 20.30 Misafir
29 Mayıs P.tesi				Şehir Tiyatrosu 20.30 Üç Kız Kardeş	Theatre A Venir 20.30 Misafir
30 Mayıs Salı			Devlet Tiyatrosu 20.30 Kim Korkar Hain Kurttan?	Şehir Tiyatrosu 20.30 Üç Kız Kardeş	
31 Mayıs Çarş.			Devlet Tiyatrosu 20.30 Kim Korkar Hain Kurttan?	Şehir Tiyatrosu 20.30 Üç Kız Kardeş	

30 NİSAN Pazar

TV1

03.30 Sahur Özel Programı
06.00 Açık Öğretim
10.05 Pazar Sineması "Küçük Atlı" ➡
11.50 Danışma Bürosu
12.00 Haberler
12.15 7'den 77'ye
13.00 Pazar Konseri
14.00 Güzel Günler İçin-3
14.45 Tele Tatil
16.00 Tele Spor
17.40 Şövalye Pardaillan-2
18.30 Avrupa'da Türk İzleri-15
19.15 İftara Doğru
20.00 Haberler
20.45 Samanyolu-Son
21.55 Spor Stüdyosu
23.05 Merhaba Politika
23.50 Helezon
00.10 Günün Sonu

TV2

13.30 Yaşama Sevinci
14.00 Caz Dünyasından
14.30 Hafta Sonu Bülteni
15.00 Sinema Belgeseli "Filmin Öncesi"- Son
15.30 Dünya Sinemalarından "Pirosmani" ➡
17.10 Şiir Bahçesi
17.30 Geçen Hafta Dünya
18.00 Pazar 89
19.30 Gün ve Ekonomi
20.00 Korolar
20.30 TV'de Sinema "Kumsalın Hikâyesi" ➡
22.30 Haftasonu Bülteni
23.13 Gözler-4

1MAYIS Pazartesi

TV1

03.30 Sahur Programı
05.30 Açık Öğretim
07.00 Gün Başlıyor
09.15 Hanımlar İçin
09.45 Küçük Hanım-86
10.20 Okul Televizyonu
15.00 Haberler
15.10 Öğleden Sonra
16.25 Çocuklar İçin
18.00 Haberler
18.20 Bizim Altan
18.45 Uğurlugiller -18
19.12 Tarihten Sayfalar
19.15 İftara Doğru
20.00 Haberler
20.45 TRT'nin 25. Kuruluş Yıldönümü
21.20 Hak Dostum-8
22.30 Stüdyo-A "32. Gün" ➡
23.35 Savaş ve Anılar-17
00.15 Günün Sonu

TV2

08.00 Okul Televizyonu
16.30 Açık Öğretim
18.00 Hayatında Bir Yıl-18
18.45 Akşam Bülteni
19.15 Müzik
19.20 İyi Akşamlar
20.00 Türk Halk Müziği "İki Solist"
20.30 Türk Sinemasından "Tanıtım"
20.35 Türk Sinemasından "İki Gemi Yan Yana"
22.05 Şemsi Kuseyri
22.30 Gece Bülteni
23.13 Tiyatro "Tanıtım"
23.23 Tiyatro "Palyaço Oyunu"

2 Salı

TV1

03.30 Sahur Programı
06.00 Açık Öğretim
07.00 Gün Başlıyor
09.15 Hanımlar İçin
09.45 Küçük Hanım-87
10.20 Okul Televizyonu
15.00 Haberler
15.10 Öğleden Sonra
16.25 Çocuklar İçin
18.00 Haberler
18.20 Gebelikte Tehlike Sinyalleri-5
18.40 Çalışanlar İçin
19.00 Saz Eserleri
19.12 Tarihten Sayfalar
19.15 İftara Doğru
20.00 Haberler
20.45 Hisseli Harikalar Kumpanyası-Son
21.45 Yarışma "Banko"
22.35 Mevlit Yayını
00.05 Günün Sonu

TV2

08.00 Okul Televizyonu
16.14 Açık Öğretim
17.15 TV'de Sinema "Blöf" ➡
18.45 Akşam Bülteni
19.15 Müzik
19.20 İyi Akşamlar
20.00 Türk Sanat Müziği "İki Solist"
20.30 CNN Dünya Raporu
21.00 Türkü Defteri
21.30 Agatha Christie- 5
22.30 Gece Bülteni
23.13 Bir Stüdyo Bir Solo
23.43 Zamanın Arşivinden-5

3 Çarşamba

TV1

03.30 Sahur Programı
05.30 Açık Öğretim
07.00 Gün Başlıyor
09.15 Hanımlar İçin
09.45 Küçük Hanım-88
10.20 Okul Televizyonu
15.00 Haberler
15.10 Öğleden Sonra
16.25 Çocuklar İçin
18.00 Haberler
18.20 Köyümüzden Mektup Var
18.40 Çevremiz ve Sağlık
19.00 Saz Eserleri
19.12 Tarihten Sayfalar
19.15 İftara Doğru
20.00 Haberler
20.45 Haftanın Spor Olayları
21.30 UEFA Kupası 1. Final Maçı ➡
23.30 Tanamera-3
00.20 Günün Sonu

TV2

08.00 Okul Televizyonu
16.30 Açık Öğretim
18.00 Kanun ve Harry-8
18.45 Akşam Bülteni
19.15 Müzik
19.20 İyi Akşamlar
20.00 Yaşamak Var Şarkılarda
20.30 Ayın Konusu "Hormonlu Et"
21.20 Danışma Bürosu
21.30 İnsan ve Müzik-5
22.30 Gece Bülteni
23.13 Sinema Dünyasından

4 Perşembe

TV1

03.30 Sahur Programı
06.00 Açık Öğretim
07.00 Gün Başlıyor
09.15 Hanımlar İçin
09.45 Küçük Hanım-89
10.20 Okul Televizyonu
15.00 Haberler
15.10 Öğleden Sonra
16.25 Çocuklar İçin
18.00 Haberler
18.15 Önce Sağlık
18.40 Harran Ovasında Tarım-II
19.00 Türk Tasavvuf Musikisi
19.12 Tarihten Sayfalar
19.15 İftara Doğru
20.00 Haberler
20.45 Beşinci Mevsim
21.45 Açık Oturum
22.55 Müzik Konukları
23.45 Günün Sonu

TV2

08.00 Okul Televizyonu
16.15 Açık Öğretim
17.15 TV'de Türk Sineması "Güller ve Dikenler"
18.45 Akşam Bülteni
19.15 Müzik
19.20 İyi Akşamlar
20.00 Kültür Bakanlığı İzmir Devlet Klasik Türk Müziği Korosu
20.30 Toplu Gösteriler Tanıtım
20.40 Toplu Gösteriler "Niagara" ➡
22.10 Dolgu
22.30 Gece Bülteni
23.13 Festivallerden

5 cuma

TV1

03.30 Sahur Programı
05.30 Açık Öğretim
07.00 Gün Başlıyor
09.15 Hanımlar İçin
09.45 Küçük Hanım-90
10.20 Okul Televizyonu
15.00 Haberler
15.10 Öğleden Sonra
16.25 Çocuklar İçin
18.00 Haberler
18.20 Gençlik
19.12 Tarihten Sayfalar
19.15 İftara Doğru
20.00 Haberler
20.45 Kabare "Başlar mısın Başlayalım mı"-1
21.55 Zorlu İkili-28
22.45 Geçmişten Geleceğe Sohbetler
23.05 Bir Besteci
23.55 Günün Sonu
00.10 Avrupa Grekoromen Güreş Şampiyonası
00.25 Gece Sineması "Hayalet Şehir" ➡

TV2

08.00 Okul Televizyonu
16.30 Açık Öğretim
18.00 Genç Polisler-3
18.45 Akşam Bülteni
19.15 Müzik
19.20 İyi Akşamlar
20.00 Videomiks
20.30 İslam ve Toplum
20.55 Emret Bakanım
21.25 Lezzetin Keşfi-5
21.55 Müzik Söyleşileri
22.30 Gece Bülteni
23.13 Güzel ve Çirkin-5

6 cumartesi

TV1

10.00 Cumartesiden Cumartesiye- "Bayramınız Kutlu Olsun"
12.00 Haberler
12.15 Çizgi Film "Batı ve Soda"
13.35 Hafta Sonu "Bayram Özel"
15.30 Tatil Sineması "Doktor No" ➡
17.00 Bir Numara
17.30 Bayram Yarışması-1
18.25 Mini Dizi "Zengin Kız"-1
20.00 Haberler
20.45 Uğurlugiller
21.25 Dikkat
21.40 Eurovision Jüri Tanıtımı
22.00 Eurovision Şarkı Yarışması Finali ➡
00.50 Günün Sonu

TV2

13.30 Taggart-1
14.30 Hafta Sonu Bülteni
15.00 Pop Corn Kid "Komedi"
15.25 Bayram Özel Eğlence Programı
16.55 Sonny Hayes And Co
17.10 Düşman Aileler-4
18.00 Geçen Hafta Türkiye
18.30 Türk Halk Müziği Toplu Programı "Bayram Özel"
19.00 NBA Basketbol
20.00 Hafif Türk Müziği Klipleri
20.30 Şöhret -31
21.15 Cumartesi Spor
21.45 Müzik Mizah Forum
22.30 Hafta Sonu Bülteni
23.13 Dünya Eğleniyor
00.00 Dünya Artistik Erkekler Jimnastik ve Grekoromen Şampiyonası

TELEVİZYON

TV1 **KÜÇÜK ATLI** (To Ride a Northhound Horse). Robert Totten'ın yönettiği film pastoral bir western. Teksas'a yerleşmek üzere Louisiana'dan hareket eden bir ailenin bütün bireyleri yolda hastalıktan ölür. Geride bir tek küçük Cal kalır. O, babasının dileğini gerçekleştirmek için birçok zorluğu göğüsleyecektir. Oyuncular Carroll O'Connor ve Michael Shea.

30 Nisan Pazar

TV2 **PİROSMANİ.** "Dünya Sinemalarından" programında bu kez çok ilginç bir örnek var. Son günlerde çıkan olaylarla bütün dünyada gündeme gelen Sovyet cumhuriyeti Gürcistan'dan bir film "Pirosmani." Ünlü naif ressam Pirosmanisvili'nin yaşamöyküsü. Bir kırık aşk, ressamı evini terk etmeye zorlar; resim yapmaya, meyhane duvarlarını süslemeye başlar Pirosmanisvili. Yönetmen Georgi Şengelaya sinema dili açısından ressamın görsel stilini film şeridi üzerinde de sürdürmeyi yeğlemiş. Şengelaya'ya göre bu "Seyirciyi ressamın benzersiz dünyasına sokabilmek için tek yol." Oyuncular da sıradan insanlar, büyük bölümü profesyonel değil. 7. sanat ve resim tutkunları mutlaka izlemeliler. 1969 Gürcistan yapımı.

30 Nisan Pazar

"Kumsalın Hikâyesi"nde bir zamanlar "Bond kızı" olan Jenny Agutter de oynuyor

TV2 KUMSALIN HİKÂYESİ (Riddle of the Sands). Günümüzün İngiliz-işi "inceltilmiş" casusluk romanlarının öncülerinden Erskine Childers'ın yapıtından orta karar bir sinema uyarlaması ekrana geliyor. Yıl 1901. Almanya kıyılarında teknesiyle gezinen Davis, gördüklerinden kuşkulanır. Oxford'da birlikte okuduğu arkadaşlarıyla kafa kafaya verdiklerinde durum açığa çıkar, Almanya İngiltere'yi işgale hazırlanmaktadır. Oyuncular Michael York, Jenny Agutter, Simon Mac Corkindale, Alan Badel. Yönetmen Tony Maylam. Ağır aksak ama görüntüleri ve öyküsüyle ilginç bir çalışma. 1979 İngiltere yapımı, 102 dakika.

30 Nisan Pazar

TV1 32. GÜN. Programın bu ayki ana dosyasında "NATO'nun geldiği kavşak" konu ediliyor. Doğu-Batı ilişkilerindeki yeni görünüm, silahsızlanma alanında Sovyetler'in yaptığı öneriler NATO'yu gerçekten bir yol kavşağına getirdi, görüş ayrılıklarına yol açtı. 40. yaşında örgütün yeni bir kimliğe gereksinim duyduğu artık açık olarak ortada. M. Ali Birand programda bu konuyu üst düzey yetkililerle görüşüyor. Bir başka konu ise Türkiye'de ve dünyada "yarınların bekçisi" çocukların acıklı hali. UNICEF Genel Sekreteri James Grant bu konudaki kaygılarını dile getiriyor. Ayrıca Hitler, Charlie Chaplin, Walesa, Beyrut, Ürdün ve Çin, 32. Gün'ün "resmigeçit"i içinde yer alıyorlar.

1 Mayıs Pazartesi

TV2 BLÖF (Bluff). İlgisiz bir saatte bayağı keyifli bir film gösteriliyor. Üçüncü sınıf bir İtalyan yönetmeni olan Sergio Corbucci, Anthony Quinn, Adriano Celentano ve o sıralar "O'nun Hikâyesi"yle çok gözde olan Corine Clery'yi bir araya getirmiş. Nasıl olur diyebilirsiniz ama, beylik gangster ve kumarbazlık trükleri üzerine kurulu esprili bir senaryo, ortaya hoş bir film çıkartmış. Dayanamayıp iş ortağını da dolandırınca hapse düşen ünlü dolandırıcı Philippe Bang'i kaçırmak isteyenler yanlışlıkla Felix adında bir mahkûmu kaçırınca her şey karışır... Olağanüstü sevimli bir Adriano Celentano ekran karşısına geçmeniz için yeterli bir neden. Sürprizli final de cabası... 1976 İtalya-Fransa ortak yapımı, 90 dakika.

2 Mayıs Salı

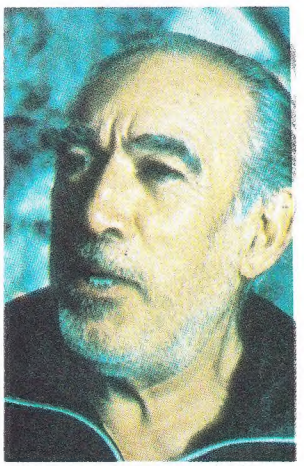

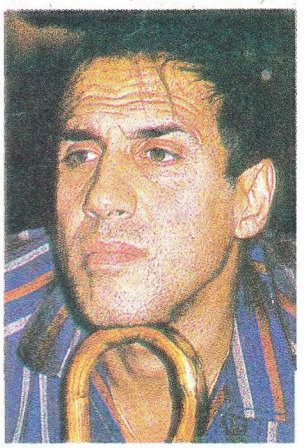

Anthony Quinn ve Adriano Celentano "Blöf"te müthiş gırgır bir ikili oluşturuyorlar

"Pirosmani" bir Gürcü ressamın kendine özgü dünyasını anlatıyor

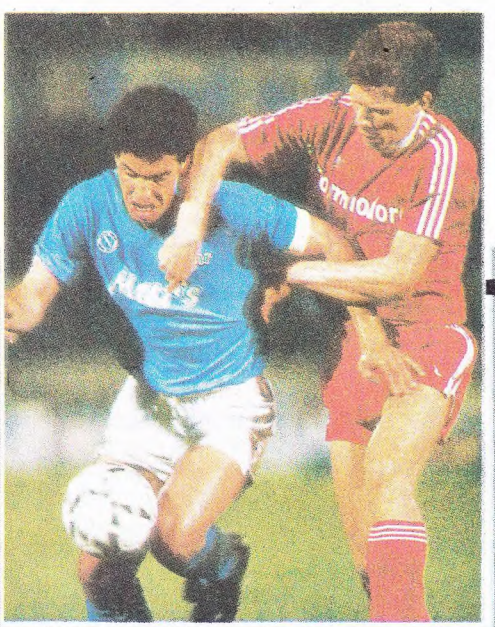

UEFA finali

TV1 NAPOLİ-STUTTGART. UEFA Kupası finali ilk ayağında İtalya'da yapılacak karşılaşma ekrana geliyor. Maradona'lı Napoli, Klinsman'sız (2 sarı kart yüzünden oynayamıyor) Stuttgart karşısında. Karşılaşma saat 21.30'dan itibaren naklen yayınlanacak.

3 Mayıs Çarşamba

James Caan ve Stephanie Powers "Hayalet Şehir"in oyuncuları

TV1 HAYALET ŞEHİR (Little Moon and Judd McGraw). Yüz yıl önce New Mexico eyaletinde (inşallah TRT'nin çevirmenlerinin hep yaptığı gibi bu kez de Yeni Meksika diye geçmez!) Nimmo ve çetesi ortalığı kasıp kavurur. Judd McGraw ise Nimmo'ya dünyayı dar etmeye karar veren ve sonunda efsaneleşen bir kahramandır. Film Judd'un yaşamıyla ilgilenen bir gazetecinin onun yaşadığı yerleri ziyaret etmesiyle başlar... Bernard Girard'ın yönettiği filmde, James Caan ve Stephanie Powers başrollerdeler. 1979 ABD yapımı, 92 dakika.

5 Mayıs Cuma

"Niagara" Marilyn Monroe'nun bir yıldız olarak doğuşunu simgeleyen filmdir

Norma Jean, ya da...

TV2 NIAGARA. TV2'de Gary Cooper toplu gösterisi bitti, bir başka efsanenin filmleri başladı... 1 Haziran 1926'da Los Angeles Hastanesi'nde doğduğunda, belki de sinema dünyasının göbeğinde dünyaya geldiği için filmlere konu olabilecek bir hayat sürecekti. Nüfus kâğıdında adı Norma Jean'di. Babasının kim olduğunu bir türlü öğrenemedi. Annesi akıl hastanesine sık sık yatıyordu. Norma, RKO Stüdyoları'na bakan bir yetimhanede geçirdi çocukluğunu... 9 yaşında film yıldızı olmayı aklına koymuştu. İkinci Dünya Savaşı sırasında propaganda afişlerinde resimleri çıktı. 1946'da çıplak pozlar veren bir "pin-up girl"dü. 20th Century Fox'un filmlerinde figüranlığa başladığında aktör Ben Lyon'ın önerisiyle adını da değiştirdi. Annesinin evlilik soyadı ve eski bir yıldız olan Marilyn Miller'ın adını aldı: Marilyn Monroe... 1950'de "All About Eve"le dikkat çekecek ve 1953'te çevirdiği üç filmle artık yıldızlık kaderinin kollarına kendini bırakacaktı... Bu üç filmden biri ve ilki bu akşam izleyeceğimiz "Niagara". İlk başrolünü aldığı bu filmde Monroe, sinemadaki etkili kompozisyonlarından birini çiziyor. Niagara Çavlanı'nda gezmeye giden Amerikalı bir çiftten, kocanın karısını kendisini öldürmeye çalışmakla suçlaması üzerine gelişen film, Hitchcock'un sinemasını anımsatan bir gerilim ve belli belirsiz bir mizah taşıyor. Monroe'nun kocasını, temiz yüzlü Joseph Cotton oynuyor. Yönetmen Hathaway'e göre ise bu rol için ideal isim, "nörotik bir tip olan James Mason"mış ama kısmet olmamış... Çocuk oyuncu olarak daha 1907'de sinemaya adımını atan, ilk filmini 1930'da yöneten Henry Hathaway, aralarında "Niagara"nın da bulunduğu bir dizi yapımla "macera filmleri"nin yönetmeni olarak isim yaptı... Evet Niagara Çavlanı, Marilyn Monroe'nun bir yıldız ve seks simgesi olarak doğuşuna tanık oluyor. 1952 ABD yapımı, 89 dakika.

4 Mayıs Perşembe

TV1 KABARE "BAŞLAR MISIN, BAŞLAYALIM MI?" Levent Kırca, Zeki Alasya-Metin Akpınar'dan sonra sıra Müjdat Gezen'de. Program Sibel Can'ın şarkısıyla açılıyor. Programın Gezen dışındaki bir başka komiği de Cenk Koray. Birçok mini parodinin yanı sıra konuk sanatçı Hülya Avşar iki şarkısıyla yer alıyor. Müjdat Gezen "Kabare"ye çok iddialı hazırlanmış ancak geçen hafta TRT çeşitli "eksiklikleri" vurgulamıştı. "Kabare"nin sürekli bölümlerine gelince onların adları da şöyle: "Falcı Bari", "Leman Hanım Teyze", "Doğrucu", "31. Gün"...

5 Mayıs Cuma

"Kabare"de Müjdat Gezen ve Sibel Can birlikteler

MUSTAFA AKÖZ / NOKTA

Adı Bond'du...

"James Bond filmi dediğin Dr.No gibi olur" inancı daha sonraki Bond filmlerinin başarısını önemli ölçüde etkiledi

TV1 **DOKTOR NO** (Doctor No). "My name is Bond, James Bond..." fazla ücret istemediği için başrolünü kaptığı "Doktor No"da, o zamana dek pek kendini gösteremeyen İskoç aktör Sean Connery, hafif alaycı, hafif kendini beğenmiş havada bu lafı edecek ve art arda gelen öteki James Bond filmleriyle sinemanın en tutulan ve en çok satan mitlerinden birini yaratacaktı. James Bond'da 1960'lara denk düşen her şey vardı. "Goldfinger"da bir kadın bedenini altına bulayacak kadar cinsel çeşitlilik, Bond'un arabası Aston Martin gibi teknoloji ve tüketim harikaları, kendini epey beğenmiş bir mizah, görkem, heyecan, entrika... Arkada ise "Detant" döneminin barış havası ve bu havayı bozmaya uğraşan kötü "üçüncü" güçler... Ve bu dünyada elini pek kana bulamayan, yakışıklı, yeri geldiğinde nazik yani "a perfect English gentleman"... TRT'nin neden sonra akıl edip ekrana getirdiği "Doktor No" Bond filmlerinin ilki ve her uzun ömürlü dizide olduğu gibi en tipiklerinden biri... Bond'un ve Bond romanlarının asıl yaratıcısı Ian Fleming, 1953'te "Casino Royale"i yayınladığında kuşkusuz kahramanının sinemada dört bir yanı tutacağını düşünmemişti. Ama sinemayı da bütünüyle bir yana attığı söylenemezdi; kitaplarındaki görsel doku hemen göze çarpıyordu. Eon şirketinin, biri dışında, tüm Bond kitaplarının sinema haklarını satın alması da rastlantı olamazdı. Şirket, "Doktor No"da James Bond için Richard Burton'ı, Peter Finch'i falan düşündü ama az para isteyen Sean Connery'de karar kıldı. Connery role öyle oturdu ki, her yerde James olarak tanındı ve bıraktıktan sonra bile bu kimlikten kurtulmada epey zorluk çekti... Sonraki Bond'lar, George Lazenby, Roger Moore, Timothy Dalton onun yerini dolduramadı... Ve "Bond Kızları"... Bu da Bond filmlerinin sinemaya kazandırdığı bir terim. Connery'ye eşlik etmek hanım artistlere de sinemada parlak bir gelecek sağlar oldu zamanla ve Bond kızlığı bir kategori haline geldi, "Doktor No"daki Bond kızı, öyle yeni başlayan biri değil; anlı şanlı Ursula Andress... İsveç doğumlu vamp sarışın gerçi 1950'lerde Hollywood'un yolunu tutmuş ve Marlon Brando'nun himmetiyle birkaç filmde oynamıştı ama pek adını duyuramamıştı. Doktor No ona da ün kapılarını açtı bir bakıma... Bond efsanesinde en çok payı olan yönetmen Terence Young'ı sona bıraktık. 1915 doğumlu Young, ilk filmini 1948'de yönetmiş, Doktor No'ya kadar da pek dikkat çekmemişti. Ama bu filmdeki ve sonraki birkaç Bond'daki teknik açıdan kusursuz ve görsel bakımdan etkileyici anlatımıyla adını Bond yönetmeni olarak sinema tarihine geçirdi. 1962 İngiliz yapımı, 111 dakika.

6 Mayıs Cumartesi

VAHİT ARAS / NOKTA

Türkiye, Eurovision Şarkı Yarışması'nda "Bana Bana"yla temsil edilecek

TV1 **EUROVISION ŞARKI YARIŞMASI FİNALİ.** Eski çekiciliğini çoktan yitiren yarışma bu yıl da sönük geçeceğe benziyor. İsrail'in Küçük Emrah'ı ve İtalyanların seksi şarkıcısı Anna Oxa şimdilik sözü en çok edilenler. Türkiye yarışmada Timur Selçuk'un bestesi "Bana Bana"yla temsil edilecek.

6 Mayıs Cumartesi

Boks sahneleri filan "Homeboy"un yaşam üzerine içedönük bir "mırıldanma" filmi olmasını engellemiyor

VİDEO

SON DÖVÜŞ (Homeboy). Yeni sinema "ilahı"nın son filmi, sinemalardan önce videoda. Hayranları için Rourke dışında "özel" bir yanı yok "Homeboy"un. Ama Rourke için çok özel bir film. Çünkü yapımcılığından, yönetmen seçimine; senaryosundan, öteki oyunculara; filmin her şeyine bulaşmış Rourke. Öykü onun geçmişteki yaşantısından izler taşıyor. Bu öyküyü film yapabilmek için Hollywood yapımcılarının kapısını 10 yıl aşındırmış Mickey Rourke. Sonunda parayı bulmuş. Yönetmen olarak "Angel Heart"ın görüntü yönetmeni Michael Seresin'le anlaşmış. "Homeboy" Seresin'in ilk yönetmenlik denemesi. Yardımcı erkek oyuncu da Rourke'un 15 yıllık arkadaşı Christopher Walken. Sinemaseverler Walken'ı "Deer Hunter" ve "Heavan's Gate" filmlerinden tanıyorlar. Kadın oyuncu Debra Feuer'e gelince, o da Rourke'un bir süredir ayrı yaşadığı 8 yıllık karısı.

Şampiyon olmak için falan değil, yapmasını bildiği tek şey boks olduğu için ringe çıkıp dövüşen bir boksör Mickey Rourke. İçindeki şiddeti orada kıyasıya dışarı vuruyor; kimi kez sırılsıklam dayak yiyerek, kimi kez de ayakta kalıp galip gelmeyi becererek... Sonra ringten indiğinde yürümeye, konuşmaya, sevişmeye, dahası yaşamaya bile "hali kalmıyor..." "Sonlara doğru" bir yerden başlıyor film ve "son dövüş"ün ardından bitiyor. Şizoid bir dünya ve hüzün... Bıçak sırtı gibi erkek dostlukları ve "kazık atmayacak bir kadını" sevme arzusu... Seresin, öykünün içe kapalılığına uygun bir dille görüntülemiş filmi. Ağır ve heyecansız. Boks sahneleri performans gösterisinden çok bir insanı anlatmaya yönelik. Ölünüyor, dövüşülüyor, yapayalnız kalınıyor, her şeye karşın para için çalışılıyor, "yaşam da bu işte" diyen bir film "Homeboy." Eric Clapton'ın olağanüstü duygulu müziğini de vurgulayalım. **(AVT Video)**

Bir kez daha izlemek için...

ŞEYTAN ÇIKMAZI (Angel Heart). Geçen yıl sinemalarda ortalığı kasıp kavuran Robert De Niro ve Mickey Rourke'un büyük beyazperde "şovu" şimdi videolarda. Alan Parker'ın bu müthiş çarpıcı, ürkütücü, şeytani dedektif filmi tekrar tekrar izlenebilecek özellikte. Videoda filmin belli bölümlerine daha ayrıntılı göz atmak mümkün. Sözgelimi De Niro'nun o unutulmaz yumurta yeme sahnesi. Mickey Rourke'la Lisa Bonet'nin kan yağmuru altında seviştikleri sahne. Kara mizah şaheseri olan De Niro ile Rourke'un kilisedeki buluşma sahnesi ve başka birçok şey. **(Özen Film-Video)**

Yeni bir kimlik, yeni bir yaklaşım:

YENİ BİR BANKA

İthalat, ihracat ve tüm dış ticaret işlemleriniz için bankacılıkta yepyeni bir anlayışla tanışın...

Impexbank, bir dış ticaret bankasından beklediğiniz hizmetlerin tümünü en gelişmiş yöntemlerle, yeni bir yaklaşımla sunuyor.

Deneyimli ve dinamik Impexbank uzmanları, size kendilerini tanıtmaya hazır.

IMPEXBANK

TÜRKİYE İTHALAT VE İHRACAT BANKASI A.Ş.
IMPORT - EXPORT BANK OF TURKEY

GENEL MÜDÜRLÜK
Cumhuriyet Cad. 18/1
Emadağ 80200 İstanbul
Tel: 131 15 55 (4 hat)
Tlx: 26192 eufa tr - 28379 ifb tr
Fax: 131 15 59

İSTANBUL MERKEZ
Cumhuriyet Cad. 18
Emadağ 80200
Tel: 131 15 55 (4 hatt)
Tlx: 31101 inba tr - 27887 ibt tr
Fax: 141 67 54

İSTANBUL BAHÇEKAPI
Şeyh Şamlı Hayri Efl. Cad. 31
Tarpacılar Cad. 35/1 Eminönü 34420
Tel: 512 21 66 (4 hat)
Tlx: 23471 itb tr
Fax: 512 60 26

İSTANBUL KADIKÖY
İskele Mey. Damga Sok. Mağruf Han
5/1 Kadıköy 81300
Tel: 346 26 05 (4 hat)
Tlx: 29766 itb tr
Fax: 346 26 09

ANKARA
Meşrutiyet Cad. Meşrutiyet İşhanı
10/2 Bakanlıklar 06640
Tel: (4) 125 75 54 (3 hatt)
Tlx: 46485 itib tr
Fax: (4) 125 75 58

GAZİANTEP
Atatürk Bul. 89/1 27090
Tel: (851) 33 424, 33 934, 17 799
Tlx: 69290 iba tr - 69289 teip tr
Fax: (851) 32 263

Aslında,
her Erkek Gömleği
biraz da,
kadınların beğenmesi
içindir...

Bazı kadınlar,
yeni bir gömlek seçmekten
zevk duyarlar
sevdikleri erkeğe...

(Çoğu, müşterimizdir.
Mağazalarımıza geldiklerinde,
Erkek Bölümü'ne de uğrarlar.)

Bazı kadınlar ise,
gömleğin en iyisini
kendi seçmeyi bilen
erkekleri **zevkli** bulurlar.
(Onların da çoğu Vakko müşterisi.)

Bazı kadınlar için, bir de,
bir yaz sabahı, sevdiği erkeğin
bir gömleğini giymektir **zevk...**
Unutulmaz bir zevk.

Vakko
Yaz Gömlekleri Koleksiyonu
gene olağanüstü zenginlikte:
Göreceksiniz,
üç zevke de uygun...

VAKKO
"Moda Vakko'dur"

Remzi Sayılkan, Yaşar Olça ve Mustafa Yanıkgönül, Erzurum Askeri Cezaevi'nde prangaya vurulan erler...

BİR İHBARIN ORTAYA ÇIKARDIKLARI

ASKERİ CEZAEVİNDE SKANDAL

Tecavüze uğrayan, prangaya vurulan, köpek kulübesinde zorla sabahlamaya mahkûm edilen erler. Sing Sing'i aratmayacak uygulamalar Erzurum Askeri Cezaevi'nde yaşandı, 9. Kolordu Komutanlığı Mahkemesi'nde dava konusu oldu...

Bir telefon konuşması:

Nokta: Sayın Avcı, 9. Kolordu Komutanı iken bir haksızlık zincirinin ortaya çıkması için talimat vermiş ve soruşturma açtırmışsınız. İsterseniz olayı özetleyelim: Erzurum Askeri Cezaevi'nde zimmete para geçirilmiş, erlere tecavüz edilmiş ve erler prangaya vurulmuş. Bu durum kimi astlarınız tarafından bilinmekte iken kimse müdahale etmemiş. Neden sonra yapılanlara dayanamayan Asteğmen Mehmet Çavdar, olayı size iletmiş. Siz de haberdar olur olmaz bir soruşturma açtırıp konunun üzerine gitmişsiniz...

Fuat Avcı: A, evet, hatırlıyorum, Erzurum'da...

Nokta: Olayı bir ihbar mektubu ile mi öğrendiniz?

Fuat Avcı: Evet, bir asteğmenin ihbar mektubu ile öğrendim.

Nokta: Asteğmen Mehmet Çavdar'ın ihbar mektubu ile mi?

Fuat Avcı: Evet, evet...

Nokta: Prangalı er resimlerini de

gördünüz mü?

Fuat Avcı: Evet, prangalı er resimlerini de gördüm...

★ ★ ★

Nokta muhabiri ile Erzurum 9. Kolordu eski Komutanı emekli Orgeneral Fuat Avcı arasında geçen telefon konuşması bu kadardı. Ancak bu kısa görüşme bile **Nokta**'nın kısa bir süre önce aldığı bir ihbarın doğruluğunu ve boyutlarını ortaya koymaya yetiyordu...

Bir ihbarın ardından. "Erzurum'da 1987 yılında erlere işkence yapılmıştır. Ayaklarına pranga vurulmuş ve bu vaziyette taş kırdırılmıştır. Bu olayın resimleri prangaya vurulan dört erde de mevcuttur."

Bu ihbardan yola çıkan **Nokta** muhabirleri, hiç vakit yitirmeden ellerinde resim olduğu söylenen erlerin peşine düşüyorlardı. Şu anda terhis olmuş bulunan erler, olayı ve resimlerin çekildiğini doğruluyorlardı. Ama iş resimlerin gösterilmesine gelince hepsi birden "Evet vardı, fakat şimdi elimizde yok..." diyeceklerdi. İçlerinden bir tanesi de resimlerin davada kullanılmak üzere ellerinden alındığını söyleyecekti.

O ana kadar olayla ilgili olarak resim ipucunun peşine düşen **Nokta** muhabirleri için, erlerin yaptığı bu açıklama yeni bir gelişmenin başlangıcıydı. Gerçi erler, resimlerin akıbetini bilmiyorlardı bilmesine, ama dava açıldığını çok net olarak hatırlıyorlardı. Daha sonra terhis oldukları için de davanın sonucundan haberleri yoktu.

Artık iş bir bakıma kolaydı. Çünkü yapılacak olan, aleniyet kazanmış bir davaya ilişkin olarak bilgi toplamak ve olayın iç yüzünü gözler önüne sermekti. Hemen harekete geçen**Nokta** muhabirleri, soluğu Erzurum'da alıyor ve ilgili mercilerin eşiğini aşındırmaya başlıyordu. Ne ki, aleniyet kazanmış dosyaya ilişkin olarak yapılan her başvuruya karşı yetkililerin ortak tavrı "Duymadım, görmedim, bilmiyorum"dan ibaretti. İşin asıl ilginç yanı, mağdur ve sanık tarafı avukatlarının da dosyalara ulaşmakta güçlük çektiklerini söylemeleriydi. Sanık avukatı olan Veli Koluaçık, dosyaların peşinde çektiği sıkıntıyı şöyle anlatacaktı:

"Erzurum'da 1987 yılında erlere işkence yapılmıştır. Ayaklarına pranga vurulmuş ve bu vaziyette taş kırdırılmıştır. Bu olayın resimleri prangaya vurulan dört erde de mevcuttur"

"Yargıtay'a dosya suretini almak üzere gittiğimde, fotokopi aletinin olmadığını gördüm. Ama dosya bana lazımdı. Dışarıda çektirip getireyim dedim, 'Olmaz' dediler. Sonuçta dosyayı göremedim..."

Olayı duyan herkesin kapı-duvar kesilmesi nihai mercie başvurmayı kaçınılmaz kalmıştı. Ancak, bugünkü 9. Kolordu Komutanı Necati İkizoğlu da, bu konuda bilgi verebilmesi için **Nokta**'nın Genelkurmay'dan yazılı izin alması gerektiğini söyleyecekti. Bu arada İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Erzurum'da yapılan araştırmalar da derinleştiriliyordu. Ortaya çıkan sonuç çarpıcıydı: 1983 ile 1986 yılları arasında Erzurum'da bir ucu erlere pranga vurmaya kadar uzanan, ama bu kadarla da kalmayan "bir

"Pranganın her biri on kilo, ayağımız çıplak"

Yüzbaşı İbrahim Gürgün'ün prangaya vurduğu erlerden Mustafa Yanıkgönül, askerde başına gelenleri **Nokta'ya anlattı.**

Nokta: Prangaya niçin vuruldunuz?

Yanıkgönül: Ben askerde kantinciyim. Tutukluların ve hükümlülerin haftada bir gün kantin günleri var. Adamlar bir kâğıt yazıyorlar, liste yapıyorlar. Biz veriyoruz. Bir gün bölük komutanı İbrahim Gürgün geldi "Cezaevinin giderleri çok fazla" dedi. "Bundan sonra tutukluların aldıklarının gramajını keseceğiz." Zaten adamlar kendi paraları ile alıyorlar. Çünkü onlara haftada belli bir para veriliyor, gelen paralarından. Sanıyorum üç bin liraydı. Ben o zaman "Komutanım, böyle bir sorumluluk üstlenemem" dedim. "Yapacaksın, yoksa seni kantinden alırım" dedi. "Nasıl yapayım komutanım" dedim. Orada beni iyice bir dövdü. Çok içerledim, ama kimseye açamadım. Ondan sonra her kantin günü geldiğinde İbrahim Gürgün başıma dikiliyor, "Şu kadar tartacaksın, bu kadar tartacaksın" diyor. Öyle insafsız ki, yarı yarıya düşürüyor. Tutuklular da işin farkına vardılar. İsyan çıkarttılar. Ben komutana "Komutanım, bu işi yapamayacağım" dedim. Öyle mi, öyle. Yeniden bir dayak faslı geçti. O günden sonra bana taktı. Üzerinde içki yakaladığı iki çocuğu prangaya vurmuş. Benimle Aydın'ı da alkol muayenesine gönderdi. Tabii bizde alkol yok. Yine de prangaya vurdurdu. Pranganın her biri on kilo, ayağımız çıplak. Bize taş taşıtıyor. Süper bir eziyet.

Nokta: Ama firar etmişsiniz?

Yanıkgönül: Ben mahkemede satırına kadar her şeyi anlattım. Tabii firar ettim. Prangalı vaziyet çok dokundu bana. Yanımdakilere, "Ben" dedim, "buradan firar edeceğim. Var mı cesareti olan? Gidip kolordu komutanına durumu anlatacağım. Komutanım, tutukluya dahi vurulmayan pranga bize vuruluyor. Biz Türk askeriyiz, buna reva mıyız?" diye soracadeydi: Cezaevinde görev yapan erler ayaklarından prangalanıyor ve bu vaziyette taş taşıttırılıyor; bu yetmezmiş gibi dört azgın köpeğin yaşadığı köpek kulübesinde sabahlamaya zorlanıyor; kantinde mallar eksik tartılıyor, cezaevinde paralar zimmete geçiriliyor, piyasadan naylon fatura toplanıyor, keyfi izinler veriliyor, keyfi tutuklamalar yapılıyor, paralara el konuluyor ve dahası, erlere tecavüz ediliyordu. Davaya bakan mahkemece kabul gören ve halen Askeri Yargıtay'da incelenmekte olan bu suçlamalar, gerçekten de dehşet vericiydi...

SÜLEYMAN TEL

şeylerin" döndüğünü ortaya koyuyordu...

Yerli Sing Sing. Erzurum Askeri Cezaevi'nde bu dönemde yaşananlar, bir zamanların, bellekler-den silinmeyen ünlü ABD cezaevi "Sing Sing"i aratmayacak düzey-

Suçlamalara göre, bütün bu olaylardan üç kişi sorumluydu: Cezaevi müdürü Yarbay Türker Sönmez, bölük komutanı Yüzbaşı İbrahim Gürgün ve Astsubay Ali Haydar Koluaçık... Bu "muhteşem üçlü"nün icraatları, söz konusu ihbar mektubu, şimdilerde emekli olan dönemin Kolordu Komutanı Fuat Avcı'ya ulaşana dek sürüyordu. Avcı, hiç vakit yitirmeden ihbarı değerlendirecek ve gerisi de çorap söküğü gibi gelecekti. Halen görevli olan üst düzey yetkililer susarken, emekli Korgeneral Fuat Avcı, olayları doğruluyor ve "Hemen bunların üzerine yürüdük ve gerekeni yaptık" diyordu.

ğım. Yaşar Olça ben varım dedi. Birlikte kaçtık. Uzun süre kolordu komutanının evini aradık. Bulamadık. Memleketime döndüm. Bir gün bana bir telefon: "Mustafa dön. Her şey açığa çıktı." Döndüğümde ortalık karışmış. Bölük komutanı tutuklanmış. Cezaevi müdürü tutuklanmış. Ali Haydar Astsubay tutuklanmış. Bana sen kurtulacaksın, çünkü her şey açığa çıktı dediler. Biz de mahkemeye çıktık.

Nokta: Daha sonra ne oldu?

Yanıkgönül: Mahkemede her şeyi anlattım. Mesela cezaevi müdürü Türker Sönmez alıyordu megafonu eline, "Soyunun ulan" diyordu. Erzurum'un soğuğunda herkesi çırılçıplak içtimaya dizerdi. Ama İbrahim Yüzbaşı cezaevindeyken kendisini ziyarete gittim. Bana bu ziyarette, "Tamam Yanıkgönül, ben bir şey yaptım. Gel barışalım" dedi, barıştık. "Yalnız senden" dedi "bir sırrı saklamanı rica edeceğim." "Ne sırrı komutanım" dedim. "Yaptığımız olaydan kimseye bahsetme." Ben de "Tabii" dedim. "Yakında çıkacağım buradan, komutanlarını tanıyorum. Askerliğini kolay bitirttiririm" dedi...

"Domal dedi, domaldım." "Havalandırma nöbetimi tutarken nöbetçi komutanım beni odasına çağırdı. Nöbeti düzgün tutmadığımı söyleyerek, akşam kendisine postalık yapacağımı emretti. Akşam postalığıma başlayınca beni odasına çağırttı. Nöbetçi onbaşının görevlerini sordu, hepsini bilemedim. Beni copla dövdü, boğazımı sıktı, ağzımı ısırdı. 'Domal' dedi, domaldım. Pantolonumu çıkarmadan makatıma cop sokmak istedi. Kaçtım..."

Mahkemede başından geçen olayları böyle anlatıyordu S.E. O gün kaçtığını sanıyordu, ama çok değil beş-altı gün sonra Astsubay Ali Haydar Koluaçık'a yine yakalanıyordu. S.E. bu ikinci karşılaşmayı da şu sözlerle anlatıyordu mahkeme heyetine:

"Bana o gece gardiyanın görevlerini sordu, bilemedim. Domalmamı söyledi, domaldım. Arkama geçti, makatıma penisini sokarak iki kere gidip geldi. Bana tecavüz etti... Beş-altı gün sonra yine tecavüz etti. 'Kimseye söylersen öldürürüm' dedi. Ben çok üzülmüştüm. Yemek yiyemiyordum, hep yalnız dolaşıyordum..."

Onbaşı S.E.'nin bütün bunların sadece kendi başından geçmediğini anlaması hiç de uzun sürmeyecekti. Er arkadaşı R.A. da Astsubay Koluaçık'ın tecavüzüne uğramıştı. R.A. Onbaşı S.E.'ye "Astsubay bana da tecavüz etti. Nöbet kulesinden kendimi atmaya çalışırken, arkadaşlar bana mani oldu" diye anlatmıştı olayı...

Tencere dibin kara, seninki... Tecavüze uğrayan erler, tek kurbanın kendileri olmadığını anlayınca bölük komutanı İbrahim Gürgün'ün yanına çıkıyorlar ve odada bulunan Asteğmen Murat Dilek ve İslam Aydın Başcura'nın yanında her şeyi anlatıyorlardı. Daha sonra ise konu, Yüzbaşı Gürgün'den cezaevi müdürü Yarbay Türker Sönmez'e intikal ettiriliyordu. Adaletin tecellisine inanan erler, kendilerini Yarbay Sönmez'in koruması altında hissettikleri anda, disiplin suçu işledikleri gerekçesi ile disiplin odasına konuveriyorlardı...

Suçlamalara göre bütün bu olaylardan üç kişi sorumluydu: Cezaevi müdürü Yarbay Türker Sönmez, bölük komutanı Yüzbaşı İbrahim Gürgün ve Astsubay Ali Haydar Koluaçık...

Yarbay Sönmez'in, erlerin meselesi ile uğraşacak zamanı yoktu. Çünkü o tutuklu ve hükümlülerin emanet paralarını kullanma, piyasadan naylon fatura toplama gibi "ciddi" işlerle uğraşıyordu. Ancak, disipline attığı erlerin ifadesi de kaygı vericiydi. Bu mesele yüzünden teftiş-meftiş geçirmenin âlemi yoktu. Kararını veren Yarbay Sönmez disiplindeki erleri huzuruna çağırtacak ve karşısında sapır sapır titreyen erlere ifadelerini değiştirmeleri emrini verecekti. Değiştirme-

dikleri takdirde ikisine de "ibne" damgası vurdurtacağını ve bir daha köylerine dönemeyeceklerini de sözlerine eklemişti Yarbay Sönmez. Erlerin yapabileceği bir şey yoktu. Çaresiz ifadelerini değiştirmişler ve yarbay da tereyağından kıl çeker gibi savuşturmuştu tehlikeyi...

Yarbay Türker Sönmez erlerin ifadelerini değiştirterek kendince tedbirini almış ve olası bir soruşturmayı önlemişti, ama Astsubay Ali Haydar Koluaçık'ın "erlerin ırzlarına geçme düşkünlüğü"nü bir kenara bırakması diye bir şey söz konusu değildi elbette. Gerçi Koluaçık'ın eline düşen tüm erler S.E. ve R.A. kadar şanssız değildi. Söz gelişi Onbaşı N.Ö. "Boğazına cop dayanılıp dudakları şehvetle öpülüp, dudakları kanatıncaya ısırılanlardandı." Er M.E. de olayı küçük bir sıyrıkla atlatmıştı, çünkü bir hayli iri cüsseliydi ve astsubayı itmeyi başarabilmişti...

Bütün bunlar olup biterken, dedikodular da kulaktan kulağa yayılıyordu. Bir süre sonra, yani olay mahkemeye intikal ettiğinde, çeşitli er ve subaylar anlatılanları doğrulayacak ve ifadelerini bu doğrultuda vereceklerdi. Mahkemede herkes başından geçenleri anlatıyor ve bu arada er Sefa Koçağa şu soruyu sormadan edemiyordu: "Biz buraya namusumuzu, vatanımızı korumak için geliyoruz, ama namusumuzu kaybediyoruz. Olur mu böyle şey?.."

Astsubayın alışkanlığı. Yargılama aşamasında Astsubay Ali Haydar Koluaçık'ın mazisinin de pek öyle temiz olmadığı çıkıyordu ortaya. Koluaçık'ın yabana atılamayacak bir şöhreti vardı ve 1983'te de benzer bir suçtan hüküm giymişti. Mahkeme sırasında, Koluaçık'ın avukatı, müvekkilini savunurken, "Erlerin geçmişte homoseksüel olduğunu ve bu erlerin siyasi hükümlüler tarafından Koluaçık'a provokasyon düzenlemek amacıyla kullanıldığını" iddia edecekti. Ne var ki, erlerin geçmişte homoseksüel filan olmadıklarına dair doktor tarafından verilen rapor, bu iddiayı kökünden çürütüyordu. 9. Kolordu Mahkemesi'nin bütün bu gö-

"Benim dönemimde disiplinsizlik olmadı"

Dönemin cezaevi müdürü emekli Yarbay Türker Sönmez Nokta'*nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Erzurum Askeri Cezaevi Komutanı iken erlere pranga vurulması ihbarı ile başlayan bir dizi olaylar davasının sanıklarından biriydiniz.

Sönmez: Cezaevi bir bütün. Diyelim köpek kulübesinde bir yangın çıktı. Herhangi kimsenin kolu kırıldı. Sorumlu sizsiniz. Ama size gelinceye kadar orada organlar var. Bunların tam çalışması lazım. Çalışmadığı için direkt size geliyor. Mücadele ettiğinizde eğer yetkimiz dışındaysa bildiriyoruz. Gelin siz halledin diyoruz. Oradakiler de kendi "yorumlarına" göre yardım ediyorlar.

Nokta: Pranga ihbarını alınca ne yaptınız?

Sönmez: Gerekli olan askeri kovuşturma anında başlatılmıştır. Bununla ilgili evrak, doküman ve resimler gerek cezaevinde ve gerekse 9. Kolordu Komutanlığı'nda geniş bir dosya olarak mevcuttur. Cezaevi yönetmelikleri gereği buralara her yönü ile mükemmel kişilerin gelmesi gerekirdi. Bunlardan o zamanki yüzbaşı İbrahim Gürgün'e bakıyoruz. Sonradan tetkik edince bunların hiç de seçilmeden gönderildiğini görüyoruz. Yani evveliyatı mükemmel kişiler olması gerekirken sonraki olgulara baktığımızda bunun böyle olmadığını görüyoruz.

Nokta: Erlerin tecavüz şikâyetlerini geri aldırdınız mı?

İbret verici bir savunma:

Ali Haydar Koluaçık'ın avukatı İhsan Öztürk'ün savunmasından.

"Zorla ırza geçme suçunu kabul etmiyoruz, zira bu, müvekkilime yapılmış bir iftiradır... O günlerde disiplinsiz hareketleri yüzünden cezaevine düşen Astsubay Ömür Candan'ın, ki bu da müvekkilime karşı olan bir şahıstır. Sarkıntılık suçundan daha önce müvekkilin mahkûmiyeti olduğunu bildiği için bu durumdan bahsetmiş. Örgüt mensubu sanıklar da ahlaken düşük iki tane iffetsiz askeri temin ederek olayın planlamasını yapmışlardır... Mağdur sanıklar mahkemede ifade verirken gayet sakin, rahat ve tabii halde idiler, en ufak bir üzüntü, nefret, heyecan görünümü yoktu. Oysa iddiaya göre zorla ırzlarına geçilmişti. Bir erkeğin zorla ırzına geçilmesi bir erkek için ölümden daha beterdir... Bir Türk askerine biz bu davranışı yakıştıramıyoruz. Nasıl olur da bir astsubayın hemen domal demesiyle domalır, donunu çıkartır, namusunu teslim eder? Bu durum asla kabul edilemez. Eşyanın tabiatına aykırıdır. Namuslu bir erkek ölmeden arkasını kimseye teslim etmez. Ama şahıs homoseksüel, bu işin hastası ise, ona bir diyeceğimiz yoktur. Ben bu durumdaki şahsı bu işin hastası ve müptelası kabul ederim..."

rüşmelerden sonra verdiği karar gayet açıktı:

"On iki yıl ağır hapis."

Cezaevi müdürü Yarbay Türker Sönmez, Astsubay Ali Haydar Koluaçık ve bölük komutanı İbrahim Gürgün birlikte yargılanmışlar ve en hafif cezayı ise Yüzbaşı Gürgün almıştı. Kolordu mahkemesi yetkilerinin verdiği bilgiye göre, karar temyiz edilmediğinden Yüzbaşı Gürgün'ün on beş günlük hapis cezası kesinleşmişti.

Suçlamaya göre, Yarbay Sönmez, tam tehlikeyi savuşturduğunu sandığı anda erleri prangaya vurmuş, erlerin prangalı resimleri ile ihbar mektubu kolordu komutanlığına gönderilmiş ve asıl soruşturma bununla başlamıştı. Her ne kadar Yüzbaşı Gürgün'ün isteği ile davası ana davadan ayrılmış ve tek başına yargılanmış ise de "Sing

"Bana o gece gardiyanın görevlerini sordu bilemedim. Domalmamı söyledi, domaldım. Arkama geçti, makatıma penisini sokarak iki üç kere gidip geldi. Bana tecavüz etti.. Beş altı gün sonra yine tecavüz etti."

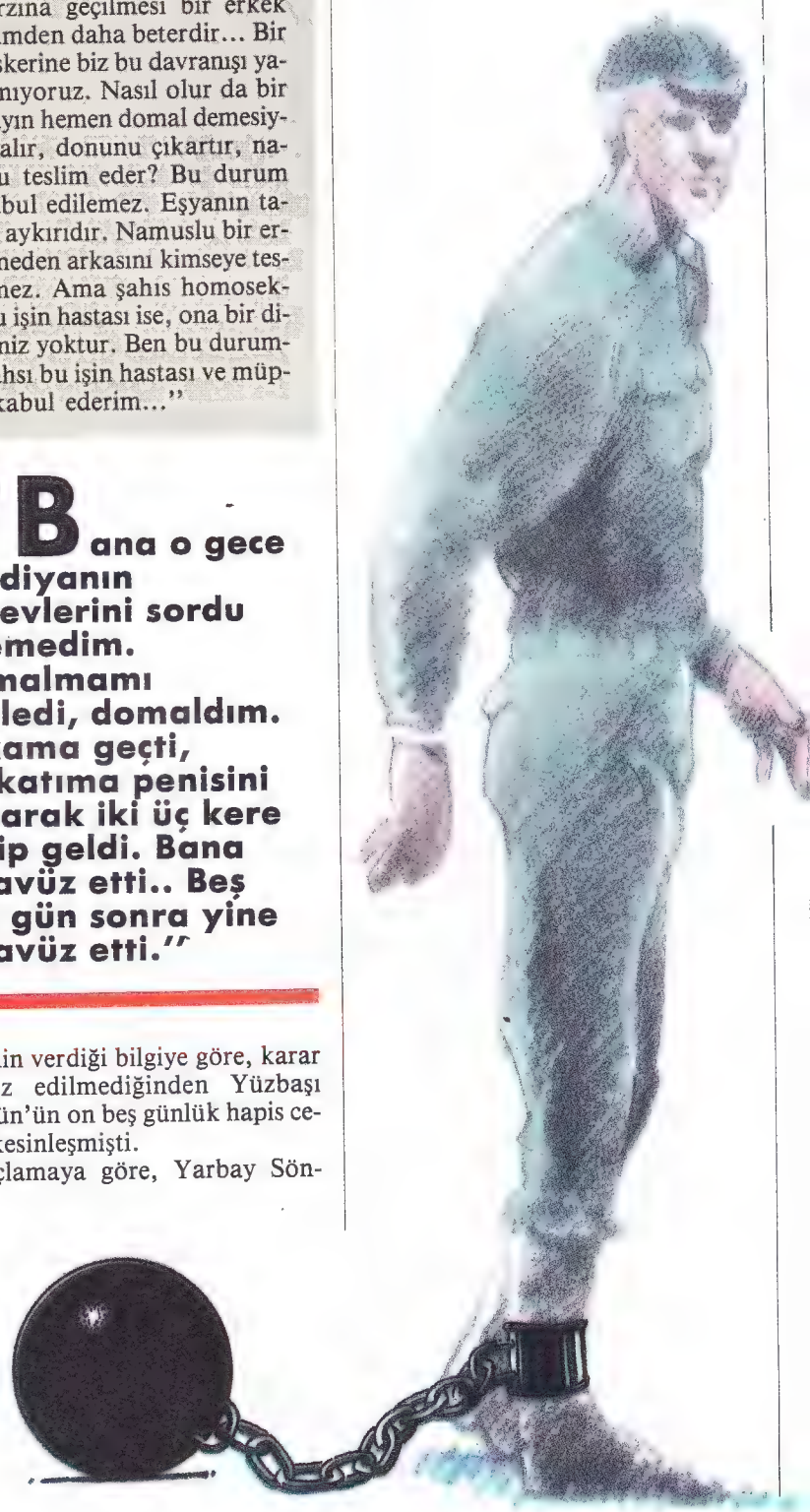

Sönmez: Ben astsubayın dördüncü derecede komutanı idim. Benden evvel bir sürü komutanı varken, bunu silsile ile getirmeleri gerekirken, direkt olarak bana intikal ettirdiler. Mağdur erlerle görüştüm. İdari tahkikatın nasıl başlayacağını öğrenmek için kolorduya gittim, askeri savcı ile görüştüm. Onlar ağır suç olduğu için tahkikatı kendilerinin başlatacağını söylediler ve soruşturma böyle başladı.

Nokta: Bunca olay nasıl oldu?

Sönmez: Görevim cezaevini en iyi şekilde yönetmektir. Yönetirken tutuklu tutuksuz, rütbeli rütbesiz herkesin menfaatini göz önünde bulundurdum. Benim dönemimde herhangi siyasi veyahut disiplinsizlik olayı olmamıştır. Üstelik bizden evvel olan bir sürü hadiselerin hiçbiri tekrarlanmamıştır.

ÇETİN ÇEYLAN / NOKTA

Sing''in içyüzü onun pranga merakı ile ortaya çıkmıştı....

Anlatılanlar ve mahkeme dosyasındaki iddialar, yüzbaşının kötü muamele düşkünlüğünün son derece ''sevimli'' gerekçelere dayandığını gösteriyordu. Yüzbaşı, dört rakamının uğuruna kayıtsız şartsız inanıyordu. Sadece iki eri içki içerken yakalamış olmasına ve bu da doktor raporuyla sabit görülmesine rağmen dört eri prangaya vurdurtmuştu. Özel olarak bakılan dört köpeği vardı. Köpek bakım sorumlusu er Rahmani Aydın, bu dört köpeği havalandırmaya çıkartmayı unutunca, hemen bu köpeklerin kulübesine kapatılmıştı. Ancak, yüzbaşının merhamet duyguları sanıldığı kadar da zayıf değildi. Söz gelişi Rahmani Aydın'ı köpek kulübesine kapatmıştı, ama öğle yemeğini göndermeyi de ihmal etmemişti. Erlerinden birisinin elinde yemek tepsisiyle köpek kulübesine gittiğini gören Astsubay Kazım Eskin, merakından ne yaptığını soruyor, anlatılanları duyunca da küçük dilini yutacak hale geliyordu...

Cezalı-mezalı, erlerin öğle yemeği konusunda çok hassas olan Yüzbaşı Gürgün, köpeklerinin yemeğine de düşkündü. Yargılanması sırasında, ''Köpeklerin sabah ve öğlen et istihkakları vardır. Erlerden bir kısmı, bu köpeklerin et istihkaklarına tenezzül etmektedirler. Bu konuda nöbetçi subayların çok dikkatli olmaları için emir bile çıkarttım'' diye konuşuyordu. Ancak, yüzbaşının aynı dikkati pranga konusunda gösterdiği söylenemezdi. Çünkü erlere pranga vurup vurmadığını bir türlü hatırlayamıyordu. Pranga konusuna Yüzbaşı Gürgün savunmasında şu sözlerle açıklık getiriyordu: ''Prangaya vurup vurmadığımı hatırlamıyorum. Prangalı olarak çekilmiş fotoğrafın hatıra olsun diye çekildiği kanaatindeyim. Kendilerini ileride savun-

"Yüzbaşı takmıştı..."

Yüzbaşı İbrahim Gürgün'ün prangaya vurduğu erlerden Yaşar Olça,* Nokta*'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Prangaya niçin vuruldunuz?

Olça: Erzurum 1 No.'lu Askeri Cezaevi'nde Muhafız Bölüğü'nde askerlik yapıyordum. Ben ve Remzi Sayılkan birkaç kez içki içerken yakalandık. Yüzbaşı bize deyim yerindeyse kafayı takmıştı. Disipline attı. Disiplinden çıktıktan sonra da cezaevinin köpeklerinden bir eniğin bakımını bana verdi. Bu eniğin beslenmesine gıpta ediyordum. Çünkü etle besliyorduk. Derken enik öldü. Yüzbaşı dehşetli öfkelendi ve benden hesap sormaya başladı. ''Sen anarşistsin, köpeği bilerek öldürdün, seni yakacağım'' gibi sözler etti. Köpeği otopsiye göndertti. Veteriner otopside köpeğin üşüterek öldüğünü belirlemesine karşın yüzbaşı bizimle daha da çok uğraşmaya başladı. Her içtimada bölüğün önünde ''Bunlar o..... çocuğudur'' gibi sözler ederek bizleri her gün aşağılamaya devam etti. Böyle aşağılandığımız günlerden bir gün, biz gece votka içtik, yakalandık. Sabah yüzbaşı bizi ve içki içmeyen diğer iki arkadaşı da prangaya vurdurttu. Yetmiyormuş gibi eski çağdaki köleler gibi kocaman kocaman kayaları prangalı ayaklarımızla bir yerden bir yere attırdı. Bizi keyifle seyrediyordu, ama herkesin bizi seyretmesinden daha çok keyif alıyordu.

Nokta: O durumda resimleriniz nasıl çekilebildi?

Olça: Biz taş atarken Mersinli bir çavuş elinde fotoğraf makinesi ile yanımızdan geçiyordu. ''Yahu arkadaş, şu halimizle bir hatıra fotoğrafı çeksene'' dedim. Adının sonradan Yüksel Zök olduğunu öğrendiğim bu çavuş resimlerimizi çekti. Ben dört tane bastırmasını rica ettim. Her birimiz birer tane

"Beni de prangaya vurdu"

Prangaya vurulan erlerden Aydın Mutlu **Nokta'***nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Şimdi yurt dışında işçi olarak bulunan er Remzi Sayılkan, siz, Yaşar Olça ve Mustafa Yanıkgönül askerliğinizi yaparken prangaya vuruldunuz. Suçunuz neydi?

Mutlu: Ben prangaya Mustafa'nın yüzünden vuruldum.

Nokta: Niçin?

Mutlu: Yüzbaşı ona takmıştı. Onun yüzünden beni de prangaya vurdu. Pranga cezasına çarptırdı yani.

Nokta: Erlere pranga cezası diye bir mevzuat yok ama.

Mutlu: Var ya da yok. Ben orasını bilemem. Mahkemede her şeyi anlattık. Benim için o kötü günler geride kaldı. Şimdi olanları hiç mi hiç hatırlamak istemiyorum.

mak için bu fotoğrafları çektirdikleri kanaatindeyim..." Zaten erlere vurulan pranga Dalton Kardeşler serüveninin sevimli bir oyunundan başka bir şey de değildi. Mustafa Yanıkgönül, Aydın Mutlu, Remzi Sayılkan ve Yaşar Olça parangalı ayakları ile taş kırarken, er Yüksel Zök'ün objektifine poz bile vermişlerdi...

Asker yolu beklerim... Erzurum Özel Askeri Cezaevi'nin erleri, yaşadıklarını, on sekiz aylık vatan hizmetinin bir garip "cilvesi" olarak görmek istiyorlar artık. Olup biten canavarlıkların izleri de zamanla silinecek elbette. Bu korkunç filmin baş aktörlerinden Astsubay Ali Haydar Koluaçık ise bir zamanlar komutanı olduğu cezaevinde gün sayıyor. Mahkûmlar onu bir-

Özel olarak bakılan dört köpeği vardı. Köpek bakım sorumlusu er Rahmani Aydın, bu dört köpeği havalandırmaya çıkartmayı unutunca, hemen bu köpeklerin kulübesine kapatılmıştı

birlerine göstererek eski marifetlerini kulaktan kulağa fısıldıyorlar. Erzurum'un uçan kuşu donduran soğuğunda erleri çırılçıplak içtimaya dizmesiyle ünlü Yarbay Türker Sönmez ise, bugün otobüse binerken itilip kakılan, tanzim satış mağazalarında ucuz et kuyruğuna girenbir "sade" vatandaş olarak sürdürmeye çalışıyor hayatını...

Mahkemece eyleminin cezası on beş gün hapis ve bunun tecili olarak saptanan, böylece hakkındaki iddiaların doğru ve yanlış tarafları kesin hükme bağlanan Yüzbaşı İbrahim Gürgün ise, Çorlu'da binbaşı olarak görevine devam ediyor...

Ayşe ÖNAL-Hakkı DEVECİ-Okan YÜKSEL-Şaziye KARLIKLI

aldık.

Nokta: Şimdi resimler nerede?

Olça: Bendeki resmi bir asteğmene verdim. Çünkü ona durumu anlattığımda, ben bu meseleyi komutanlığa bildireceğim demişti. Zaten sonradan mahkeme oldu. Resim mahkemede delil olarak kullanıldı. Yüzbaşı bize pranga vurduğu için, hem de adlarının bazı yolsuzluklara karışmasından tutuklu kaldıklarını biliyorum. Ben mahkemede yüzbaşının bizi pranga izleri geçsin diye birer hafta disipline attığını, üstelik bu disiplin cezasını, Erzurum'un buz gibi soğuğunda soba yaktırtmadığı için az daha donarak öleceğimizi bile anlattım. Yüzbaşının ne ceza aldığını bilmiyorum. Terhis oldum.

KAMUOYU ARAŞTIRMASI / 1 MAYIS YASALLAŞSIN MI?

En sıcak gün...

Siyasal çevrelerin çoğunluğu ve önde gelen işverenlerin tersine, kamuoyu ve genç işadamları 1 Mayıs'ın yasallaşarak kutlanmasından yana. Makro Araştırma'nın 1000 kişilik anketinin çarpıcı sonucu: Türkiye'nin üçte ikisi yasal kutlama taraftarı.

Cibali Sigara, Bomonti Bira, Cevizli Sigara, Yaprak Tütün, Mecidiyeköy Likör, Paşabahçe Rakı fabrikalarının Tekel işçileri yürüyor... Tarih **17 Nisan.** Tersane işçileri oturma eylemi yapıyor. Tarih **18 Nisan.** Pendik, İstinye, Haliç tersanelerinin işçileri yürüyor... Tarih **19 Nisan.**

Askeri dikimevi işçileri topluca viziteye çıkıyor. Tarih **20 Nisan.** Yol-İş sendikası üyesi 120 bin işçi servis otobüslerine binmeyerek işyerlerine topluca yürüyor... Tarih **26 Nisan.**

Sakal bırakıyor, iş yavaşlatıyor, saç kestiriyor, topluca viziteye çıkıyor, üzerlerinde, "Açız" yazan tişörtler giyiyor, birbirleriyle konuşmuyor, çıplak ayakla sokaklarda yürüyor, yemek boykotu yapıyor... Direniyor ve protesto ediyor. Ve bütün bunlar 10 yıl gibi hiç de kısa sayılmayacak bir süredir sessiz kalmak durumunda kalan işçi kesiminin hareketliliğini ortaya koyuyor.

İşte 1989 1 Mayısı'na Türkiye bu hareketlilikle ve 1 Mayıs işçi bayramı olarak kutlansın mı kut-

lanmasın mı tartışmaları ile geldi.

İşte **Nokta**'nın, tartışmaların tüm sıcaklığıyla sürdüğü bugünlerde yaptırdığı kamuoyu araştırması, çarpıcı bir gerçeği ortaya koyuyor: Makro Araştırma'nın 1000 kişilik anketi, halkın 1 Mayıs'ın resmileşmesi ve işçi bayramı olarak kutlanmasından yana olduğunu ortaya çıkarıyor.

Araştırmaya katılan her yüz kişiden 67'si, 1 Mayıs'ın yasallaşarak işçi bayramı olarak kutlanmasından yana olduğunu söylüyor. Yasal bir biçimde 1 Mayıs kutlanmasından yana olanların yarıya yakını gerekçelerini, "Çünkü 1 Mayıs işçi bayramı ve isteyen serbestçe kutlamalı" diye açıklarken, yüzde 40'lık bir kesim ise bu kutlamaları demokrasinin gereği olarak gördüklerini ifade ediyorlar. Her yüz kişiden beşi ise kutlama gerekçesini, "İşçilerin haklarını alabilmesi" şeklinde açıklıyor.

Makro Araştırma'nın ortaya çıkardığı en ilginç sonuçlardan biri de, "1 Mayıs kutlamalarına katılır mısınız?" sorusuna verilen cevaplarda ortaya çıkıyor.

1 Mayıs'ın yasal işçi bayramı olarak kutlanması durumunda, kutlamalara koşulsuz katılacaklarını söyleyenler, araştırmaya katılanların yarısı. Yüz kişiden 43'ü yasal da olsa 1 Mayıs kutlamalarına katılmayacağını açıklarken, her yüz kişiden sekizinin koşulu var: "Eğer olay çıkmazsa" ya da "Amacından saptırılmazsa!"

Babalar ve oğullar. 18 yaş ve yukarısı esas alınarak, işsiz,emekli, öğrenci, memur, işçi serbest meslek sahibi, esnaf ve ev kadınları arasında yapılan bu araştırma sonucunda 1 Mayıs'ın işçi bayramı olarak yasallaşmasını en fazla savunanlar, 18-34 yaşları arasındakiler. Tüm meslek gruplarında 1 Mayıs'ın yasal olarak kutlanmasından yana olanların oranı, yüzde 70'lerin üzerine çıkarken, ev kadınları arasında bu oran yüzde 54'e kadar düşüyor.

Eğitim düzeyi ile 1 Mayıs'ın yasallaşmasından yana olmak arasında doğrudan bir ilişki olduğu görülüyor. Sözgelimi, okul bitirmemişlerin yârısı 1 Mayıs'tan yanayken, bu oran yüksekokul mezunları arasında yüzde yetmiş...

Özellikle genç ve eğitim düzeyi yüksek kesimin işçi bayramı 1 Mayıs'tan yana olduğunu ortaya çıkarırken, **Nokta**'nın genç işadamlarından aldığı yanıtlar halkın genel eğilimiyle çakışıyor. Profilo Holding Genel Koordinatörü ve aynı zamanda Genç İşadamları Derneği Genel Başkanı Cefi Kamhi, "Her ülkede ilan edilen ve dünya tarafından benimsenen günler var. İster 1 Mayıs olsun, ister başka bir gün, enternasyonal teamüllere göre değerlendirilirse, tabii ki kutlanabilir. 1 Mayıs'ın işçilerin uluslararası dayanışma bayramı

olarak kutlanmasına katiyetle karşı değilim'' derken; New Hempshire kolej mezunu sanayici Murat Gazioğlu, ''1 Mayıs'ın işçi bayramı olarak kutlanmasına prensip olarak karşı değilim'' diyor. Gazioğlu, ''Beni tek düşündüren konu olay çıkması. Ama olayların olup olmayacağını da denemeden bilemeyiz'' şeklinde düşüncesini ifade ediyor.

Amerika'da istatistik doktorası yapan Rota Reklam Yönetim Kurulu Başkanı Çınar Kılıç da, 1 Mayıs konusunda daha net bir dil kullanarak şunları söylüyor:

''1 Mayıs tabii ki kutlanmalıdır. 1 Mayıs, bütün dünyadaki işçilerin bayramıdır.''

Genç işadamları-dışındaki işverenlerden Ali Rıza Çarmıklı'nın ''Büyük bir kitle olan alınteriyle çalışan insanların kendi meslekleriyle ilgili bayramlarını başka bir amaç taşımamak kaydıyla kutlamalarını saygıyla karşılamak gerekir'' gürüşüne, diğer işadamlarının katıldığı pek söylenemezdi. Üzeyir Garih ve İshak Alaton, esasen bahar bayramı olarak yeniden resmileşmesi gereken bu günün zamanla işçi bayramına dönüşebileceğini söylerken, Ali Koçman, ''TBMM'de 1 Mayıs, işçi bayramı olarak kabul edilirse saygıyla karşılarım'' demekle yetiniyordu. 1 Mayıs'a en şiddetli karşı çıkış ise Türkiye İşveren Sendikaları Genel Başkanı Halit Narin'den geliyordu: ''Beynelmilel komünizmin ürünü olan 1 Mayıs, kapitalizmden sosyalizme geçiş için verilen mücadeleyi simgeleyen bir tarihtir. Türkiye'de işçi bayramı olarak kutlanmıyor olması bir eksiklik değildir.''

Kamuoyu araştırması ise 1 Mayıs'ın halk tarafından hiç de ''ihtilal provası'' olarak anlaşılmadığını ortaya çıkarıyor. Her yüz kişiden yalnızca 1.6'sı Narin gibi düşünüyordu.

Kamuoyu araştırması sonuçları paralelinde yasallaşmayı ve işçi bayramı olarak kutlamayı demokrasinin gereği olarak yorumlayan genç işadamı Mustafa Ergen ise,''Ülkemizde demokrasi açısından böyle bir aşamaya gelindiğini dünyaya gösterebilmek için bugünün kutlanması önemli'' diyor. **Nokta**'nın 1 Mayıs'ın yasallaşmasına ilişkin sorusunu yanıtlayanlar arasında bulunan Genç Müteşebbisler Derneği Başkanı Erol User, ''Eğer organizasyonu işçiler, işçi örgütleri ve sendikalar yaparsa 1 Mayıs'ın resmen işçi bayramı olarak kutlanmasından yanayım'' diyor ve ekliyordu: ''Zaten işçi bayramı olarak resmen kabul edilirse Başbakan da katılır herhalde.''

Harward ihtisaslı Erol User'in geleceğe yönelik bu iyimserliğine karşılık, 1989 1 Mayısı konusunda Başbakan, bir kısım politikacılar ve genç olmayan işadamlarının büyük bir bölümü 1 Mayıs konusunda pek de ''hoşgörülü'' bir yaklaşım sergilemiyorlardı.

''İzin verilse de, verilmese de...'' 89 Mayısı'nın arifesinde Petrol-İş, Otomobil-İş, Kristal-İş, Basın-İş, Deri-İş, Tüm-Tis Las-Petkim-İş ve Banks sendikalarının başkanlarından oluşan tertip komitesi adına 1 Mayıs kutlaması için izin isteniyor ve bu başvurunun ardından komite başkanı Münir Ceylan, ''İzin verilse de,verilmese de 1 Mayıs günü Şişli Abide-i Hürriyet Meydanı'nda olacağız'' duyurusunu yapıyordu. Sendikaların bu açıklamasına 19 sol dergiden oluşan bir platform da katılıyordu. Yayınladıkları bildiride, ''İşçi sınıfının uluslararası birlik ve mücadelede günü olan 1 Mayıs meşrudur ve engellenemez. 1 Mayıs, alanlarda en yığınsal biçimde kutlanmalıdır'' diyorlardı.

İşçi hareketliliği ve sendikaların girişimleri, ana muhalefet partisi SHP'nin de desteğini alıyordu. 1 Mayıs tartışmalarına taraf olarak katılan SHP'lilerden genel sekreter Deniz Baykal en açık tutumlardan birini sergiliyordu: ''1 Mayıs konusundaki toplumsal bağnazlığın, toplumsal kuşkunun, tereddütün, peşin fikrin dağılacağına inanıyorum. Bugünün bir an önce gelmesi için üzerimize düşen tüm çabayı göstereceğiz. Türkiye'de 1 Mayıs'ın yasal olarak kutlanmaması için hiçbir neden görmüyorum.'' SHP Grup Başkanvekili Onur Kumbaracıbaşı, **Nokta**'ya, aynı konuda sürecek olan engellerin ve yasal sınırlamaların Türkiye'yi uluslararası platform-

1 MAYIS SÖZCÜĞÜ İLK ANDA SİZDE HANGİ FİKRİ ÇAĞRIŞTIRIYOR?

Fraksiyon çatışmaları mı, İşçi bayramı mı?

%	TOPLAM	ANAP	SHP	DYP	DSP	RP	MÇP	BELİRSİZ
TOPLAM	1000	174	396	84	42	36	12	254
İşçi hareketleri	41.2	25.3	58.3	14.3	47.6	16.7	0.0	38.6
Polis ve sağın provo.	6.8	6.9	4.5	16.7	4.8	11.1	33.3	5.5
Sol fraksiyon çatışma.	7.2	10.3	4.0	11.9	14.3	16.7	50.0	3.9
Bahar Bayramı	28.2	39.1	18.1	38.1	14.3	55.6	16.7	32.3
Üzücü olaylar	5.6	3.4	7.0	4.8	9.5	0.0	0.0	5.5
Diğer	6.4	9.2	4.5	11.9	9.5	0.0	0.0	6.3
Hiçbir şey	4.6	5.7	3.5	2.4	0.0	0.0	0.0	7.9

Cefi Kamhi, Erol User, Çınar Kılıç, genç kuşağın iş dünyasındaki temsilcileri, 1 Mayıs'a karşı değil

1 MAYIS YASALLAŞSA KUTLAMALARA KATILIR MISINIZ?

Kadınlar da, erkekler de...

%	TOPLAM	KADIN	ERKEK
TOPLAM	1000	500	500
EVET	47.8	42.0	53.6
HAYIR	43.8	48.4	39.2
DİĞER	8.4	9.6	7.2

%	TOPLAM	EVET	HAYIR	DİĞER
TOPLAM	1000	47.8	43.8	8.4
İŞSİZ	32	68.8	25.0	6.3
EMEKLİ	60	46.7	46.7	6.7
ÖĞRENCİ	124	41.9	50.0	8.1
MEMUR	90	51.1	33.3	15.6
İŞÇİ	214	66.4	29.9	3.7
SERBEST	54	51.9	33.3	14.8
ESNAF	74	45.9	45.9	8.1
EV KADINI	312	35.8	55.1	9.1

larda zor durumlara düşüreceğini, bu nedenle de bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kutlanması gerektiğini vurguluyordu.

Geçmişte yaşanan talihsiz ve acıklı olayların 1 Mayısların anlamını yıllarboyunca değiştiremeyeceği üzerinde duran SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, "1 Mayıs'ı kutlamaktan kimse korkmasın, biz tüm varlığımızla işçilerin yanında yürümeye karar verdik" mesajını kamuoyuna duyuruyordu. İnönü'nün bu sözleri 1 Mayıs 1989 kutlamaları üzerine gerginleşen tartışmalara yeni sıcaklık getirirken, Başbakan Turgut Özal, "Kim yürürse yürüsün, kanunsuz yaptığı takdirde mani oluruz, isterse milletvekili olsun hepsine mani oluruz" açıklamasını yapıyordu.

1 MAYIS YASAL BİR BİÇİMDE İŞÇİ BAYRAMI OLARAK KUTLANSIN MI?

En çok işsizler istiyor

%	TOPLAM	EVET	HAYIR	FİKRİ YOK
TOPLAM	1000	66.4	31.2	2.4
İŞSİZ	32	81.3	18.8	0.0
EMEKLİ	60	70.0	23.3	6.7
ÖĞRENCİ	124	74.2	22.6	3.2
MEMUR	90	73.3	26.7	0.0
İŞÇİ	214	72.0	24.3	3.7
SERBEST	54	74.1	25.9	0.0
ESNAF	74	70.3	29.7	0.0
EV KADINI	352	54.5	43.2	2.3

SHP İstanbul İl Başkanı Mustafa Özyürek ise 1 Mayıs tartışmaları çerçevesinde bir jest olarak, başta anakent belediyelerinde olmak üzere, en kısa süre içinde tüm belediye başkanlarının Kamu İşveren Sendikası olan TÜHİS'ten çekilecekleri açıklıyor ve sözlerini şöyle sürdürüyordu: "1 Mayıs'ın kutlanmasını engellemek çağdaşlık ve demokrasi adına büyük bir ayıptır. Sendikalar izin alırsa örgüt olarak kutlamalara katılacağız."

ANAP yine karışık... "1 Mayıs işçi bayramı değildir" diyen Başbakan Özal'a karşılık, İstanbul ANAP Milletvekili Bülent Akarcalı, **Nokta**'ya şunları söylüyordu:

"1 Mayıs, işçi bayramı olarak kutlanmalı mı, kutlanmamalı mı konusunda nötrüm. İster olsun, ister olmasın. Ama işçi bayramında bir sempozyum düzenlenirse katılırım. Yürüyüşe katılırım demiyorum" diyordu.

Zaten Makro Araştırma'nın sonuçlarını oy verenler düzeyinde ayrıştırdığımızda ANAP taraftarları içinde neredeyse yarısının 1 Mayıs'ın işçi bayramı olarak kutlanmasından yana oldukları görülüyordu. Bu oran SHP'ye oy verenler arasında ise yüzde 88'e ulaşıyordu. 1 Mayıs'ın işçi bayramı olarak yasallaşması isteği en düşük oranda DYP'liler arasında ortaya çıkıyordu. Oysa DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel, "1 Mayıs'ın işçi bayramı olarak kutlanmasına itirazım yok" diyordu. Ancak Demirel, daha önce yaşanan kötü olaylara gönderme yaparak **Nokta**'ya şu açıklamayı yapıyordu: "O 1 Mayıs günü yapılmış hareketler dolayısıyla işçiyi sorumlu tutmuyorum ben. Ama mademki böyle alınganlıklar hâlâ var, bunlar geçinceye kadar pekâlâ herhangi bir zamanda yapılabilir. 1 Mayıs'ta da yapılabilir. Bunda da bir sakınca görmüyorum ben. Hakların kullanılması suç doğuracak diye hakların kullanılmasına mani olamazsınız. Hak kullanılır, suç doğarsa suçlunun yakasına yapışılır, kanun devleti budur."

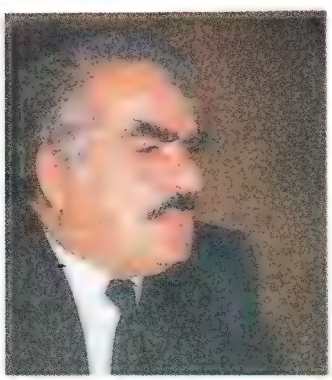

Türk-İş ve Başkanı Şevket Yılmaz ile TİSK ve Başkanı Halit Narin, 1 Mayıs tartışmasının ağırlıklı tarafları...

Kamuoyu sonuçlarıyla ortaya çıkan bir çelişki de DSP Genel Başkanı Ecevit'in, "1 Mayıs işçi bayramı değildir" demesine rağmen, DSP'ye oy verenlerin yüzde 90'ı işçi bayramının yasal olarak 1 Mayıs günü kutlanmasından yanaydı...

Ve 1 Mayıs'a 24 saat kala. Nokta'nın yayına hazırlandığı saatlerde 1 Mayıs tartışmasında en önemli taraflardan biri olan ve bugüne kadar "İşçiler açken 1 Mayıs'ın ne anlamı var" diyen Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, "Türk-İş, 1 Mayıs'ı işçi günü olarak kabul eder" diyor ve ekliyordu: "İşçi hak ve özgürlüklerinin bir bütünlük içerisinde ve sıkıntılarımızın bir an önce giderilmesi yolundaki her türlü girişimi ve eylemi destekleriz."

Sıcak saatler yaklaşıyordu... Dünyanın 116 ülkesinde bayram olarak ulusal şenlik ve törenlerle kutlanan 1 Mayıs'a bir kez daha tedirginlikler ve gerginlikler içinde hazırlanılıyordu.

Kaza geliyorum demez

Kırk beş gün önce bir buçuk milyona el değiştiren röntgen cihazı, 850 milyon liraya sigorta ettirildiğinin ertesi günü "kaza"ya uğrayıp yanarsa ne olur? El cevap: Mahkeme olur...

İstanbul'dan Kırklareli'ye gitmeye niyetlenenler genellikle işe geniş ve düzgün E-5 karayoluyla başlarlar ama İstanbul'dan yola çıkan 34 CJA 76 plakalı kamyonet her nedense bu genellemeyi yıkıp yolculuğunu olabildiğince ıssız bir "tali güzergâh"tan sürdürmeyi yeğlemişti. Keyif bu ya Çorlu, Lüleburgaz, Babaeski, Kırklareli gibi itibar gören "ana" bir yolu terk edip; Çatalca-Gümüşpınar gibi terk edilmiş "yavru" bir yola sapıvermişti.

Doğrusu o gün, Gümüşpınar yolunun talibi epeyce artmışa benziyordu. Genellikle yerel araçların kullandığı yolda az sonra bir de "Reno" sökün etti ve kamyoneti yalnız bırakmadı.

Kim bilebilirdi ki "kader ağlarını örecek"ti ve iki araç "Gümüşpınar" yolunda kucaklaşıverecekti...

Şoför Kerim Çevik ihtiyaç molası için kamyoneti dere kenarına çekince olan oluyor hızla gelen "Reno" bomboş yola sığamamış olacak ki kamyonetin arkasına bütün hışmıyla bindiriveriyordu.

23 AT 386 plakalı Reno'nun önü paramparça olmuş, kamyonet de arkadan hasar görmüştü... Kazanın aynen böyle gerçekleştiğini düşünenler, büyük bir yanılgıyı paylaşacaklar yazık ki, bu iki araç genellemelere pek uymadıklarından, güzergâh seçiminde olduğu gibi kaza olayında da marjinal davranacaklardı. Normalde önü hasar görmesi gereken "Reno" birdenbire arka kısmı yanarak parçalanıyordu. Kamyonet de boş durmuyor, o da kazayı arka kasasının sol tarafını "isten" kararak atlatıyordu. Ama nasıl oluyorsa oluyor kasası yanmayan kamyonetin içindeki ambalajlı yük birdenbire alev alıveriyordu. Şaşkınlıktan mı neden Renault'nun içinden çıkan iki kişi sırra kadem basıyor, yine şaşkınlıktan olsa gerek kamyonetin şoförü dona kalıyordu. Yangını söndürme görevi de haliyle köylülere düşüyordu.

Bu öyküyü okuyup "Bak sen Allah'ın işine" diyebilirsiniz, ama Şark Sigorta yetkilileri böyle düşünmeyip "Bu Koray'ın işi" demişlerdi.

Çin işi Japon işi, bu kimin işi? Şöyle ya da böyle, iki araç Gümüşpınar yolunda çarpışmışlar çarpış-

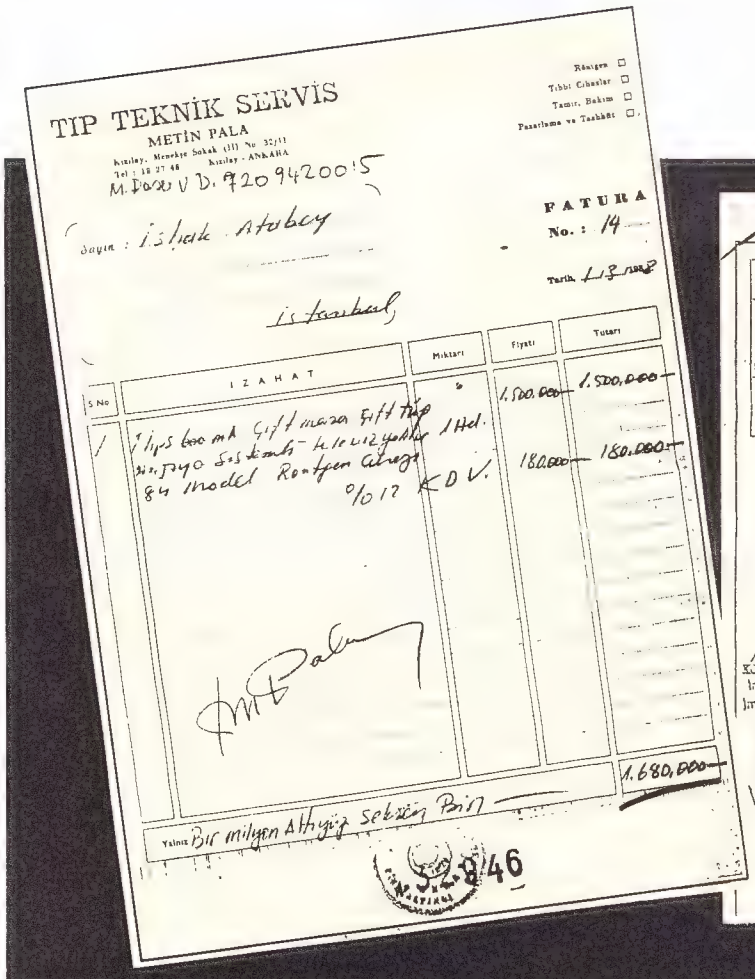

TIP TEKNİK SERVİS
METİN PALA
Kızılay, Meneköşe Sokak (II) No: 32/11
Tel: 18 27 48 Kızılay - ANKARA
M. Dairesi V.D. 920942005

Röntgen
Tıbbi Cihazlar
Tamir, Bakım
Pazarlama ve Tashihat

FATURA
No.: 14
Tarih 1.8.1988

Sayın : İshak Atabey
İstanbul

S.No	İZAHAT	Miktarı	Fiyatı	Tutarı
1	Flips 600 mA Çift masa Sift Tüp 1 Adet Analjiyo Sistemli Televizyonlu 84 modeli Röntgen Cihazı %10 KDV.	1 Adet	1.500.000 / 180.000	1.500.000 / 180.000
				1.680.000

Yalnız Bir milyon Altıyüz seksen Bin

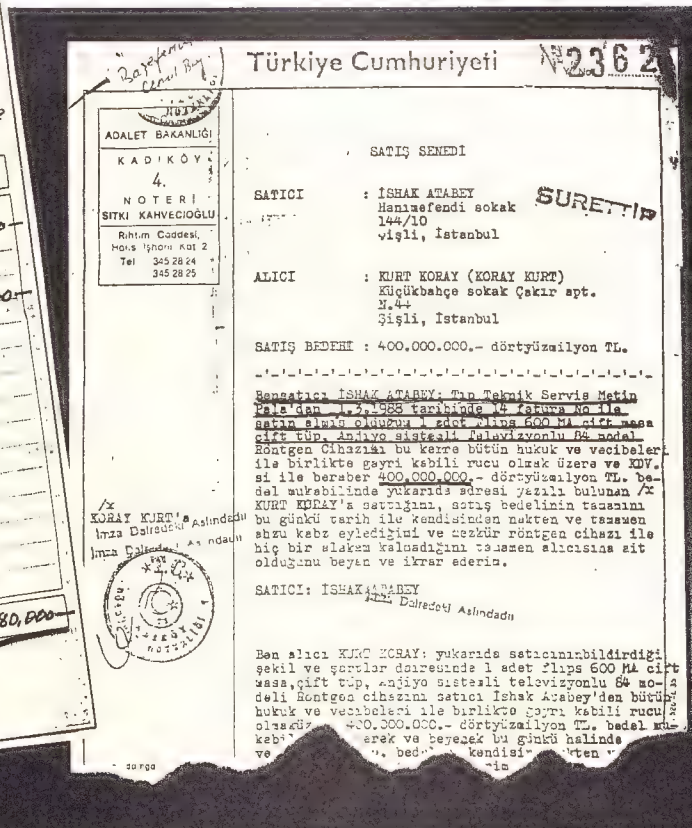

Türkiye Cumhuriyeti No 2362

T.C. ADALET BAKANLIĞI
KADIKÖY 4. NOTERİ
SITKI KAHVECİOĞLU
Rıhtım Caddesi, Horis İşhanı Kat 2
Tel 345 28 24 345 28 25

SATIŞ SENEDİ

SATICI : İSHAK ATABEY SURETTİR
Hamidiefendi sokak 144/10
Şişli, İstanbul

ALICI : KURT KORAY (KORAY KURT)
Küçükbahçe sokak Çakır apt. N.44
Şişli, İstanbul

SATIŞ BEDELİ : 400.000.000.- dörtyüzmilyon TL.

Bensatıcı İSHAK ATABEY; Tıp Teknik Servis Metin Pala'dan 1.8.1988 tarihinde 14 faturа No ile satın almış olduğum 1 adet Flips 600 MA çift masa çift tüp, Analjiyo sistemli Televizyonlu 84 modal Röntgen Cihazımı bu kerre bütün hukuk ve vecibeleri ile birlikte gayri kabili rucu olmak üzere ve KDV.si ile beraber 400.000.000.- dörtyüzmilyon TL. bedel mukabilinde yukarıda adresi yazılı bulunan /x KURT KORAY'a sattığımı, satış bedelinin tamamını bu günkü tarih ile kendisinden nakten ve tamamen aldığı kabz eylediğimi ve mezkûr röntgen cihazı ile hiç bir alakam kalmadığını tamamen alıcısına ait olduğunu beyan ve ikrar ederim.

/x KORAY KURT'a Aslındadır
İmza Dairedeki Aslındadır

SATICI: İSHAK ATABEY
İmza Dairedeki Aslındadır

Ben alıcı KURT KORAY: yukarıda satıcının bildirdiği şekil ve şartlar dairesinde 1 adet Flips 600 MA çift masa, çift tüp, Analjiyo Sistemli televizyonlu 84 modeli Röntgen cihazını satıcı İshak Atabey'den bütün hukuk ve vecibeleri ile birlikte gayri kabili rucu olmak üzere 400.000.000.- dörtyüzmilyon TL. bedel mukabilinde [illegible] ve bedeyecek bu günkü halinde [illegible] kendisinden [illegible]

Koray Kurt, Nokta muhabirine sürekli mazlum olduğunu vurguluyordu

SÜLEYMAN TEL

masına, ama bu olayla ilgili asıl çarpışma mahkemede başlayacaktı. Bu çarpışmanın bir yanında Şark Sigorta, öteki yanında ise Koray Kurt adlı bir doktor vardı. İki tarafın mahkemeye düşmesine yol açan olay ise mahut "kaza" sonucunda, içinde bulunduğu söz konusu kamyoneti yakmayan, kendi başına yanmayı başaran ambalajlı cihazdı.

Kabaca "röntgen cihazı" denilebilecek cihaz, Dr. Koray Kurt'a aitti. Kırklareli'nde açacağı dispanser için cihazı satın alan Dr. Kurt, herhangi bir kaza olasılığını düşünerek 850 milyon liralık nakliye sigortası yaptırmıştı. Sigortadan sonra da cihazını Kerim Çevik'in yönetimindeki kamyonete yükleyip yola çıkartmıştı. İşte o "elim kaza"" olunca da yanan cihazı için 850 milyon liralık sigorta bedelini istiyordu. Ama Şark Sigorta yetkilileri Koray Kurt'a boł sıfırlı bir çek yerine kocaman bir "Olmaz ödemeyiz" cevabını verince, Dr. Kurt soluğu mahkemede almıştı.

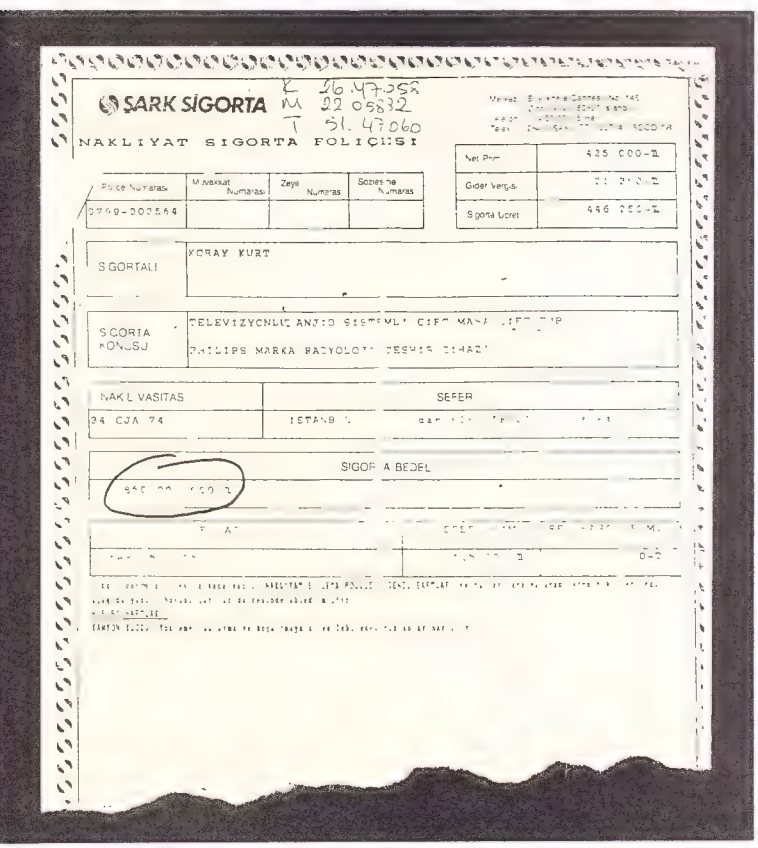

ŞARK SİGORTA

NAKLİYAT SİGORTA POLİÇESİ

Poliçe Numarası	Müvekkat Numarası	Zeyl Numarası	Sözleşme Numarası
3769-000564			

Net Prim	425 000-TL
Gider Vergisi	
Sigorta Ücret	446 250-TL

SİGORTALI: KORAY KURT

SİGORTA KONUSU: TELEVİZYONLU ANTİO SİSTEMLİ ... PHILIPS MARKA RADYOLOJİ ... CİHAZI

NAKİL VASITASI	SEFER
34 CJA 74	İSTANBUL

SİGORTA BEDELİ

Cihazın değerinin durduk yerde pardon "hareket" halinde nasıl arttığının resmidir

"Biraz zor öderiz." Şark Sigorta avukatları ise savunma avukatı yerine karşı saldırıyı yeğliyor, "hileli" davrandığı suçlamasını yöneltiyorlardı. Onlara göre kaza baştan aşağıya düzmece bir olaydı. Düzmece kaza iddialarını kanıtlamak için de yazının başındaki öyküyü mahkemeye tanık isimleriyle sunuyorlardı.

Bir buçuk milyon = Sekiz yüz elli milyon. Aslında Şark Sigorta'nın olaydan şüphelenmesine yol açan en önemli neden o elim kazada yitirilen röngen cihazının tüm ekonomi yasalarını çocuk karalaması düzeyine indiren bir hızla değer kazandığının belgelenmesiydi.

Söz konusu cihaz, 1 Mart 1988 tarihinde İshak Atabey tarafından Metin Pala adlı bir şahıstan topu topu bir buçuk milyon liraya satın alınmıştı. Hem de en faturalı ve KDV'li tarafından!.. Gerçekte kulüp işletmeciliğiyle iştigal eden İshak Atabey bu cihazı aldıktan sonra hayatının satışını gerçekleştirecekti. Kendisine KDV'si ile 1 milyon 680 bin liraya mal olan cihazı

tam altı gün sonra (altı yıl değil) 400 milyon liraya satmayı başarmıştı. Noter satışında 400 milyon lirayı bastıran kişi olarak görünen Kurt da aldığı cihazı nakletmek için sigortalayınca değeri bir anda 850 milyona fırlayıvermişti.

Yazık ki değeri bunca artırmak cihaza pek yaramayacak ve sigorta edilmesinin hemen ardından hakkın rahmetine kavuşacaktı. Kırk beş günde yüzde ellisi oranında değer kazanarak, yüzde otuzaltı binlik Nikaragua enflasyonunu bile sollayan cihazın işte bu başarısıydı sigorta şirketini şüpheye düşüren. Onlara göre cihaz zaten hurdaydı ve bir sigorta yolsuzluğu için piyon olarak kullanılmıştı... Biraz da insanlara bakalım: Sigorta şirketi fatura ve kaza tespiti yanı sıra, bu olayda rol alan insanları da araştırmaya karar verecekti. Bunun için SİT'i yani emekli emniyetçilerden kurulu Sigorta İstihbarat Teşkilatı'nı görevlendiriyorlardı.

SİT görevlileri ise, işe önce röntgen cihazının taşımacılığını yapan kamyonetin şoförünü şöyle bir araştırarak başlamışlardı. Kerim Çevik eski bir sabıkalıydı. Sabıkası da muhtelif suçlara dağılıyordu. SİT'in araştırmasına göre Kerim Çevik sabıkalı olmanın dışında farklı özelliklere de sahipti. Moda AKS giyim mağazasının sahibi olan Çevik'in, ayrıca birkaç kamyonu daha vardı ve "patates-soğan" toptancılığıyla da uğraşıyordu. Yani anlaşılan, işi başından aşkındı. O halde sigortacılar sormadan duramıyorlardı: İş sahibi bir adam neden şoförlük yapmıştı? "Reno'yu kullanan şoförün ve yanındaki kişinin durumu daha da karışıktı. Hiç olmazsa kamyonetin ve sahibinin yolu izi belliydi. Ama Reno çalıntıydı ve hırsız oldukları sanılan iki kişi, kazanın ardından arkalarına bile bakmadan kaçmışlardı...

Bir milyon 680 bin liraya satın aldığı röntgen cihazını 400 milyon liraya satarak "tıp cihazları ticareti"nde rekor kıran İshak Atabey'in bu başarısına ise gerçekten alkış tutmak gerekiyordu. "Acemi şansı" olsa gerek, çünkü İshak Atabey tıpla da hiç ilgisi olmayan bir kişiydi. Kendisi pub, restorant işletmeciliğiyle iştigal ediyordu.

Sıra Koray Kurt'un Kırklareli'nde, dispanser yaptıracağım dediği yerin tespitine gelmişti. SİT elemanlarına göre, burası dispanser olmaya aday bir inşaat değil, sadece inşaat halindeki bir tahıl deposuydu.

Sigorta şirketi avukatları SİT verilerine dayanarak hazırladıkları savunmalarında bütün serüvenin kendilerinden 850 milyon lira almaya yönelik bir hile olduğunu belirtiyorlardı. Dr. Kurt ise, tam karşı bir tez atıyordu ortaya. Kurt'a göre de burada mazlum olan kendisiydi ve bu iddiaları sigorta şirketi parayı ödememek için ortaya atıyordu. Amerikan filmlerini anımsatan öykünün gerçek versiyonu ise mahkemede ortaya çıkacaktı.

"Sigorta yaptırmaya mecburum"

Şark Sigorta'yı dava eden, ancak sigorta tarafından yolsuzlukla suçlanan Koray Kurt **Nokta'nın sorularını yanıtladı:**

ERZADE ERTEM / NOKTA

Nokta: Firma röntgen cihazının yitirildiği kazayı, düzmece olarak niteliyor. Ellerindeki resimlere göre, Renault araba kamyonete çarptıktan sonra, ön yerine arkadan zarar görmüş...

Kurt: Ellerindeki resimler kaza yapan araca ait değil. Kazayı yapan çalıntı Renault'nun sahibi bu resimlerin kendi aracına ait olmadığını ifade etti. Artık bu resimlerin gerçek olup olmadığının ispatı onlara aittir.

Nokta: Ayrıca kamyonetin kasasının yanmamasına karşın, ambalajlı röntgen cihazının yanmasının tuhaf olduğu belirtiliyor.

Kurt: Renault'nun tutuşması ve alev alması sonucunda yangın, cihazın ambalajına sirayet etmiştir. Çünkü ambalaj çabuk alev alan, yanıcı özelliği olan köpükten oluşmuştur.

Nokta: Sizin cihazınızın zaten hurda olduğu söyleniyor. Cihazı satın aldığınız kişinin, bu cihazı 6 gün önce 1.5 milyon liraya satın almış olması size garip gelmiyor mu?

Kurt: Benden önce kaça alınıp satıldığını bilmem. Ama ben cihazı 400 milyon liraya satın aldım. Prim ödeyip poliçe yaptırdım. O zaman cihaz hurda değildi, şimdi mi oldu? Bunları prim ödememek için ileri sürüyorlar.

Nokta: İyi ama aynı cihazın 1.5 milyona el değiştirmesi de garip değil mi?

Kurt: Bu beni ilgilendirmez. Benim eksperlerim cihazın değerini 400 milyon lira olarak tespit etmişlerdir. Ayrıca ben kimim ki koca bir sigorta şirketine böyle şeyler yapabileyim. Bu konuda deneyimsiz olan benim. Ben onlara kazayı hemen bildirdim. Ama onlar olaya geç müdahale ettiler. Ben de ne yapayım tecrübesizlikle cihazı olay yerinden kaldırıp depoya koydum. Cihazı yol kenarında bırakacak değildim ya. Sonra kalktılar delilleri yok etmekle suçladılar beni.

Nokta: Tecrübesizim diyorsunuz ama, öğrendiğimiz kadarıyla başınıza daha önce de benzer kazalar gelmiş galiba...

Kurt: E tabii yani. Ben dispanser işletiyorum. Sık sık alet alıyorum, bunları naklettirmem gerekiyor, bunun için sigorta yaptırıyorum. Bir keresinde bilgisayarlı göz teşhis cihazı, nakil sırasında düşmüştü. Ama ben bundan sonra alacağım aletleri de sigortalayacağım. Belki sigorta şirketi değiştiririm, ama sigorta yaptırmaya da mecburum...

Satıyorum... Satıyorum... Saaat...

Fransız Pasteur Hastanesi, Tekfen Holding'e satılıyor.

İstanbul Taksim'deki Fransız Pasteur Hastanesi'ni nasıl bilirsiniz? "Kopan uzuvların mükemmel bir biçimde yeniden birleştirildiği, en ünlü mikrocerrahi uzmanlarının çalıştığı bir hastane..."

Dile kolay... Fransızlar tam 17 yıldır kendi mülkiyetlerinde bulunduğunu söyledikleri Pasteur Hastanesi'ni satmak istiyorlardı. İstiyorlardı istemesine ama aksaklıklar işi yılan hikâyesine çevirmişti...

Öyle ya da böyle sonunda bir müşteri de bulunmuştu. Müşteri, Tekfen Holding'ti. Bir rivayete göre, Tekfen, Pasteur Hastanesi'ni değerinin çok altında bir fiyatla yaklaşık 20 milyar liraya almıştı. Diğer bir rivayete göre ise, Tekfen uygun bir yerde arsa alacak, buraya eski hastanenin özelliklerine sahip 60 yataklı bir hastane binası inşa edecek ve biraz da nakit para ödeyerek Taksim'deki son yeşil alana sahip olacaktı.

Pekiyi Tekfen Holding Taksim'in göbeğinde 7-8 dönümlük büyük bir araziye sahip olan hastaneyi acaba ne amaçla alıyordu? Rivayet yine muhtelifti. Kimine göre otel yapacaktı. Ancak İstanbul Belediye Başkanı Nurettin Sözen, benzer aşamalardan geçmiş olan ve Pasteur'ün karşısında yer alan İstanbul Teknik Üniversitesi Taşkışla binasını kesinlikle otel yaptırmayacağını kamuoyuna ilan ederek o yörede otel yapımına karşı olduğunu gösteriyordu.

İş bu aşamadayken, ortalıkta bir Lozan'dır gidiyordu. Kimine göre Fransız Pasteur Hastanesi, Lozan Anlaşması hükümleri içine giriyordu ve satılamazdı. Kimine göreyse, mülkiyet Fransız hükümetinindi ve Lozan Anlaşması hükümleri içerisine kesinlikle girmiyordu. Kısacası Fransızlar binayı istedikleri gibi satabilirdi. Ancak bina 2. derecede tarihi eser olduğu için yerine ancak aynısı yapılabilirdi.

ÇAĞRI KILIÇ/NOKTA

Tarihi hastanenin geleceği ne olacak?

Top artık Dışişleri'ndeydi. Dışişleri Bakanlığı'nın konuyla ilgili daire yetkilileri şöyle diyordu:

"Bizim açımızdan hastanenin esas malikleri onu işletenlerdir. Lozan Anlaşması'na göre bu hastanenin satılabilmesi için Fransızların tapuda bir kayıt tahsis davası açması ve bunun sonuçlanması gerekir. Buranın esas malikleri Fransız hükümeti değildir. Esas malik, hastaneyi işleten yönetim kuruludur. Bu nedenle Lozan Anlaşması hükümleri içine girer ve satılamaz..." Tapuda Fransız Pasteur Hastanesi'nin sahibi: Fransız tebaası, Hazine Vekili Osmanağa Vakfı görünüyordu. Bir yoruma göre bu kayıt hastanenin sahibinin Fransızlar olduğunun göstergesiydi.

Aynı Dışişleri Bakanlığı'nın resmi sözcüsü de, "Hastane 1957'deki kadastroda, Fransa tebaalı Fransız Hastanesi adıyla 1930'daki kayıt teyit edilerek tapuya tescil edilmiştir" diyor ve "Pasteur Hastanesi'nin tüzel kişiliği tarafımızdan tanınmış olup, temsile yetkili kişi veya organın kendi rızası ile satış talebinde bulunması halinde prensip itibariyle ve bakanlığımız görev alanına girdiği ölçüde satışında bir sakınca yoktur" diye ekliyordu.

Hal böyleyken, geçtiğimiz hafta Ankara'da Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde bir toplantı yapılmıştı. Fransız Büyükelçiliği Kültür Ataşesi Bay Toulouse'un isteği üzerine yapılan bu toplantıya Pasteur'ün Başhekimi Atilla Oymak ve Vakıflar'dan iki yetkili katılmıştı. Vakıf yetkililerinin toplantıda bulunma nedenleri, satışta hakları olan yüzde 20 taviz bedelini koparmaktı. Dr. Oymak ise ekibini, hastanesini dağıtmamak için yıllardır direniyordu. Oymak, kendilerine Vakıf Gureba Hastanesi ek binasının yer olarak gösterildiğini ancak o bölgenin kendilerine ters düştüğünü, trafik nedeniyle hastaneye gelmek isteyen hastanın kopan el ya da parmaklarının oraya yetişene kadar ekşiyeceğini, bu nedenle kabul etmediklerini söylüyordu. Sonunda Bay Toulouse müjdeyi veriyordu. Pasteur'cülere aynı imkânlarla yeni bir bina inşa edecekler ve işi tatlıya bağlayacaklardı. Yine bir rivayete göre hastanenin 17 yıldır satılamamasının bir nedeni vardı ve Başbakan Özal geçen yıl Fransa seyahati sırasında bu konuyla ilgili görüşmeler yapmış, iş bu aşamaya gelmişti.

Görünen oydu ki, bu çelişkiler, bu rivayetler arasında Taksim'in son yeşil alanı da yakında İstanbullulara veda edecek, belirsiz akıbetine doğru hızla yol alacaktı..●

Kumaşı Altınyıldız olan elbiseler,
Altınyıldız etiketiyle sunulur. Tüm seçkin giyimevlerinde...

"...hemen etkileniyorum."

"...Vitrinde öyle çekici görünüyor ki! Elbisenin modeli, havası... mankenin üstünde duruşu, hemen etkileniyorum. Ama mağazaya girince düşüncelerim değişiyor. O beğendiğim elbiseye yakından bakıyorum. Kumaşı umduğum gibi değil... O zaman ne güzelliğinin, ne havasının bir anlamı kalıyor!"

Altınyıldız

İyi bir elbisenin sırrı kumaşında gizlidir.

"Ne yaptılarsa, eyvallah dedik"

Kıbrıs Rum Kesimi'nin Avrupa Topluluğu'na tam üyelik başvurusunda bulunması, ilgili çevrelerde Kıbrıs sorunu açısından önemli tartışmalar yaratacak bir gelişme olarak nitelendirildi. Dışişleri ve Milli Savunma eski bakanlarından Hasan Esat Işık, başvuru ve doğuracağı sonuçlar konusunda Ahmet Taner Kışlalı'nın sorularını yanıtladı.

Kışlalı: Kıbrıs Rum Kesimi'nin AT'ye tam üyelik başvurusuna hazırlanmasını nasıl yorumluyorsunuz?

Işık: İlk akla gelen amaç, cazip bir topluluğun içine girmek olabilir. Ama bu vakada, bunun üzerine eklenen, hatta bunun önüne geçen başka bir neden daha var gibi geliyor bana. Bu da, Türkiye ile aralarındaki anlaşmazlığı, Batı Avrupa desteğini yanlarına alarak kendi yararlarına çözülmesini kolaylaştırmaktır.

Kışlalı: Bu başvuru karşısında Türkiye nasıl bir tutum takınmalıdır?

Işık: Türkiye, Rum kesiminin başvurusunu beklemeden müttefikleri nezdinde belirli bir tutum takınmalıydı. Türk hükümetleri, Batı'nın bize karşı gösterdiği olumsuz tavırları görmemekte şampiyonluğa gitmektedirler. Ne yaptılarsa eyvallah dedik ve hatta tokat yediğimiz zaman, okşanıyormuşuz izlenimini Türk kamuoyuna vermeye çalıştık. Bu tutum değiştirilmelidir. Bu tutuma cumhuriyetçi tutum denemez. Davos ruhu, Türkiye'nin haklarından vazgeçmesi anlamına gelmeye başlamıştır. Haklarından vazgeçmek adeta bir faziletmiş gibi sunulmaktadır. Örneğin diplomaside ilk adımı kimin atacağı çok önemlidir. Özal ilk adımı atıp Atina'yı ziyaret etmiştir. Artık hiçbir mazerete bakılmaksızın Papandreu'nun mutlak belirli bir süre içinde Türkiye'ye gelmesi gerekmektedir. Fakat sanki Davos ruhu Türkiye'nin taviz vermesi üzerine kuruluymuş gibi, "Ben yeterince taviz alamadım" diyen Papandreu Türkiye'ye gelmemektedir. Burada yapılacak şey, Yunan başbakanı Ankara'ya gelin-

"Her gözyummamız Yunanistan'ı daha da hırçınlaştırdı"

VAHİT ARAS / NOKTA

ceye kadar, Türk başbakanının Yunan başbakanı ile buluşmamasıdır. Gerekirse dışişleri bakanları var, müsteşarları var, başkaları var, onlar görüşürler. Bari onlar böyle bir şey önersinler de, biz reddedelim. Hayır, biz özel adamlar göndererek görüşme yolu arıyoruz. Uluslararası diplomasi kurallarına ve Türkiye Cumhuriyeti geleneklerine aykırıdır bu.

Kışlalı: Türkiye, Kıbrıs konusunda şu ana kadar gerekenleri yapmamış mıdır? Söylediklerinizden bu anlamı çıkarabilir miyiz?

Işık: Bu ana kadar gerekenler yapılmamıştır. Rum kesiminin AT'ye başvurusu karşısında yapılacak şey, bu başvurunun Türk-Yunan ilişkilerini ve Kıbrıs'taki sorunun çözümünü kolaylaştırmayacağını herkese anlatmaktır. Asıl aksaklık, Kıbrıs Rum yönetimine, Kıbrıs'ın tümünü temsil ediyormuş gibi bakılmasından ve bizim de buna pek ses çıkarmamamızdan geliyor. Avrupa Konseyi'nin bazı toplantılarının Türkiye'de yapılması söz konusu olduğunda, o toplantılarda Kıbrıs devletini tek başına Rum tarafının temsil etmesi tarafımızdan hoşgörü ile karşılanmıştır. Ve bunun turistik mülahazalarla yapıldığı gazetelere yansımıştır. Türkiye eğer turistik mülahazalarla böyle bir hassasiyeti gösteremiyorsa, zaten davasından vazgeçmiş demektir.

Kışlalı: AT'nin Rum kesimine ayrıcalıklı bir muamele uygulaması nasıl önlenebilir?

Işık: Bizim bazı müttefiklerimiz var ve bunlar en az bizim kadar Yunanistan'ın da dostudur. Bizim yüzümüzden Yunanistan ile ilişkilerini bozmak istemezler. Hatta eskilere giderseniz, Yunanistan'ı bize çok daha fazla tercih etmelerini gerektirecek nedenlerle de karşılaşabiliriz. Bunu bilerek Batı'ya karşı Türk-Yunan meselelerinde çok dikkatli olmamız lazım. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye büyük bir aşamayı gerçekleştirdi. Müttefikleri, Türkiye ile Yunanistan'ın eşit statüleri olması gerektiği fikrine alıştırdı. Ama daha sonraları, bazı ülkelerden yardım alma uğruna Yunanistan'ın ayrılmasına göz yumar olduk. Her göz yummamız da Yunanistan'ı biraz daha hırçınlaştırdı. Zamanla müttefiklerimizde, Türk-Yunan anlaşmazlıkları ancak Türkiye'nin ödünleriyle çözülebilir diye bir kanı doğdu. Bu durumu biz kendimiz yarattık.

Kışlalı: Kıbrıs'ın devlet olarak siyasal statüsünün bile belli olmayışı, Rum kesiminin başvurusunun reddini gerektirmez mi?

Işık: Sağduyu ve hakkaniyete saygı bunu gerektirir. Fakat siyasette sağduyu şarttır diye de bir kural yoktur. Geçenlerde Avrupa Parlamentosu Başkanı Türkiye'ye daha gelir gelmez "Kıbrıs sorununu halletmeniz gerekir" demiştir. Çünkü hep bunun üzerinde işleniyor. Ama biz Denktaş'ı bile tam desteklediğimiz kanısını Batı'ya veremedik. Herkes diyor ki; "Denktaş gayet becerikli bir insan, Türkiye hükümetini baskı altında tutuyor ve onun ödün vermesini önlüyor." Yarattığımız izlenim bu. Amerika saçını başını yoluyor, "Eyvah Özal zayıfladı, Kıbrıs sorunu zorlaşıyor" diye. Bu, "Taviz verecek bir adamdan yoksun olacağız" demektir.

Kışlalı: Kıbrıs Rum Kesimi'nin başvurusunu AT, Türkiye'nin başvurusunu savsaklamak ve Türkiye'ye Kıbrıs konusunda baskı yapmak için bir koz olarak kullanabilir mi?

Işık: Açıkça söyleyemiyorlar, fakat tabiatıyla bunu el altından kullanmayı düşünüyorlardır. Rum yönetiminin Kıbrıs toprağının bir bölümü üzerinde hiçbir yetkisi yok. Onun adına müzakere yaptığı zaman, "sen git önce şu durumu hallet" denmez mi? Gerek Kıbrıs gerekse Ege'de Türk tezi adil çözümlerdir. Yunan tezi ise, buralara Rum egemenliğine dayalı çözümlerdir. Bunu o ölçüde Türkiye'ye kabul ettirmiş ki, artık müttefiklerimiz, "Kraldan fazla kralcı olmayalım, Türkiye'nin kabule hazır olduğu konularda Yunanistan'a zorluk çıkarmayalım" diyen bir havaya girmişlerdir ●

"Politik bir oyun"

Avrupa Topluluğu nezdinde 1972-78 yılları arasında Türkiye Daimi Temsilciliği görevini yürüten emekli büyükelçi Tevfik Saraçoğlu, Kıbrıs Rum kesiminin AT'ye tam üyelik başvurusunu* Nokta*'ya değerlendirdi.

ÇAĞRI KILIÇ/NOKTA

"Bu başvurunun amacı, öncelikle uluslararası alanda birtakım politik avantajlar elde etmektir. Bunun dışında fazla bir şey sağlayamayacaklardır. Topluluk Türkiye aleyhinde kesin bir tutuma yönelmezse, şu andaki konjonktürel zorlukları dolayısıyla tam üyelik talepleri bir sonuç vermeyecektir.

Türkiye, başvuru karşısında, başvuru koşullarından biri olan 'Ülke halkının tümünün bu anlaşma hükümlerinden yararlanabilmesi' koşulunun, adanın tüm halkı açısından gerçekleşmeyeceğini belirterek başvurunun reddedilmesi gerektiğini ileri sürebilir. Topluluk, Kıbrıs konusunda Yunan tezini yüzde 100 desteklemektedir. Tek lehimize olabilecek husus, anlaşma hükümlerinden ada halkının tümüyle yararlanamayacak olmasıdır. Bu konuda sorumsuz ve acele bir yöntem izlemelerinin, Kıbrıs sorununun çözümünü kökünden ortadan kaldıracağını söyleyebiliriz. Sonuç olarak Rum kesiminin başvurusunu ciddi bir girişim olarak kabul etmiyorum. Politik bir oyundan ibarettir..."

İstanbul'a bir buçuk saat mesafede
yaz kış huzur içinde
yaşayabileceğiniz bir belde

FORUM AJANS

NOT: Her zaman olduğu gibi, bayram süresince de ziyaretlerinizi bekliyoruz. Tatilde hoş bir gezinti yapa

BEYAZKÖY

İstanbul'a 128, Tekirdağ'a 7 km. mesafede
denizin hemen kıyısında, yeşillikler içinde
şimdi yepyeni bir belde var;

BEYAZKÖY :

Beyazköy sadece bir sayfiye değil, coğrafi konumu,
mimari tasarımı, sosyal olanakları
ve çağdaş konforuyla yaz kış sürekli yaşayabileceğiniz
bir belde... Alt yapısı mükemmel, 70.000 m^2 alan
üzerine kurulu ve sadece 130 aile için...
Son derece uygun fiyatlar ve ödeme kolaylıkları ile
satışa sunuldu. Gelin BEYAZKÖY'ü görün...
Siz de BEYAZKÖY lü'lere katılın...
Vakit geçirmeden...

r, konutlarınızı görebilirsiniz.

BEYAZKÖY 'de yaşam kolay:

• Sürekli ve bol su • Atık su arıtma tesisi • Yeraltı kablolu çevre aydınlatması • Merkezi telefon sistemi • İzolasyonlu alaturka kiremitli çatı • Ahşap pergolalı teras, barbekü • TSE belgeli malzeme...

BEYAZKÖY 'de yaşam güzel:

• Sauna • Açık-kapalı yüzme havuzu • Havuz bar • Gölet, gölet bar • Odeon • Tenis kortu ve golf alanı • Çocuk parkı • Mendirek, iskele • Çarşı, lokanta, kır kahvesi, disko...

BAYKENT
Yapı Organizasyonu ve Ticaret A.Ş.

Hükümet Cad. Bayol İş Hanı Kat: 3 TEKIRDAĞ Tel: 9 (186) 12878 23084 Şantiye Tel: 9 (186) 13962

BAYKENT A.Ş. BİR BAYOL AŞ. KURULUŞUDUR.

ERZADE ERTEM / NOKTA

Peşmergeler, Almanya'dan gelen yardımı "gizlice" almak zorunda kalmışlardı...

PEŞMERGELERE YARDIM TARTIŞMASI

Yardımsever milletiz vesselam!

Türk hükümetinden engelleme gördüklerini ileri süren Alman Medico International yetkilileri, 100 bin marklık yardımlarını "gizlice" Peşmerge kamplarına ulaştırdılar. Yetkililer ise yardım girişimlerinin altında art niyet olduğunu söylüyorlar

Yer Diyarbakır, Iraklı Kürt mültecilerin yerleştirildiği Peşmerge kampı...

Sarışın, mavi gözlü birkaç Alman, kuşkulu gözlerle etrafı süzdükten sonra, çadırlardan birine giriyorlar. Birkaçı dışarıda kalıp sivil polisleri oyalıyor, içeri girenler Peşmerge lideriyle kısa bir konuşmadan sonra, ellerindeki çantayı kendisine teslim ederek ayrılıyorlar... Aynı sahne, birkaç gün arayla Muş ve Mardin'deki Peşmerge kamplarında da yaşanıyor...

"Teslimat" yapan bu "meçhul" kişiler bütün esrarengiz görüntülerine rağmen, yeraltı dünyasının ve- ya gizli servislerin değil, yalnızca Türk hükümetinden bir türlü olumlu cevap alamadıklarını ve ilgi göremediklerini ileri süren bir Alman yardım örgütünün elemanları. Çantaların içinde Peşmergelere ulaştırdıkları ise, 100 bin Alman Markı yardım parası... Yardımı yapan uluslararası yardım kuruluşu "Medico International"in Ortadoğu sorumlusu Hans Brandscheid,

İnal Batu, "Bizim böyle bir olaydan bilgimiz yok" diyordu

Bankanız... İmzanız... İtibarınız...

Kredi Kartlarında da Akbank Saygınlığı

Saygınlığın simgesi Kredi Kartları... Visa... Eurocard/MasterCard. Çağdaş ödeme araçları... Bir ayrıcalık ve güven sembolü. Akbank'ta... Akbank saygınlığıyla... Ve tüm avantajlarıyla. Akbank Kredi Kartları... Dünyaya uzanan bir hizmet... Gelin Akbank'a... Dilediğiniz zaman... Dilediğiniz Kartları seçin... Yurt içi, yurt dışı, ya da ikisini birden...
"Saygın Akbanklılar" arasına siz de katılın.
Rahat yaşayın... Güzel yaşayın...

Akbank'la yaşamak güzel

AKBANK
"Güveninizin Eseri"

Ayrıntılı bilgi için lütfen Akbank şubelerine uğrayın.

RI PRO

Olan yine Peşmergelere olmuştu...

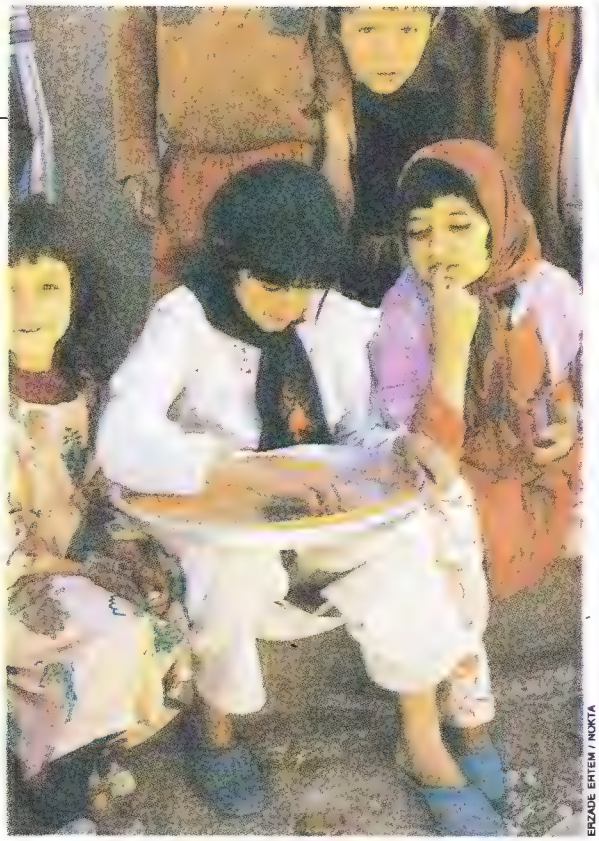

ERZADE ERTEM / NOKTA

"Türk hükümeti yardım faaliyetlerini genel olarak engelliyor. İlk günden beri karşımıza büyük zorluklar çıkarttılar" diye açıklıyor bu durumu...

"Polis engel oluyor." 1988 Eylülü'nde başlayan yardım ulaştırma girişimlerine bir türlü olumlu yanıt alamayınca bu yöntemi denemeye karar verdiklerini belirten ekip yöneticileri "kampları incelemek" amacıyla izin alıp "çaktırmadan" yardımları dağıttıktan sonra Almanya'ya dönmüş ve bir basın toplantısı düzenleyerek yardımların dağıtıldığını açıklamıştı. Brandscheid "Evet ben Bonn'da yardım ulaştırıldığını söyledim. Ama sevinerek değil, üzülerek söyledim. Yani bizim dışımızda ne yazık ki başka hiçbir kuruluş şimdiye kadar doğrudan, kamplarda oluşmuş mülteci komiteleriyle ilişki kurup yardım ulaştıramadı. Türk polisi ve her yerde mevcut olan sivil polis, yabancı heyetlerin kamplara girip mültecilerle rahat ilişki kurmasını engellemek için elinden geleni yapıyor" şeklinde konuşuyordu. Brandscheid'ın bu açıklamalarına karşın ne Dışişleri Bakanlığı'nın, ne de Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nin bu yardımdan haberi yoktu. Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi İnal Batu "Bizim böyle bir olaydan bilgimiz yok" diyordu. Batu, hayretini de gizleyememiş ve olayı duyduğunda "Nasıl olur yahu?" demekten kendini alamamıştı. Olağanüstü Hal Bölge Valiliği de böyle bir olayı ilk kez duyuyordu. Vali yardımcısı Nafiz Kayalı, "Kamplara direkt yardım ulaştırılması konusunu ilk kez sizden duyuyorum. Bu konuyu araştıracağım" şeklinde konuşuyordu. Kayalı'ya göre böyle bir olayın arkasında, "bir art niyet olup olmadığının da düşünülmesi gerekiyordu."

Vali Yardımcısı Nafiz Kayalı, nedense konuyu ilk kez gazetecilerden duymuştu

"Ayrıcalık yaparlar." Hans Brandscheid "Türk hükümetinin yardım faaliyetlerini genel olarak engellediğini" öne sürüyor ve "Örneğin Katolik kilisesinin en büyük yardım kuruluşu olan Caritas, mültecilere yardım etmeye razı ve hazırdı. Sadece bir şartı vardı; yardımın dağıtılması sırasında Caritas'ın bir temsilcisinin bulunmasını istiyordu. Türk hükümeti bu koşulu kabul etmediği için Caritas'ın yapacağı yardım mültecilere ulaşmadı" diyordu. Vali yardımcısı Nafiz Kayalı ise "Böyle bir yardım olduğunda istiyorlar ki biz gelelim kendimiz dağıtalım. Prensip olarak biz birtakım şeyleri arkasından getireceği için bunu kabul etmiyoruz. Çünkü adam yardımı getirir kendine yakın olanlara veya yakın olduğunu düşündüğü kişilere verebilir. Mesela Caritas Hıristiyanlara daha fazla yardım yapabilir" şeklinde dile getiriyordu endişelerini.

"Doktora ihtiyacımız yok." Medico International bir yandan maddi yardım ulaştırmaya çalışırken bir yandan da sağlık yardımı ulaştırabilmek için çaba gösteriyordu. Brandscheid "Yabancı doktorların orada çalışıp çalışamayacaklarını, Almanya'dan gidecek Kürt doktorları kabul edip etmeyeceklerini sorduk. Bütün bu isteklerimize bir kez dahi olsun cevap alamadık. Bu kez sorularımızı Alman Dışişleri Bakanlığı aracılığı ile göndermeye çalıştık, o da bir sonuç vermedi" diyordu. Medico'nun bu çabalarına Türk hükümetinin neden sessiz kaldığının cevabını ise vali yardımcısı Kayalı, şu sözlerle açıklayacaktı: "Bizim kamplarda yeteri kadar sağlık personelimiz var. Yeteri kadar doktorumuz, hemşiremiz, ebemiz var. Böyle bir yardıma koskoca bir ülke olarak, Türkiye olarak ihtiyaç duyduğumuzu neden kabul edelim? Türkiye 55 milyon kişinin sağlık problemini hallediyor da 36 bin kişinin sağlık problemini mi halledemeyecek?"

55 milyon kişinin sağlık probleminin halledildiği epey tartışmalıydı ama, Kayalı Nuh diyor, peygamber demiyordu: "Dışarıdan gelecek üç-beş doktora muhtaç değiliz. Bir de gelecek olanlar ne maksatla gelecek? Konunun bu yanını da değerlendiriyoruz" diyerek endişelerini dile getiriyordu.

Bütün bu kargaşa ve güvensizlik sonucu, olan yine Peşmergelere oluyordu. Hafta içinde Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü İnal Batu yaptığı bir açıklamayla "Birleşmiş Milletler Mülteciler Komiserliği ile işbirliğinin sona erdirildiğini" söylüyordu. Gerekçe olarak Batu, "Projenin 85 milyon dolarlık olmasına karşılık komiserliğin ancak 8 milyon dolar verdiğini, bu sembolik rakamın da kabul edilmesinde yarar olmadığını" gösteriyordu. Diplomatik dili oldukça aşan bu açıklama, mültecilerin uzunca bir süre daha çadırlarda yaşayacakları anlamına da geliyordu.

Can KARAKAŞ

1979 YILI İCRA PL. 467 TEDBİR UYARINCA SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR.

1979 YILI İCRA PL. 467 TEDBİR U

CA SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR.

40 MİLYONLUK "MİT RAPORU"

Sevap kapısı...

Emekli Orgeneral Necdet Üruğ; açtığı dava sonucu Başbakanlık 40 milyon lira manevi tazminat ödemeye mahkûm edilince, "Uzun yıllardan bu yana arzu ettiğim bir sevap için harcayacağım bu parayı" dedi. Ünlü "MİT Raporu"nda yer alan Üruğ'a ilişkin iddialar Danıştay 10. Dairesi tarafından incelenmiş, "Üruğ Paşa'nın manevi şahsiyetinin ve kişilik haklarının zedelendiği" saptanmıştı. Bunun karşılığı ise, 40 milyon lira tazminattı. İş bu noktaya gelince, "rapor"da suçlanan yüzlerce kişinin de Üruğ Paşa ile aynı yola başvurmamış olmalarına hayıflanmamak elde değil. Onlar da birbiri ardına tazminat davaları açsalar kimbilir nasıl bir "sevap" bolluğu kaplayacaktı ortalığı. Aslında en gelişigüzel tarafından kaleme alınmış "MİT raporları"nın bile ziyan olmayıp, en azından çeşitli sevap kapıları açma konusunda büyük yarar sağladığı da böylece ortaya çıkmış oluyordu. Geçmişteki ve gelecekteki "MİT'zede"lere duyurulur...

Necdet Üruğ, Başbakanlık'ı dize getirdi

ÇELİK'İN BAŞVURUSU

RP, Avrupa'da

Sonunda Refah Partisi de en çok karşı çıktığı kuruluş olan Avrupa Topluluğu'nun kapısını çalmakta buldu çareyi. Söz konusu "kapı çalma", "Atatürkçü ve laik olmadığı" için yaklaşık iki haftadır gözaltında tutulan Urfa Belediye Başkanı İbrahim Halil Çelik'in serbest bırakılmasını sağlamayı amaç-

HAFTANIN İNCİSİ

"TRT'ye milliyetçi, muhafazakâr, ilerici ve çağdaş bir genel müdür düşünülüyor."

Mehmet Yazar
İlerici-Muhafazakâr
Devlet Bakanı

BİR PORTRE

Cem Duna

Oldum olası hukukla pek arası yoktu Özal'ın. İşte bu "yok"luğun son kurbanı oldu Cem Duna. Özal "talep" etmiş, Duna TRT Genel Müdürü olmuş; 13 ay sonra Özal yine "talep" etmiş, Duna gitmişti. Sanki "bir varmış, bir yokmuş"la başlayan bir çocuk masalıydı yaşanan. Her ne kadar TRT Yasası'nda genel müdürlerin başbakanların "talebi" üzerine görevlerini bırakacakları yazmıyorsa da; her ne kadar TRT'nin "tarafsız" olduğu varsayılıyorsa da; Özal istemiş, Duna'nın 20 yıllık bürokrasi terbiyesi de bu isteğe direnmesine el vermemişti. Duna'nın bu davranışı "yanlış" sütununa yazılsa bile, "doğru" sütununa yazılacak yönleri ağır basıyordu hakçası. Uzun yıllardan sonra hafiften de olsa esmeye yeltenen demokrasi meltemine karşı duyarsız kalmamıştı Duna. Bu duyarlıktan payına düşen "doğal" sonuç ise, "dana" diye nitelenmek olmuştu. İşte şimdi danalar yeniden bostana girmiş ve onları kovalamayı centilmenliğine yedirmeyen Duna da gitmişti.

BASINDAN YORUMLAR

"Atatürkçüler"

Şaka değil, Çankaya açıklaması!.. Ne diyor:

"—12 Eylül yönetimi sırasında hiçbir yeni imam hatip okulu açılmadığı anlaşılmıştır."

12 Eylül yönetiminin gerici yatırımlarına ilişkin bu köşede çok yazı yayımlandı.

Niçin?

Çünkü 12 Eylül'ün beş generali de "biz Atatürkçüyüz" diye ortaya çıkmışlardı. Oysa bunlar Atatürk'ün kurduğu bütün kurumları kapattılar; CHP, Halkevleri, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu'nun canına okudular; Öğretim Birliği Devrimi'nin köküne kibrit suyu ekerek ilk ve ortaöğretime zorunlu din dersleri koydular, hem bu kararlarını 82 Anayasası'na yerleştirdiler ki değiştirmesi güç olsun.

Cumhuriyet tarihinde Atatürk'e bu kadar düşman, Kemalizm'e bu çapta ters düşen bir iktidar daha görülmemiştir; ama beş general sanki ağız birliği etmişlerdir:

—Biz Atatürkçüyüz!..

(...)

Çankaya'dan açıklama yapılıyor:

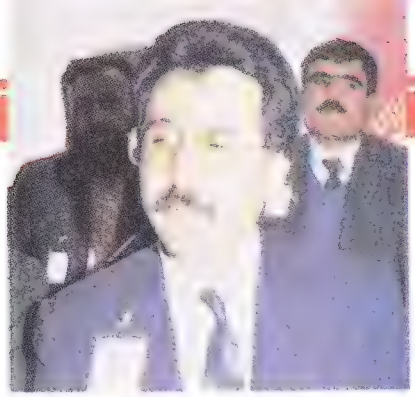

Çelik Avrupa Topluluğu'nun kapısını çaldı

lıyordu. Böylece, Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na bireysel başvuru hakkını kullanan 207. Türkiye vatandaşı oldu Çelik. Avukatı Şevket Kazan, Çelik'e yönelik adli uygulamada; gerek öne sürülen fiil, gerek gözaltı kararı ve süresi, gerekse ev arama girişimi açısından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ihlâl edildiğini söylüyordu. RP'nin, karşı olmasına rağmen, aniden "Avrupai insan haklarına" merak sarıp bir Avrupa Topluluğu organına başvurmasının ise, herhangi bir çelişki yaratmadığı kanısındaydı Kazan: "Türkiye'de kabul edilmiş bir prosedür var"dı, "Hükümet bunu uygulamakla yükümlü"ydü ve bu "bir bakıma onları ağabeylerine şikâyet etmek"ti...

BİR FOTOĞRAF

Ünlü "Berlin Duvarı"nın dibinde çevirdiği toprak parçasında kara lahana, kabak, patates, fasulye, enginar, bezelye, bakla, domates yetiştirerek AT arifesindeki "Türk girişimciliği"nden ilginç bir örnek sergileyen Akyol ailesi "Yılın Bahçevanı" unvanını kazandı.

KISA... KISA...

• **"Baba" Enis Karaduman ve** TDKP'li Abdülkadir Konuk, bulundukları cezaevinden tedavi için sevk edildikleri Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi'nden kaçtılar.

• **TİKB davasından ömür boyu hapis** cezasına çarptırılan Kenan Güngör'ün bir arkadaşını yerine "dublör" olarak bıraktığı, kaçıktan altı ay sonra anlaşıldı.

Hazırlayan: Korhan ATAY

"—12 Eylül yönetimi sırasında hiçbir yeni imam hatip okulu açılmadığı anlaşılmıştır."

Devlet, düzenli olarak "Türkiye İstatistik Yıllığı"nı yayımlar. Orada yazıyor: 1980'de imam lisesi 249 iken, bu sayı 1983'te 341'e yükseliyor; 12 Eylül askeri yönetiminden sonra artmıyor.

ERDAL ALAY / NOKTA

Demek ki 12 Eylül MGK döneminde, üç yılda 92 imam lisesi açılmış...

Bir rekor.

Çankaya bu rekordan elbet habersiz değil; ama işi örtbas etmeye çalışıyor.

İmam okullarında yaklaşık 250 bin öğrenci okuyor. Bunlardan yaklaşık 40 bini kız. Kızlar imam olamazlar. Öyleyse imam okulunda işleri ne? Yalnız MGK döneminde geçen üç yılda imam okullarından 107 bin kişi diploma almıştır. Türkiye'deki cami sayısı 62 bin. İmam açığı 9 bin.

12 Eylül'ün beş generali "Atatürkçüyüz" diyorlar; ama Ziya Paşa ne demiş:

Âyinesi iştir kişinin lafa bakılmaz
Şahsın rütbe-i aklı görünür eserinde

Beş generalin rütbeleri de yaptıkları işlerde görülüyor ki yine aklı başında bir insanın bunlara "Atatürkçülük" demesi olanaksızdır.

İlhan Selçuk, 26 Nisan, Cumhuriyet

"Peygamber Ocağı"

Demek ki gerçeği görebilmek için saçma bir tartışmanın on güne yakın gazete sütunlarında sürdürülmesi gerekiyormuş... Ankara Üniversitesi öğretim üyelerinden bir akl-ı evvelin Türkiye'deki İmam-Hatip Liseleri (İHL) mezunları üzerinde yaptığı bir araştırma sırasında keşfettiğini ilân ettiği, mevcut İHL'nden yaklaşık üçte birinin 12 Eylül sonrası askerî dönemde açıldığı safsatası, hesap ettik on gün kadar tartışıldıktan sonra yerini nihayet gerçeğe bıraktı. Akl-ı evvel araştırıcının aynı konudaki başka bulgularının da enaz bu iddiası kadar asılsız olabileceği, sonunda Çankaya Köşkü tarafından da düşünülmeye başlanmış olmalı.

(...)

Şu aşamada önemli olan, gerçeği görene kadar geçen on gün içerisinde sergilenen çelişkiler değil artık. Çankaya Köşkü'nden yapılan son açıklama, Sayın Evren'in İHL'nin Türkiye için taşıdığı önemi gördüğünün işaretlerini veriyor. "Evren İmam-Hatip okullarına sıcak bakıyor" başlıklı bir habere konu olan açıklamada, yer yer bazı yanlış değerlendirmeler olsa da, genel tespitlerde doğrunun bulunduğu belli oluyor. Sayın Evren, İHL mezunlarının, başka liseleri bitirenler gibi, üniversite sınavı sonucu istedikleri fakültelere girmelerine karşı olmadığını vurgulamakla isabetli davranmıştır.

Cumhurbaşkanı Evren adına yapılan açıklamada, İHL mezunlarının harp okullarına alınmayışının temel sebebi olarak, bu liselerin fen değil, edebiyat bölümü eğitimi vermelerinin gösterilmesi de doğru bir tesbittir. Eğer tek engel buysa, bu eksikliğin telâfisi için, Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerinin fen bölümü eğitimi verecek İHL açma yolunda çalışma başlatmaları yerinde olacaktır. Çünkü, milletimizin "Peygamber Ocağı" gözüyle baktığı orduda, bu okullardan yetişmiş subaylara da ihtiyaç vardır.

Fehmi Koru, 25 Nisan, Zaman

ÇİN / MUHALEFET ATAKTA

Yeni ufuklara doğru...

Kültür devriminden bu yana en büyük kitle gösterilerine sahne olan Çin'de yeni bir kuşak, politikaya ağırlığını koyuyor

Bir zamanlar Deng'in sağ kolu olan

"Fare yakaladıktan sonra kedinin ne renk olduğu farketmez" demişti Çin'in reformist lideri Deng. Ama, Deng'in liberal kedisi fareyi yakalayamadı; serbest piyasa uygulaması umulan sonucu getirmedi, aksine ekonomi giderek bozuldu. Bozulan yalnızca ekonomi olmadı, siyasi dengeler de sarsıldı. Serbest piyasa ekonomisiyle, merkezi, Stalinist siyasi yapının barış içinde bir arada yaşaması pek mümkün değildi zaten. Nitekim, "ya yardan ya da serden" vazgeçmek zorunda kaldı Çin yönetimi. Gerçi glasnostun Çincesi vardı ama, adımlar aksi yönde atıldı, merkeziyetçilik ağır basmaya başladı. Ne var ki, ok yaydan çıkmıştı bir kez. Geçtiğimiz hafta, kültür devriminden bu yana en büyük kitle gösterilerine sahne oldu Pekin sokakları. Tiananmen meydanını dolduran yüz bin kişinin attığı slogan, kitlelerin taleplerini özetliyordu: "Kahrolsun bürokrasi, yaşasın demokrasi."

Çin'in yakın tarihinin kilometre taşları ilginç bir özellik gösteriyordu. 1949'da komünist devlet kurulmuş, 59'da "Büyük İleri Atılım" adı verilen ve hüsranla sonuçlanan ekonomik seferberlik ilan edilmiş, 69'da "kitleleri yeniden eğitmeyi" hedefleyen kültür devrimi ivme kazanmış, 79'da yeni lider Deng'in liberal reformlar dönemi başlamıştı. 89'a gelindiğinde ciddi bir siyasi krizin eşikte olduğuna dair işaretler beliriyordu.

Dördüncü kuşak. Geçtiğimiz hafta Tiananmen meydanını dolduranlar, Konfüçyusçu dedelerin, Maocu babaların çocuklarıydı. Kültür devrimini, Mao'yu, "Dörtlü Çete"yi hayal meyal hatırlıyor, bambaşka değerleri teneffüs ediyorlardı. Ne de olsa, "Zengin olmak muzaffer olmaktır" diyen Deng'in döneminde yetişmişlerdi. Deng, Mao'nun ve kültür devriminin "burjuva hastalıkları" diye nitelendirdiği değerleri rehabile etmiş, parayı, bireysel mutluluğu meşrulaştırmış, yüzünü Batı'ya dönmüştü. Önemli olan fareyi, refahı yakalamaktı; kedinin rengi önemli değildi. Ve ortaya, muhafazakârların "Küçük İmparatorlar" diye adlandırdıkları bir kuşak çıkmıştı.

Bu yeni kuşak, son günlerde Çin'de satış rekorları kıran kitabın adıyla, "Dördüncü Kuşak"tı. Birinci kuşak devrimi yapanlardı, ikincisi bugün iktidarı ellerinde tutan 50-60'lıklar, üçüncüsü ise kültür devriminin "yitik kuşağı." Siyasi ve ideolojik çizgilerin hâkim olduğu bu üç kuşağın aksine, dördüncü kuşak "ben, ben" diyen apolitik bir kitleydi. En azından yakın zamana dek öyle sanılıyordu.

Mao'nun hakkı Mao'ya. Kuşak farkı önemliydi ama, bir de Çin

Siyasi ve eğlenceli... Yeni kuşağın Mao'ya yaklaşımı eski tüfeklerinkinden farklı

Hu Yaobang'ın cenaze töreni reform taleplerinin dile getirildiği kitle gösterilerinin başlangıcı oldu

Devrimi'nin oluşturduğu bir gelenek vardı. Bu noktada "Mao'nun hakkı Mao'ya" demek kaçınılmazdı. Sosyalist iktidardan sonra da sınıf mücadelesinin sürdüğünü, üretici güçleri geliştirmenin sosyalist hedefleri gerçekleştirmeye yetmediğini, ekonomizmin sosyalizmi donuklaştırdığını görmüştü Mao. Politikanın önceliğini, kitlesel katılımı ön plana çıkarmıştı. Yanıtları ne denli trajik sonuçlar doğursa da doğru sorular sormuştu. Bir yanda merkezi bir yapı vardı ama, bir yanda da katılımcı bir siyasi gelenek oluşmuştu. Castro'nun deyişiyle, "Mao büyük bir devrimciydi, ne yazık ki elleriyle yaptığını ayaklarıyla yıkmıştı" ama, hatasıyla sevabıyla zengin bir miras da bırakmıştı.

Çin gençliği "daha iyi bir yaşam" istiyordu hiç kuşkusuz. Ama, tüketim maddeleriyle sınırlı bir yaşam değildi. "Kendi kaderlerini belirlemek", tüketimde de, üretimde de, yönetimde de aktif bireyler olmaktı talepleri. Bir de "Gorbaçov faktörü" vardı. Nasıl bir zamanlar Mao sosyalistlere "kötü örnek" olmuşsa, Gorbaçov da aynı durumdaydı. Doğu Avrupa'da ve Sovyetler'de yapılan reformlar doğal olarak Çin'de de yankılanıyordu. Sovyetler'de serbest seçimler yapılmış, Macaristan'da çok partili sisteme geçiş için ciddi adımlar atılmış, Polonya'da çoğulculuk aşamasına gelmişti. Çin'in neyi eksikti? Çin gençliği Batı'nın tüketim maddeleri kadar, sosyalizmin yeni çehresini de arzuluyordu.

Bir zamanlar Deng'in sağ kolu olan Hu Yaobang'ın ölümü, muhalefete ne zamandır aradığı ortamı veriyor, cenaze töreninde başlayan kitle gösterileri giderek yayılıyordu. Hu, Çin gençliğinin manevi önderi, değişimin sembolü konumundaydı. Deng'in "Dörtlü Çete"den sonra iktidara geldiğinde söz verdiği reformları uygulamaya koymuş, ademi merkezileşme yönünde ciddi adımlar atmış, bürokrasiye savaş açmış eski tüfekleri emekliye ayırmaya niyetlenmişti. Ancak, gerek reformların yarattığı belirsizlik ve karışıklık, gerekse esen özgürlük rüzgârının etkisiyle öğrencilerin taleplerini gösterilerle dile getirmesi muhafazakârlara bekledikleri fırsatı vermiş ve Hu, ülkeyi kaosa sürüklediği gerekçesiyle 1986'da görevden alınmıştı.

"Stalinist piyasa." Böylece Çin usulü liberalizmin de sınırları çiziliyordu. Ama zaten reformların başlangıcından beri anahtar sözcük ademi merkezileşme, demokratikleşme değil, pragmatizmdi. Ekonomik düzeydeki ademi merkezileşme bir "verimlilik yöntemi"nden öteye anlam taşımıyor, siyasi düzeye sıçramıyordu. Reformların hedefi mevcut merkeziyetçi siyasi yapıyı bozmadan ekonomiyi feraha çıkarmaktı. Liberallik sınırlı bir ekonomik serbestlikle eş anlamlıydı, siyasete de, ekonomiye de egemen olan kavram pragmatizmdi.

Ne var ki, "Stalinist serbest piyasa" modeli ekonomiyi darboğazdan çıkaramıyor, enflasyon yükseliyor, reel ücretler düşüyor, işsizlik artıyor, temel ihtiyaç maddelerinde sıkıntı başgösteriyordu. Deng yönetimi çareyi eskiye dönmekte buluyor, serbest piyasadan yan çiziliyor, ekonomiye devlet müdahalesi artıyor, merkeziyetçi eğilimler giderek güçleniyordu. Ama, bu gelişmeler kitlelerin talepleriyle çelişiyor ve devletin bastırmakta güçlük çektiği olaylar patlıyordu.

Hu'nun cenaze törenindeki bir görüntü Çin'in içinde bulunduğu ikilemin ifadesiydi. Reformcu Hu, tabutuna takım elbisesi ve kravatıyla konmuştu. Başbakan Zao Ziyang ise, her zaman giydiği Batılı giysilerini çıkarıp Mao üniformasıyla gelmişti törene. Eski tüfekler iki model arasında bocalarken, "dördüncü kuşak" bir üçüncü yol arayışında gibi görünüyor ●

Günde 250 bin dolarla hayatını idame ettiren Kaşıkçı çiftini şimdi "zor" günler bekliyor

ADNAN KAŞIKÇI'NIN DÜŞÜŞÜ

Binbirinci gece

Yirmi yıldır kendini "dünyanın en zengin adamı" olarak lanse eden ve Lockheed, Irangate gibi skandallarla adından hep söz ettiren Adnan Kaşıkçı'nın yıldızı sönüyor. Amerika'nın isteği üzerine, Marcos'larla yasadışı işlere karıştığı gerekçesiyle tutuklanan Kaşıkçı, halen hapiste

"Bu paraları görüyor musun? Halının üzerine atarsan, kimse sesini duymaz. Ama taş bir zemin üzerine atarsan ses çıkarır. Oğul, paranı daima ses getirecek yerlere yatır." Böyle dedi, Kral İbni Suud'un özel hekimi oğluna, daha küçücük bir çocukken. Ve oğul Adnan Kaşıkçı, babasının öğüdünü tutarak, "yürü ya kulum" misali yollara düştü, parasını hep ses getirecek yerlere yatırdı, hep ses çıkarttı. Lockheed, Irangate derken, adı hep son yılların en büyük skandallarıyla birlikte anıldı. Gösterişe merakı, aşırılıkları ve şovları sayesinde, yirmi yıldır "dünyanın en zengin adamı" unvanını koruyor. Kimse, bu unvanını gerçekten hak edip etmediğini bilmiyor ama, hiç önemli değil, o bu payeyi kendine uygun görüyor, öyle yaşıyor ve ses çıkartmaya devam ediyor.

Şarkılar da eskir. Ancak son zamanlarda çıkardığı sesler artık ku-

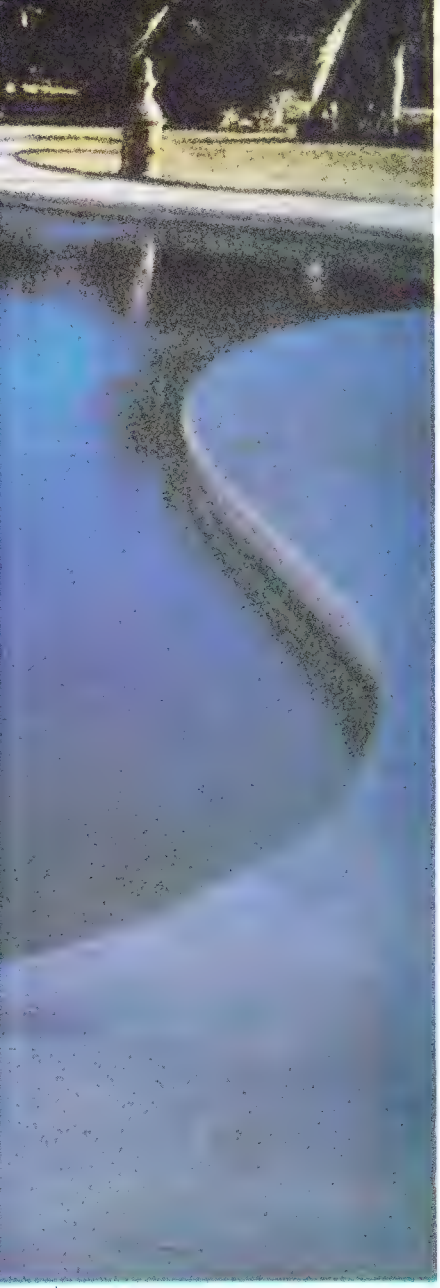

Binbir Gece Masalları'nın sultanı

Kaşıkçı, Rolls Royce ve Şahin

Bir Vatikan ziyareti

Önce, 87 metrelik, helikopter pistli, havuzlu, altın musluklu yatı Nabila satıldı

lakları tırmalamaya başladı. Ne ritm, ne harmoni. Daha doğrusu, melodi değişti, Kaşıkçı farkında değil. O, hâlâ eski tarzda çalmaya devam ediyor. Oysa, diktatörlerle, hele hele devrik diktatörlerle birlikte çalıp söylemenin artık hiçbir sempatik yanı yok. Üstelik petrodolarların akmadığı bir zamanda.

Malum olduğu üzere, her çıkışın bir inişi vardır. Ve, adının karıştığı her türlü skandal ve yolsuzluktan kolayca sıyrılma konusunda müthiş bir yeteneğe sahip olan Kaşıkçı, bu kez gerçekten zor durumda. "İşleri" kötü gidiyor, borç içinde yüzüyor, alacaklıların sıkı takibi altında, her yerde hatta kendi ülkesinde bile kredisi düşmüş ve şimdi hapiste. Suçu, devrik Marcos ailesinin, Filipinler'den kaçırdıkları servetin yasadışı yollardan çeşitli yerlere yatırılmasını sağlamak, onların Manila Müzesi'nden çaldıkları değerli tabloların satılmasına aracı olmak. Amerikan "adaleti" uzun zamandır peşindeydi. Amerikalılar epey bir süredir diktatörlerle dans edilemeyeceğini anlamıştı, Kaşıkçı ise hâlâ onlarla şarkı söylüyordu.

Bir yeteneğin doğuşu. Modern Suudi Arabistan'ın kurucusu Kral İbni Suud'un özel doktorunun oğlu olarak 1935'te dünyaya gelen Adnan Kaşıkçı, kraliyet ailesine mensup değildi ama yetenekleri erken yaşta fark edilip, Arap dünyasının elit tabakasının çocuklarının okulu olan İngiltere'deki Victoria School'a gönderildi. Burada, Ürdün Kralı Hüseyin, Irak Kralı II. Faysal gibi tanışıklıklar edindi ve hemen hiç vakit geçirmeden yeteneklerini ortaya döktü. Genç Adnan'ın işbilirliliği daha kolej yıllarında herkese parmak ısırtıyordu. Nitekim ilk aracılık işini de burada gerçekleştirdi. Kumaş ve havlu satıcısı olan bir arkadaşının babasını, alıcı olan diğer bir arkadaşının babasıyla tanıştırdı. Alan memnun, satan memnundu. Babalar, bu genç girişimcinin cebine 200 sterlin sıkıştırdılar.

Üniversite yıllarında da aynı hızla devam etti. Bir an önce, kendini işlerine vermek amacıyla, kısaca geçiştirdiği Stanford'daki ekonomi öğrenimi sırasında ilk büyük işini gerçekleştirdi. O sıralarda, Suudi Arabistan'ın en büyük işadamlarından biri acilen kamyon satın almak istiyordu. Kaşıkçı, tüm becerisiyle devreye girdi ve kamyonlar Amerika'dan Suudi Arabistan'a doğru

Amerika'da tahsil görmüş işadamlarının sayısı artınca artık Kaşıkçı'nın da hükmü kalmadı

yola çıktığında tam 50 bin doların sahibiydi. Artık ülkesinde herkes onu tanıyordu. Ve yirmi üç yaşında Riyad'a döndüğünde o artık bir çömez değil, FIAT, Chrysler, Westland Helicopters gibi şirketlerin peşinde koştuğu, genç, gözüpek bir Rolls Royce mümessiliydi. Bu süper pazarın kapılarını açmak ancak onun sayesinde mümkündü. Herkes ona muhtaçtı.

Her şey kral için. Kral ise ona herkesten fazla ihtiyaç duyuyordu. Artık Adnan'ın ülkesi için, yapacağı havlulardan, kamyonlardan, arabalardan daha önemli işleri vardı: Silahlar. Yemen'deki cumhuriyetçilere karşı kralcılara silah yardımı yapmak isteyen Suudi Arabistan kralı bu görevi hiç tereddüt etmeden Kaşıkçı'ya verdi. Görev büyük bir gizlilik içinde tamamlandığında, genç işadamı, veliaht Prens Faysal'ın uzattığı bir milyon sterlinlik çeki teatral bir jestle geri çevirdi ve, "Ben bu işi kralım için yaptım. Kâr amacım yoktu" dedi.

Hesaplama çok yerindeydi. O günden sonra Kaşıkçı, ülkesiyle ticaret yapmak isteyen bütün büyük silah üreticilerinin "mecburi" aracısı olacaktı. 70'li yıllarda bunların sayısı ise bir hayli kalabalıktı. Herkes sıraya girmişti. Amerikan Lockheed şirketi, o yıllarda Kaşıkçı'ya 100 milyon doların üzerinde komisyonlar akıttı. Ama yine de, en büyük rakibi Northrop şirketinin 54 milyon dolarlık komisyonlarla pazara girmesine engel olamadı. Kaşıkçı, bu arada Fransızlardan, Belçikalılardan ve daha pek çok milliyetten satıcıdan, nispeten mütevazı gelirler elde etmeyi sürdürdü.

Petrol gelirlerinin patladığı yıllardı. Körfez'den petrol çıkıyor, dolar giriyordu. Ve Suudi Arabistan'da yapılacak çok iş vardı: Binalar, yollar, havaalanları, hastaneler, üniversiteler vs, vs... Ve tabii kazanılacak çok para. Ülkede birçok yeni işadamı türemişti. Ama Kaşıkçı, bir kere, herkesten erken depara kalkmıştı ve Amerika'da tahsil gören nadir işbilenlerden biriydi. Tabii ki paralar da en çok ona akacaktı.

Biraz da benim için. Bu arada işlerini uluslararası boyutlarda büyütmeyi de ihmal etmedi. 60'lı yıllarda kurduğu ve merkezi Lüksemburg'ta olan Triad adlı şirketini dünyanın dört bir yanına yaydı, her sektöre girdi. Salt-Lake City'de büyük bir endüstri ve uluslararası ticaret bölgesi kurdu. Arizona'da hayvancılık üzerine tesisler, Brezilya'da et kombinaları, Uzakdoğu'da otel zincirleri, Endonezya'da gemicilik şirketleri, Lübnan'da mobilya fabrikaları, Paris'te modacılık, Teksas ve Kaliforniya'da gayri menkul ticareti, Kenya'da safari kulüpleri ve dünyanın her yanında bankalar, bankalar, bankalar...

Yatırımları için gerekli finansmanı hâlâ aracılık işlerinden elde ediyordu. Gazetecilere modern Arabistan'ın mimarı, Üçüncü Dünya'nın kurtarıcısı kıyafetleriyle pozlar veriyordu. Aynı zamanda "iş felsefesinin" teorisyenliğine de soyunmuştu: "Sizin tekniğiniz, bizim paramızla ortak bir çaba içinde, her ikisine de ihtiyaç duyan bir Üçüncü Dünya ülkesinin hizmetinde."

Uçan sarayı Boeing-727'siyle, kâh New York'ta, kâh Riyad'ta, kâh Paris'te, kâh Beyrut'ta. Ve tabii en çok jet sosyeteye ayrılan sütunlarda. Üç uçağı, yüz arabası, iki yatı, dünyanın her yanında villaları, daireleri, kızına, eşine ve hatta eski eşine hediye etmeyi sürdürdüğü mücevherleri, kırk dört kişilik özel personeli, üç cerrahı, on altı aşçısı, yirmi masörü, on üç kuaförü, günlük 250 bin dolarlık harcamaları ve özellikle elden hiç bırakmadığı şovmenliğiyle Kaşıkçı, yıllarca "Binbir Gece Masalları"nda yaşamayı sürdürdü.

Tabancalar çoğalınca. Ancak Irangate Skandalı'nın patlamasından kısa bir süre sonra Kaşıkçı'nın da yıldızı sönmeye başladı. İran'a silah transferinde "zor" görevler üstlenmişti. Birden Lockheed Skandalı'na da adının karıştığı hatırlandı nedense. Ve daha birçok karanlık iş, ismi pek de konulmayan... Ama karanlık işler olduğu kesindi. İşin bu kısmı gün gibi aydınlıktı şimdi. Zaten, Suudi Arabistan'da da, artık eskisi gibi çok gerekli bir adam değildi. Uzun yıllar boyunca, Batılıları, ülkesiyle ticaretin ancak kendisinden geçebileceğine inandırmıştı. Aynı şekilde, vatandaşlarına da Batılıların sadece kendisiyle ticaret yapmak istediğini yutturmuştu. Oysa şimdi Suudi Arabistan yeteri kadar dışa açılmıştı ve artık Amerika'da tahsil görmüş pek çok Suudi işadamı vardı. Artık tek tabanca değildi.

Bu arada petrol gelirleri de epeyce düşmüştü ve dünyanın en zengin adamı müthiş bir nakit para sıkıntısı içindeydi. Son aylarda alacaklıları sık sık kapısına dayanıyorlardı. Debdebe yavaş yavaş durulmaya başladı. Önce, kızının adını taşıyan, 87 metrelik, helikopter pistli, yüzme havuzlu, gece kulüplü, altın musluklu Nabila adlı yatını sattı. Arkasından Fransız hükümeti, İngiliz alacaklılarının isteği üzerine iki uçağına el koydu. İspanya'nın Marbella kentinde, kapısında sekiz Mercedes bekleyen sarayına ipotek kondu. Amerika'daki birçok gayri menkulü de aynı akıbetten kurtulamadı.

Ülkesinde kuşkuyla karşılanıyor, Amerika'da birbiri ardına yolsuzlukları ortaya çıkarılıyor, Afrika'da artık sevilmiyor. Son zamanlarda, adının henüz kirlenmediği Çin'de ve Güney Kore'de iş yapmayı planlıyordu. Ama, ah şu Marcos'lara yardım etmeseydi... Amerikan "adaleti" ensesine yapıştı ve... Gerisini, hiçbir yolculuğunda yanından ayırmadığı özel falcısı düşünsün.

Ayıklamayın artık pirincin taşını.

Çünkü modern makinalarımız sizin için ayıkladı.
Uzay çağına girerken, bir de pirinç taşıyla mı uğraşacaksınız? Olmaz öyle şey.
AKEL/CALROSE pirinç, modern tarım teknolojisiyle vitaminleri ve mineralleri korunarak üretildi. Birde AKEL/CALROSE pirinci alın, ne kadar lezzetli, sağlıklı ve hesaplı olduğunu göreceksiniz.
AKEL/CALROSE pirinci sizde deneyin. AKEL/CALROSE ideal pirinç.

AKEL
U.S.A.
CALROSE

İdeal Pirinç

Vatikan'da ezan sesleri

Vatikan Kilisesi'ni bugünlerde en fazla korkutan olay, İslam'ı seçen Katoliklerin sayısının her geçen gün artması. İslami hareket, eski Maoculardan, üniversite öğrencilerine kadar çok değişik kesimleri içeriyor

Tunuslu Müslüman bir erkekle İtalyan Katolik bir kızın nikâhı. Nikâhı imam kıyacak...

Milano'daki İslam Merkezi'nde toplanan kalabalık bir gençlik grubu son günlerde hayli ilgi topluyor. Gençler, önce toplu halde İncil'den bir bölüm okuyorlar, arkadan, yine toplu halde Kuran okunuyor. Daha sonra da, aralarında çeşitli dini konuları tartışıyorlar.

Vatikan Kilisesi'ni bugün en çok korkutan olayların başında, Katolik İtalya'da, İslamiyet'e karşı ilginin her geçen gün artması geliyor. "Kuzey Afrikalı göçmenler sayesinde, ülkede İslamiyet, Museviliği geçerek şimdiden ikinci din haline geldi" diye endişelerini belirtiyor Vatikan'ın önde gelen din adamlarından biri. Arkasından da ekliyor: "Müslümanlarla Katolikler arasındaki evliliklerde din değiştiren taraf nedense hep Katolikler oluyor. Dinimize sahip çıkmazsak, yarın azınlıkta bile kalabiliriz."

Gerçekten de, bugün İtalya'da yaşayan Müslümanların sayısı yarım milyonu bulmuş durumda. Ama İtalyan sosyologların çoğu, Katoliklerin İslamiyet'i seçmesindeki esas etmenlerin Müslüman göçmenler olmadığı konusunda hemfikirler. Kilisenin ağırlığının azalması, Katolikliğin günün koşullarına uyarak "sulanması", inanmış Katolikleri farklı ve bozulmamış din aramaya iten faktörlerin başında geliyor. Ayrıca, İslamiyet'in Doğulu ve Avrupalılara mistik gelen yönleri de Katoliklerin arasında Müslümanlığa karşı ilgiyi artırıyor.

Milanolu bir şeyh. Abdül Vahit Pallavici, İslam'ı seçeli tam 30 yıl olmuş. İtalya'daki Müslümanların adeta şeyhi konumunda. Aynı zamanda da birinci sınıf bir örgütçü. İslam'ı seçenlerle neredeyse teker teker ilgileniyor, isteyenleri eğiterek din adamı olarak yetiştiriyor, onlardan çevreleriyle ilgilenmelerini ve müritlerin sayılarını artırmasını istiyor. Eski mezhebi Katoliklikle olan gönül bağını ise tamamen kopartmış değil. Hayatta en çok yapmak istediği şeylerden birinin, Milano'da yan yana bir cami ve kilisenin inşasını gerçekleştirmek olduğunu söylüyor ve sözlerini sürdürüyor: "Bugün belki Hıristiyanlarla bir şekilde savaşıyoruz. Ama onlara saygı da duyuyoruz. Yarın birleşmeyeceğimizi kim söyleyebilir?"

25 yaşındaki Milano Konservatuvarı öğrencisi Marco Marinelli, İslam'ı kabul ettikten sonra adını Ke-

mal Abdülkadir olarak değiştirmiş. Din değiştirmesinin ailesi tarafından hiç hoş karşılanmadığını söylüyor. Ayrıca, birçok arkadaşı da kendisiyle ilişkisini kesmiş. Ama bunlara pek aldırdığı yok. "Niçin İslamiyet?" diye soranlara şöyle cevap veriyor: "İslamiyet çok basit, çok açık ve çok güçlü bir din. Ayrıca bütün sorunlarıma cevabı da Kuran'da buluyorum.

Mao, Kaddafi ve Humeyni. Profesör Claudio Mutti, ilerlemiş yaşına karşın tam bir İslamcı militan. 1960'larda Maocu imiş. 70'lerde ise Kaddafi'yi "Allah'ın vekili" ilan etmiş. Bugün ise keskin bir Humeyni taraftarı. Salman Rüşdi için verilen ölüm fetvasını "Kanlı bir olayın başlangıcı olarak değil, Kuran'a uygun bir ceza olarak gördüğünü ve savunduğunu" söylüyor.

Ali 33 yaşında. Soranlara İtalyan adını söylemiyor. Müslüman bir kızla evlendikten sonra İslam'ı seçmiş. "İslamiyet'in, kadının toplumdaki rolünü ikinci plana ittiğine kesinlikle katılmadığını" söylüyor. Hatta bir adım daha ileri giderek, feminizm ile İslamiyet'in kadına bakışı arasında paralellik kuruyor. "Feminizmin patladığı dönemi çok iyi hatırlıyorum..." diyor. "Kadınlar,erkekler tarafından kullanıldıkları savıyla baş kaldırdılar, sonunda çözümü kadınların kadınlarla, erkeklerin erkeklerle olmasında buldular. İslam'da da aynı böyle oluyor." Ali'nin bir de küçük talebi var: "Gelecekte İtalya'daki Müslümanlara da poligami izninin verilmesini istiyoruz."

Ama, Ali'in anlattıkları İtalyan kadınlarına pek inandırıcı gelmemiş olacak ki,Müslümanlığı seçen İtalyan erkeklerinin en büyük sorunu evlenecek kız bulabilmek. Devlet dairesinde çalışan Romalı Rocco, artık evlenecek Müslüman kız bulmaktan umudunu kesmiş, Hıristiyan kızların da kendisine yanaşmamalarından şikâyetçi. "Evleneceğim Hıristiyan ya da Musevi kızın sonradan Müslüman olması gibi bir şartım yok" diyor ve tevekkül içinde ekliyor: "Kuran sevdiğimiz kız ile evlenmemizi istiyor. Ama bulamadığımız takdirde Allah sevgisi ile yaşamaya devam edeceğiz."

Milano İslam Merkezi, ilginç toplantılara sahne oluyor

Abdül Vahit Pallavici, İtalya'daki Müslümanların şeyhi

"İtalya'da din özgürlüğü yok"

İtalya'da yayınlanan Espresso dergisi, Güney İtalya'da İslam'ı örgütleyen mühendis Michele Tridente ile görüştü. Görüşmenin bir bölümünü veriyoruz.

Soru: İtalya'da Müslüman olmak zor mu?

Tridente: Evet, size İtalyan halkının utanması gereken bir şey söyleyeceğim. Ülkemizde din özgürlüğü yok. Devlet televizyonunda Katoliklere ve Musevilere propaganda yapmalarına izin verilirken, bizi yok sayıyorlar.

Soru: Yapmak istediğiniz şeyleri açıklar mısınız?

Tridente: İlk planda ibadet için cami, İslam kültürüne ait eserlerin sergilendiği bir müze, İslami eserlere ayrılmış bir kütüphane kurmak istiyoruz.

Soru: Çalışma yaptığınız Güney İtalya'da kaç Müslüman var?

Tridente: Birkaç genç var. Ayrıca, seminerlerimize katılan doktorlar, işçiler ve öğrenciler var. Ama kesin bir rakam veremeyeceğim.

Soru: İtalya'da İslam'ı seçenlere karşı baskı var mı?

Tridente: Bize karşı şiddet kullanıldığını söyleyemem. Ama bizi sevmediklerini de her zaman hissettiriyorlar.

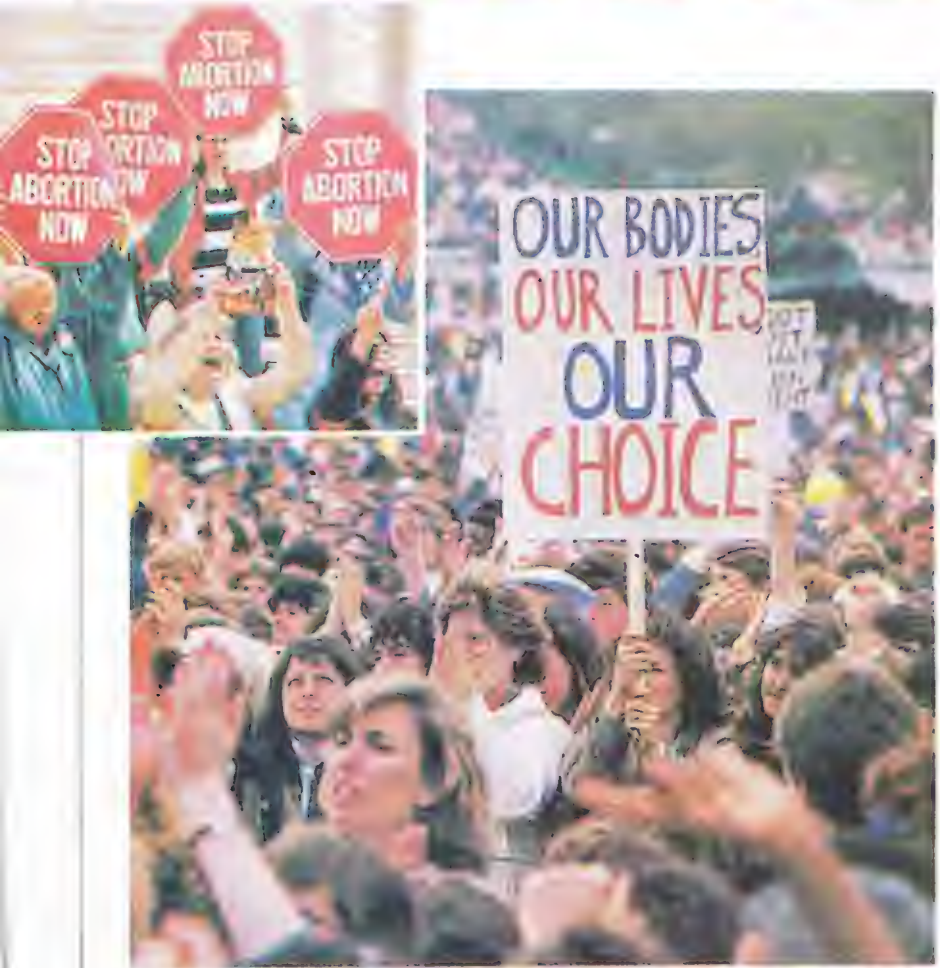

Kürtaja karşı olanlar "Kürtajı şimdi durdurun" derlerken (küçük resim) kürtaj yanlıları "vücutlarımız, yaşamlarımız, seçimimiz" sloganını kullanıyorlar.

ABD

Kürtaj... Evet mi, hayır mı?

Norma McCorvey'in şanssızlığı Teksas'ta hamile kalmış olmasıydı. Çocuğu istemiyordu ama bulunduğu eyalette kürtaj yasaktı. Kürtajın serbest olduğu California'ya ise gidecek parası yoktu. Çaresiz, çocuğu doğurdu sonra da evlatlık olarak verdi.

McCorvey'in başına gelenler, ABD'de kürtaj tartışmasının alevlenmesine yol açtı. Karşı gösteriler birbirini kovaladı. Olaylar, son yılların en büyük ahlaki gösterileri olarak nitelendirildi.

Geçtiğimiz hafta yüksek mahkemede tartışılan kürtaj konusu, yazın karara bağlanacak.

SSCB

Gorby olmak elinizde

Sovyet lideri Gorbaçov'un ABD'deki popüleritesi malum. Amerika'yı ziyareti sırasında yapı-

PORTRE

Danton, Robespierre, cellat ve torunlar

Fransa devrimin 200. yılını kutlamaya hazırlanırken, devrimin üzerinde en çok konuşulan üç kişisinin akrabaları, ünlü dedeleri hakkında görüşlerini belirttiler.

Deterjan satıcılığı yapan Danton'un üçüncü kuşaktan torunu Christian Arnoux, bütün ailesi gibi kralcı. Dolayısıyla, Danton için "Devrimin yüz karasıydı" diyor.

Robespierre'in akrabası, biyoloji öğretmeni Arsene Duquesne ise, dedesi hakkındaki bütün suçlamaları reddediyor ve Robespierre giyotinin "peygamberi" değildi. "O bir hümanisttir" diyor.

Film yönetmeni Patrick Brunet ise, hem Danton'u, hem de Robespierre'i giyotinle idam eden cellatın torunlarından. "Dedem kasap değildi..." diyor "Görevini vakarla yaptı. Eğer yapmasaydı onu giyotine gönderirlerdi."

Bu arada, her üç kuşak torun da Fransız İhtilali kutlama törenlerine mutlaka katılacaklarını belirtiyorlar.

Robespierre'in torunu Duquesne

Cellatın torunu Brunet

Danton'un torunu Arnoux

Gorby olmak için çıkartmayı yapıştırıp biraz ıslatmanız yeterli

lan kamuoyu yoklamalarında, başkanlığa adaylığını koyması halinde seçilebileceği sonucu çıkmıştı.

ABD'li yatırımcılar, bu popülaritesinden yararlanmak için bugüne kadar Sovyet lideriyle ilgili çeşitli ürünleri piyasaya sürdüler; hakkında yazılan kitaplar, üzerinde resmi bulunan tişörtler, posterleri, peynir ekmek gibi sattı. Yeni ürün ise hepsinden daha ilginç: Gorbaçov'un kafasındaki kırmızı lekenin tıpkısının çıkartması. Yatırımcısı, satışların şimdiden çok iyi olduğunu söylüyor.

Francesca Dellera, İtalyan Milli Takımı'nın sponsoru İtalyan Petrolleri ile takımın vereceği davetleri düzenlemek ve İtalya'ya gelen yabancı milli takımlara hosteslik yapmak üzere anlaştı. Yalnız, başta teknik direktör Vicini olmak üzere, hemen hemen bütün futbolcular bu göreve ünlü artist Dellera'nın atanmasından hoşnut değiller. Francesca Dellera'nın yerine Gök Mavililerin gönüllerinde yatan isim ise Ornella Muti.

Craxi (solda) ve Occhetto sonunda bir konuda mutabakata vardılar.

İTALYA

Bütün dünyanın sigara içmeyen işçileri...

Bugünlerde İtalya'nın siyasi gündeminde oldukça önemli bir konu var. Komünist Parti ile Sosyalist Parti'nin birleşmesi. Hem komünist, hem de sosyalist liderler, aylar öncesinde, birleşmenin mümkün olduğu konusunda görüş birliğine vardılar. Ama bütün gayretlerine rağmen, sadece bir konuda ortak bir platform oluşturabildiler: Kongrelerde sigara içilmesinin yasaklanması.

Önderliği ilk yapan komünist lider Occhetto oldu ve "devrimci" bir karar alarak sigarayı bıraktığını açıkladı. Sosyalist Craxi, Occhetto'nun gerisinde kalamazdı. Aynı açıklamayı da o yaptı. Arkasından, sigara yasağı, İKP'nin kongresinde onaylanarak 297'ye karşı 343 oyla kabul edildi.

Şimdi bazı üyeler bu kararı çok anlamsız bulduklarını, birleşme konusunda çok daha ciddi adımlar atılması gerektiğini söylüyorlar.

KISA... KISA...

• **Macaristan, telefon şebekesini** yenilemek için 6 milyar dolarlık yatırım yapacak. Telefon almak için ortalama bekleme süresinin 14 yıl olduğu ülkede, şebekenin hayli eski olması, her yıl 1.5 milyar dolarlık harcama gerektiriyor.

• **Londra Yüksek Mahkemesi, kör,** sağır kendi kendine beslenme yeteneği olmayan ve kemikleri gelişmeyen 4 aylık bebeğin doktorlar tarafından öldürülebileceği kararını verdi.

SOSYAL PİYASA EKONOMİSİ / SHP'NİN YAKLAŞIMI

Sosyal piyasa ekonomisi dedikleri...

Prof. Dr. Onur Kumbaracıbaşı, SHP'nin sosyal piyasa ekonomisi anlayışını anlattı

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, TV'de yapılan "Liderler Oturumu"nda "Biz de sosyal piyasa ekonomisi uygularız" diyecek ve gerisini pek getirmeyecekti.

İşin ilginç yanı, son günlerde, İngiliz İşçi Partisi ileri gelen yöneticileri de bu kavramı gündeme getirmeye başlamışlardı.

Sahi neydi bu sosyal piyasa ekonomisi? Yeni mi keşfedilmişti? Hayır. İlk kez Almanya'da İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminde gündeme girmişti. Bir "yeniden toparlanma" sürecinin getirdiği bir kavramdı. Alman liberalleri biraz da komünizme karşı bir denge oluşturmak için üretmişlerdi bunu. Daha sonraları ise Alman sosyal demokratları sahiplenmişlerdi.

Türkiye'ye gelince...

SHP'nin bu kavram çerçevesindeki yaklaşımı ile ilgili olarak sorularımızı yanıtlayan Prof. Dr. Onur Kumbaracıbaşı:

"Sosyal piyasa ile ilgili görüşlerini genel başkanımız geçen yıl kasım ayında Bolu'da yapılan bir toplantıda ifade etmişti. Daha önce, 1984 yılında ilk defa, parti adına ben bu deyimi İktisatçılar Haftası'nda kullandım" diyecekti.

SHP'nin sosyal piyasa anlayışına gelince...

SHP Grup Başkan Vekili Onur Kumbaracıbaşı öncelikle şu noktaları vurguladı:

"Piyasa mekanizması, her şeyden önce ideolojik değil, teknik bir araçtır. Arz ve talebin karşılaştığı bütün pazarlara biz piyasa diyoruz. Türkiye'de, şimdiye kadar hiç kimse piyasadan vazgeçmeyi düşünmemiştir.

Peki biz serbest piyasadan nerede ayrılıyoruz? Serbest piyasa 200 yıl öncesi kapitalizminin bir kalıntısıdır. Ona karşın bugün Avrupa'nın bütün gelişmiş ülkelerinde sosyal piyasa ekonomisinin kullanıldığı görülür. Devletin belli oranda piyasaya müdahale ettiği bir modeldir bu.

Biz piyasa aracını, çalışan kesimlerin, vatandaşın lehine sonuçlar vermesi için yönlendirmeyi düşünüyoruz. Bu yönlendirme piyasa kavramına ters değil, ona paralel olacak."

Nasıl bir yönlendirme? Bu soruyu yanıtlarken şu örneklemeleri yapacaktı Kumbaracıbaşı:

- "Piyasayı etkileyen unsurlardan biri, örneğin ücret oluşumudur. Biz diyoruz ki, devlet müdahale etmesin. Bugünkü uygulamanın tam tersi olarak, emekçi ve işverenler özgürce bir araya gelip, kendi sorunlarını çözsünler. Toplu pazarlık sistemini, işçilerle de kısıtlı bırakmayıp, bağımlı çalışan katmanlara-memurlara- da yaymanın piyasaya koşut ve demokratik olacağı kanısındayız."
- "Tekelleşme eğilimi, piyasanın önemli hastalıklarından bir tanesidir. Tekelleşme eğilimlerine karşı önlem almak, piyasanın işleyişini kolaylaştıracaktır. Bunu da yaparken müdahaleyi değil, yönlendirmeyi esas alıyoruz."
- "Banka sistemi üstünde de 'devlet denetimi' getirilmesi gerekiyor. Bankaların bugün tamamen denetimsiz olduğunu görüyoruz. O kadar ki, bugün kamu bankaları denetlenmiyor. Tersine, bilinçli olarak bu bankalar denetimden uzak tutuluyor. 1983'ten beri kamu bankalarının yönetimi ibra edilmemiştir (aklanmamıştır.)"

Bu noktada söze girip, kamu bankalarını her zaman iktidarların kendi isteklerine göre baskı altında tutabildiklerini hatırlatıyor ve soru-

yoruz:

Kamu bankalarının, sadece kamuya kredi vermeleri, birçok çarpıklığın önünü alabilecek bir önlem olabilir mi?

Kumbaracıbaşı "Yanlış olur" diyor da başka bir şey demiyordu: "Önemli olan, kuralları işletecek insanların inanç ve tercihleridir."

Sözün kısası Kumbaracıbaşı "Tümüyle banka sektörünü, halkın parasını kullandığı için ciddi bir sistemle denetim altına alacağız" diyordu.

Gelir dağılımını düzeltmek. SHP'nin öncelikle üstünde durduğu en temel konu ise, gelir dağılımı bozukluğuydu. Bu bozukluğu düzeltmeye yönelik olarak, şu önlemlere başvuracaklarını söylüyordu Kumbaracıbaşı:

"Maliye yani vergi politikası ile gelir dağılımı bozukluğuna müdahale edilmelidir. Ödeyecek durumda olanlar vergi ödemiyor. Gelir dağılımı bozukluğunu artıracak biçimde, vergiler, bugün dolaylı vergilere kaymıştır. KDV kötü bir vergi sistemi değildir. Ama, gelir dağılımı bozuk bir ülkede çok kötü etki yapıyor. KDV'yi kaldırmak gündemimize girmez. Ama, doğrudan vergiler üstünde ciddi değişiklikler gerekebilir."

Bunun hemen peşinden "Biz özel sektöre karşı değiliz" vurgulamasını da yapacaktı Kumbaracıbaşı:

"Tam tersi özel sektörün durmuş yatırımlarını yeniden başlatmasını istiyoruz. Faizlerin birden düşürüleceğine inanmıyoruz ama... Yatırımcıyı teşvik etmemiz lazım. Bu anlamda faizde birtakım indirimler düşünülebilir."

Peki bankalar bu çerçevede nasıl sağlıklı bir raya oturtulacaktı?

"Mevduat faizlerini de düşürerek tabii" diyordu Kumbaracıbaşı. "Vatandaş enflasyonun üstünde gelir elde etmesin mi diyenler olur. Oysa zaten vatandaş bankadan enflasyonun üstünde gelir elde edemez. İkincisi, faiz geliri zaten toplumun çok az bir kesimini ilgilendiriyor. 28 milyon hesap içinde, Türkiye'de birkaç yüz bin kişinin ciddi tasarrufu vardır. Bu durumda reel faiz olayı sadece bir abartmadır. Enflasyonu önlemenin çaresi yüksek faiz değil, gelir dağılımının düzeltilmesindedir. Bir de kapasite ve üretimin artırılmasındadır."

Kısacası hedef: Kumbaracıbaşı "Özel sektöre karşı bir kompleksimiz yok" diyordu. Ama SHP olarak her konuda da özel sektörün istediğini yapmak zorunda hissetmeyeceklerdi kendilerini... Kârlılık ve verimlilik, kuşkusuz önemli olacaktı. Ama SHP için öncelik, sosyal kârlılığındı.

Peki "sosyal kârlılık"tan ne anlıyorlardı?

Örneğin "aşırı istihdam", işletme açısından iyi bir şey değildi. Ama, ülkede yüzde 20 oranında işsizlik varken, KİT'lerdeki aşırı istihdamı, farklı bir gözle görmek gerekiyordu. Tabii, bütün insanları da devlet fabrikasına doldurarak istihdam sorunu çözülemezdi. Ama zorunluluktan ortaya çıkmış "fazlalığı" da çok yanlış bir olay diye ortaya koymak doğru olmazdı. Türkiye, nasıl bazı konularda sosyal yardım yapmak zorundaysa, işsizlik sorunu da eldeki imkânlar dengelenerek çözülecekti... Kamu kesimi bir kez büyümüştü ve bu, Türkiye'nin gereklerinden dolayı böyle olmuştu. "İlle devlet fabrika kurar" diye bakmıyorlardı meseleye. Almanya'da sosyal demokratlar, kamu işletmeleri, ekonomide ağırlığa sahip olmadığı halde yönetimdeydiler... Ve sosyal piyasa ekonomisi uyguluyorlardı. Belki böylesi daha da rahattı. Ama o noktaya gelmek lazımdı. Nasıl mı? Kumbaracıbaşı "Yavaş yavaş olur, zaman içinde" diyor ve ekliyordu:

"Ama henüz daha kamunun öncülüğü Türkiye'ye gerekli. Gelir dağılımı düzeldikçe, kamu kesimini küçültebilirsiniz. Devletçilik sosyal demokrat ideolojinin vazgeçilmez bir ilkesi değildir. Bir araçtır. Türk ekonomisinin koşullarının bir gereği olarak devreye girmiştir ve bütün

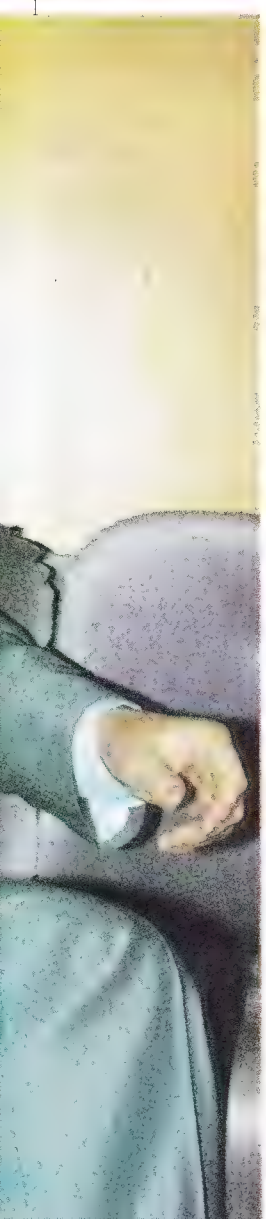

Onur Kumbaracıbaşı: Sosyal piyasa ekonomisi deyimini ilk kez 1984 yılında SHP adına kullandı

Teoride sosyal piyasa ve pratik

Sosyal piyasa ekonomisinin teoride "iki" ana "hedefi" var:

- Birincisi, piyasada çalışma ve başarı rekabetini, verimliliği gerçekleştirmek...
- İkincisi de sosyal dengelemeyi...

Bu öyle bir tahterevalli ki, bir yanının, öteki yana ağır basmaması gerekiyor. Ne verimlilik, sosyal dengelemeye ağır basacak... Ne de sosyal dengeleme hedefi, verimlilik ve rekabetin geçerli kılınmasına...

Tam rekabet koşullarında ve artan verimlilikle birlikte, her şeyden önce üretim artacak. İkinci aşamada, artan üretimin yağmuru, bazı kamusal düzenlemelerle sosyal adaleti sağlamak üzere başka kesimlerin üstüne de serpilecek.

Amaç, yaratılan gelirin yeniden sosyal adalete uygun olarak dağıtımını sağlamak.

Gelirin yeniden dağıtımını sağlamada kullanılan en önemli araç da "vergi" oluyor. Kazanandan vergi almak... Ve sonra bu kaynakları herkesin eşit eğitim ve sağlık imkânlarından yararlanması için kullanmak sosyal piyasanın hedefi...

iktidarlar döneminde devletin öncülüğü ve etkinliği sürmüştür. Bugün iki yüz kuruluş devletin elindedir. Üç yüz özel sektör kuruluşunda da devletin küçük de olsa önemli payı vardır. Devletin özel sektöre katkısı bir hastaya verilen serum veya kan gibidir. Devletin bu katkıları pek çok kuruluşun ayakta kalmasını sağlıyor. Liberal ekonomi tezini savunarak başbakanlık yapmış üç ismin devletçi uygulamalardan nasıl kaçınamadıklarını örnekleriyle düşünmek gerekir. Başbakan Menderes altyapı yatırımları, yol ve su hizmetlerini geliştirmekle, Demirel barajlar kralı diye anılmakla, Özal ise elektrik ve PTT şebekelerini geliştirmekle övünmüşlerdir. Bütün bunlar serbest piyasa ekonomisini savunan başbakanların dayanaklarının devletçi uygulamalar olduğunu göstermektedir. Bu da çok doğaldır. Bugünkü Türk ekonomisinin koşulları devlet sektörünün ağırlığını azaltmaya elverişli değildir. Konuya bu açıdan bakmak ve ideolojik nitelikler atfetmemek gerekir."

Sosyal piyasa ile ilgili kitaplar, piyasada "rekabet ve verimliliği" sağlamanın en az "sosyal dengeyi" sağlamak kadar "önemli" olduğunu, birinin ötekine tercih edilemeyeceğini vurguluyor.

İyi ama, hantal Türk kamu kesimi, kendi verimsizliğini ekonomiye hiç mi yansıtmıyordu?

Nilgün UYSAL

"Kamuyu küçültmeden etkin sosyal piyasa olmaz"

"Alternatif politikalar"ın neler olabileceği üstüne düşünmenin de ötesinde, bu düşüncelerini kitaplaştırmış bir bilim adamıdır Prof. Asaf Savaş Akat. Akat,* Nokta*'nın sorularını şöyle yanıtlayacaktı:

Nokta: Sosyal piyasa ekonomisi, temelde neyi hedefler?

Akat: Gelir ve refah dağılımının yeniden düzenlenmesi gibi, piyasanın tek başına gerçekleştiremeyeceği sonuçları, kamu müdahalesi ile yapmaktır hedefi. Öyle konular vardır ki, kendi doğal gidişine bırakırsanız olmaz. Örneğin, tasarruf ve zaman faktörü söz konusu olduğunda; piyasayı kendi haline bırakacak olursanız, insanlar tasarruf yapmak yerine tüketmeyi tercih edebilirler. İşte bu anlamda kamu müdahalesi, daha doğrusu yönlendirmesi gerekir. Böyle bir çevçevede kamu müdahalesi:

- Kaynak ve gelir dağılımının bozulmasına karşı
- Ve üretimin etkin yapılması için kullanılır.

Nokta: Demek ki, sosyal piyasa ekonomisinin bir hedefi soyal dengeleri gözetmekse öteki de üretimde "verimliliği" ve "etkinliği" sağlamak. Öyleyse, kamu kesiminin Türkiye'de bu ölçüde hantal ve verimsiz çalışmasına göz yummak, ne derece sosyal piyasa ekonomisi anlayışına uygun?

Akat: Tabii ki, esas olan kamu kesiminin de rantabl olmasıdır. Yeniden gelir dağılımını sağlamada; "ucuz KİT ürünü", çok marjinal bir araçtır. Temel araç ise, gelir politikalarıdır. Ne gibi gelir politikaları mı? Örneğin, sosyal yardımlar gibi... Okul ve kitapta bedavaya yakın ölçülerde, herkese eşit olanaklar sağlamak gibi... Vergi oranlarını sosyal dengeyi sağlayıcı hedefe dönük olarak belirlemek gibi...

Buna karşın, KİT ürünlerini mümkün olduğu kadar piyasa fiyatında tutmak gerekir.

Sosyal amaçlara hizmet etsin diye KİT'lerde aşırı istihdama göz yummak yerine; işsizlik sigortasına yönelmek çok daha yerindedir. O zaman sistem "verimli" çalışır. Artan üretimden de sisteme sokamadıklarınızı "işsizlik sigortası" aracılığı ile yararlandırırsınız. Ama önce ekonomiyi verimlilik ilkesi üstüne oturtursunuz. Sosyal piyasa kavramı, ancak üretim mekanizmasının etkin işlediği koşullarda güçlenebilir.

Nokta: Sosyal piyasa ekonomisini uygulayan Almanya gibi ülkelere bakıldığında, kamu kesiminin hiçbir zaman Türkiye'de olduğu gibi büyük bir ağırlık taşımadığı görülüyor. Bu bir tesadüf olmasa gerek.

Akat: Türkiye; kamu kesimini bu kadar büyük, hantal ve verimsiz tutmanın, sonuçta gelir bölüşümü açısından ne kadar kötü bir tablo yarattığının en güzel örneğidir. Türkiye'de devletçilik, kapitalizm öncesi bir kalıntıdır. Sanayi toplumu öncesi feodal özlemlere tekabül eder.

Sosyal piyasa ekonomisi uygulamayı hedefleyenler; Türkiye'de aynı zamanda kamu kesimini daraltıcı önlemlere yönelmezlerse, mümkün değil başarılı olamazlar.

Müjde! Artık Lufthansa Sizi Amerika'nın 16 Şehirine Direkt Uçuruyor!

F&L_TR 109

Tecrübeli uçak yolcuları Avrupa'da uçak değiştirmenin ABD ye göre daha kolay olduğunu bilirler. Lufthansa Alman Havayolları ile uçanlar, Frankfurt'ta uçak değiştirdikten sonra artık bir daha uçak değiştirmezler. Lufthansa Alman Havayolları Amerika'nın 16 şehirine haftada 105 kez direkt uçuyor. Gelin sizi biraz şımartalım. Uçağımızda olmanız bizi mutlu ediyor!

Lufthansa

VAHİT ARAS / NOKTA

Demirel'in şapkası kaç numara?

BU ŞAPKA KAÇ NUMARA?

Süleyman Demirel'in başından ve dilinden eksik etmediği ünlü şapkası 23 Nisan törenlerinde ilginç bir diyaloğa neden oluyordu...

Devlet Bakanı **Işın Çelebi** tören sırasında, Demirel'i elinde şapkasıyla yürürken görünce gözü birden şapkaya takıldı. Çevredekilerin şaşkın bakışları arasında Demirel'in arkasından seğirten Çelebi, kalabalığı aşarak Demirel'e yaklaştı ve eğilerek şapkanın içine doğru baktı. Çelebi'nin bu ilginç yaklaşımına bir anlam veremeyen DYP Grup Başkanvekili **Köksal Toptan** bu durumu hayret ve ibretle izliyordu. Sonunda bu eyleminden vaz geçen Çelebi, Toptan'a dedi ki:

"Ben bir türlü başaramadım, sen bir bakıp bana söyler misin, sizin liderin şapkası kaç numaraymış?"

Bu soruya kahkahalarla gülen Toptan, Çelebi'nin bu isteğini yerine getiremeyeceğini söylerken konuşmalara şahit olan Demirel'le Çelebi de yanyana geliyorlardı. Çelebi:

"Bayramınız kutlu olsun efendim" derken, Demirel kabinenin en genç üyesine sanki 23 Nisan münasebetiyle 1 gün için devlet bakanlığı koltuğuna oturmuş bir çocukmuş gibi bakarak gülümsedi ve şöyle dedi:

"Asıl senin bayramın kutlu olsun...."

İSTANBUL-PARİS PASLAŞMASI

Edebiyat dünyasının ünlü isimleri kimi zaman birbirleri hakkında verip veriştirirler. Geçtiğimiz günlerde de buna benzer bir olay meydana geldi. Ama bir farkla, bu kez yazarlar birbirlerine sataşmıyor bunun aksine, gayet güzel bir şekilde paslaşıyorlardı...

Fransız edebiyatçısı **Alain Boquet** 18 Mart 1989 tarihinde "Le Figaro Magazine" ekinde **"Yaşar Kemal:** Türk Gibi Kuvvetli" yazısında romancımızdan şöyle söz ediyordu:

"Yaşar Kemal çağımızın en güçlü romancılarından biri. 60'ına varmış bu dev yazar, Türkiye'de diktatörlüğe karşı mücadeleye başladığından bu yana bir gözünü yitirdi..."

Yaşar Kemal de Boquet'in Nisan 1989'da Cem Yayınları'ndan çıkan "Söyle Alain" isimli şiir kitabında şöyle bir önsöz yazıyordu:

"Alain Boquet'in şiirleriyle karşılaşınca, onları derinlemesine okuyup, o şiirlerle bütünleşince büyük şiirin dünyasına girmiş olacağız. İnsanın imgeleme gücünün sonsuzluğuna da bir daha iyice inanacağız..."

KAFA AYDIN OLUNCA

"17 yaşındaki kızıma bu soruları nasıl sorarsınız? O konservatif bir kızdır." İzmir büromuzdan **Okan Yüksel**, Kainat Güzeli Yarışması için

BENİM ŞARKICIM SENİN ARTİSTİNİ YENER

Kadın sanatçılar arasındaki kavgalar her zaman magazin basınının en ilginç (!) malzemelerinden birini oluşturur. İşte bu gerçekten yola çıkan Erkekçe dergisi, mayıs sayısında yaptığı bir incelemeyle konuya açıklık getir-

Sibel Can Burçin Orhon'u dövmiş

Ressam Ümran Baradan kızı Yasemin'e yöneltilen soruları "muzır" buldu...

Türkiye'yi temsil edecek olan **Yasemin Baradan**'a sorduğu sorulara annesi **Ümran Baradan** aynen böyle karşı koyuyordu.

Bu şiddetle karşı koyulan sorular ise "bekâret, evlilik öncesi ilişkiler, yarışma jürileriyle ilgili dedikodular, entel barlar"dı... Bu soruları "muzır" bulan anne Baradan, geçmiş deneyimlerinden faydalanarak ki, Ümran Baradan bir zamanlar Bild ve şimdilerde de "Bunte'nin genel yayın müdürü Walter Mroz'un eski eşiydi, söyleşiyi kendi derleyip topladı... İşte anne Baradan'dan inciler...

"Evlenme çağımda hep yabancı ülkelerde olduğumdan iki evliliğimi de yabancılarla yaptım. Bir Anadolu çocuğu ile evlenmeyi çok isterdim..."

"Semra Özal altı yıl önce kurduğu Çiniliköy'ün açılışında kurdele kesmişti. Ben sadakat hislerinden mahrum, nankör bir insan değilim. Kaldı ki, hayvanlarda mesela köpeklerde dahi bu his vardır. Papatya filan değilim ama Semra Hanım'ı takdir ediyorum..."

"Türban hoşuma gidiyor hem de toz topraktan koruyor. Başımı bağladığım için korkmuyorum, kimse de bana 'gerici' demiyor. Demek ki, aydın kafanın üzerindeki eşarp sadece süs oluyor..."

di... Ünlü kadın sanatçılarımız birbirine girse, kan gövdeyi götürse bu kavgalardan kimler galip çıkardı? Boy, kilo, içki, sigara kullanımı, sportif faaliyetleri, cesaret ve sinir yapıları veri olarak bilgisayara yüklenen sanatçılar birbiriyle eşleşti.

Sonuçlara göre, **Nazan Şoray Ahu Tuğba**'yı, **Türkan Şoray Hülya Koçyiğit**'i, eğer ki, tatsız bir durum karşısında kavga etmeleri gerektiğinde iyice bir benzetebilecekti. Bu arada **Ajda Pekkan** ve **Nükhet Duru** kavgası gerçekleşecek olursa, sonuç berabere olacaktı. Bu sonuçlara tek tepki ise **Burçin Orhon**'la eşleşen ve nakavt olan **Sibel Can**'dan geliyordu. Can, tepkisini şöyle dile getirdi:

"Bu bilgisayar kafayı üşütmüş. Ben Burçin Orhon'u döverim. Kimseye yenilmem, Aslan burcuyum..."

ÇOCUKLARDAN BARIŞ DERSİ

Dünya ülkelerinin büyük adamları yıldız savaşları, ırkçılık davaları, iç savaşlar, sınır anlaşmazlıkları, işgaller gibi büyük (!) işlerle uğraşırken, küçük adamlar birbirlerine sevgi dolu kucaklar açıyorlardı...

TRT 11. Uluslararası Çocuk Şenliği kutlamalarının Bando dergisi ve Fame City'nin çabalarıyla gerçekleştirilen etkinliklerle de dünyanın dört bir yanından 1500'e yakın çocuk el ele eğlendiler. Sanki birbirlerini yıllardır tanıyormuşçasına kaynaşan çocuklar, aralarında evrensel bir dil olan "çocukça" konuşarak anlaştılar...

Bu eğlence gününün en duygusal ve barışçıl yaklaşımı ise 12 yaşındaki Yunanlı **Aliki**'nin küçük **Nuri**'ye sarılarak "sagapo" demesiydi. Nuri bu sözden bir şey anlamasa da kızın yanağından öperek karşılık verdi...

Çocuklardan barış dersine "Bando" dergisi de katkıda bulundu...

Mesela!

Anayasa Mahkemesi'nin 27. kuruluş yıldönümü nedeniyle verilen resepsiyonda Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in Konsey Üyesi Nurettin Ersin ve Tahsin Şahinkaya ile şakalaşmasından:

Orucunu rakıyla mı açtın? Ben de öğleden beri oruçluyum...

Hazırlayan: Hızır TÜZEL

TATİL Mİ?

Düşük cümle Bodrum

Beyaz badanalı evler, erguvan çiçekleri, bozuk mavi bir deniz, turistik ve cici İngiliz kızcıkları, ünlü ünsüz ama kesif kıllı Türk erkekleri ve harıl harıl bir içki faaliyeti. Güneş şimdiden çalışkan, insanlar jöle yanlısı. Burası Bodrum

Sabaha karşı saat 03.00. Küfesiz bir şekilde adı sanı unutulmuş bir bardan pansiyona doğru kavisli bir güzergâh üzerinde ilerliyoruz. Halikarnas'tan Azmakbaşı'na doğruuuu... Karşıdan iki kişi mi geliyor, yoksa birisi dar sokağı kesen dev bir ayna mı yerleştirmiş. Tam karşı karşıya geldik. İnce uzun boylu, kapalı yakalı gömleği olan genç bize baktı. Peltek bir şiveyle yüzümüze bir slogan patlattı:

-Sizin barlarınız varsa, bizim de dağlarımız var. Ernesto Çe Güevara!

Bodrum, barlar ve dağlar kenti. Mavi Tur artık öldü. Kara Turlarda herkes.

-Ana cadde tünel. Sağlı sollu barlar barlar. Oradan oraya. Buradan buraya.

Bir başka sabaha karşı bu kez saat 04.00'ü vuralı bir hayli olmuş. Bir başka barın kapısında çalışanlar iskemle kaldırmaca ve süpürge çalışmaca içindeler. Son iki müşteri vurgun yemiş dalgıç misali sokağa çıkmaya gayret ediyor. Olgun yaşta çocuk felci belirtileri. İkisi de Leonard Cohen'den de ağır ritimde konuşuyor.

-Abi, ne etmeye sallanıyoruz ki burada...

-Öyle deme yahu, Bodrum'da içki olayı var be!

Bodrum önce bar kenti. Hinterland'ında henüz resmi sayım yapılmamış ama, bar ve alkolhane sayısının 300'e yaklaştığını belirtiyor bir barmen.

Oysa ki Murat Belge'nin "Tatil, tatil yerleri ve Bodrum" başlıklı yazısında, tatilin "mekân ve alışkanlıkların değiştiği mecra" olduğu belirtiliyor. İstanbul'da bar taburelerine tünenler, burada da aynı pozisyondalar.

-Rakıdan şaşmam abi.

-Bir rom-kola denesene...

-Biz icabında vakti zamanında Coca Cola'yı boykot etmiş bir kuşağın mensuplarıyız... İçeceksem romu sek içerim icabında...

İçki bir yere kadar afrodiziak olarak bilinir ya, hikâye.

Bodrum'un barlarında içki, dağlara götürür içenleri. Hâlâ köylerden kuşatacağız kentleri.

Aslında müzik de içkiyi, politik hamleler kışkırtıcısı haline getiriyor. Sabaha karşı Garbarek'in "Commandant Guevera"sını çalarsan, slogan atan adamın kabahati ne?

Araya eski bir vesika:

1971 Martı'ydı. Balyoz güm güm! Nişantaşı'nda koyu kırmızı ışık fonlu ve haliyle dumanlı bir disko. Ben tabii o zaman oraya sosyolojik araştırma yapmaya gitmiştim. Diskjokey, evladım, anglosakson takılıp çaldığı plakların güftesini ıskalıyordu. Yumuşak gençler, sarmaş dolaş pistte slow çekmekteler. Ve diskjokey, Fransız anarşist şarkıcı Léo Ferre'nin "La Commune" ve "Mai 68" parçalarını koydu pikaba. Müzik ve sözler devrimci mi devrimci, amma velakin balyoz muhatabı gençlerde sersem bir uyuşukluk...

Dönelim yine Bodrum'a. İngilizcesi bedroom. İkinci yıl ise boring room.

FOTOĞRAFLAR: ENDER ERKEK

Kasetçinin önü ve içi tıklım tıklım. Her yerde her zaman üç büyük hatun şakıyor: Tracy Chapman, Tanita Tikaram (Sungu'nun kulakları çın) ve Suzanne Vega (My Name is Luka, I Live in Bodrum).

Tezgâha yaklaştı bir müşteri. Zamane genci. Kısa kollu gömleklerin revaçta olduğu bir iklimde, omuzları vatkalı ve manşetleri kıvrılmış ceketli silik bir Travolta kopyası kasetçiye arzusunu sundu:

-Abi şöyle tıstıslı bir şey versene.

Bu kadar müzik sözcüğünü yan yana koyduktan sonra delikli iki buçuk kuruşlar kadar kıymetli küfsüz rutubetsiz hard rockçı Erkin Koray'a bir hallo! Çünkü Koray, lacivert takım elbisesi, kahverengi

ADI ÜSTÜNDE. Barlar ve dağlar beldesi, dedik, ama teknelerin de hakkını yememek lazım. Boşuna "Bodrum tipi" dememişler bunlara..

İNGİLİZ LEYLA'NIN VİLLASI. Gümüşlük'te bir İngiliz. "Sadece Türkiye" diyor ve her yaz gelip güneşlenip, denizleniyor. Kartvizitini de yazlık evinin kapısına çakmış

ski gözlükleri ve noktalı pembe kıravatıyla Bodrum sokaklarını bas gitarlamakta. Hey yavrum hey! (Bu bir nida değil restaurant adı).

Şimdi belki acıktınız. Güneş, deniz ve insan makinesinin süper benzini ağzınızı sulandırmıştır artık. Melahat Hanım Çıkmazı (Kocası mı koymuş bu ismi?) güzel bir lokantaya açılır. Orada çökertme, gözleme, köpoğlu gibi kayıntılar bulunur. Gerçi ara sokaktaki lokantalardan biri de kendine isim olarak "Fark Etmez"i seçmiştir ama, damak tadınız o kadar da liberal olmamalı, değil mi?

Lokantanın önünde iki çift. Giysi ve tebessümlerinde bir hayali ihracaat rengi sezdim. Kadınlardan biri, yerlere eğilip bir şeyler aramaya başladı.

-N'oldu?

-Ay küpem düştü...

-Altın mıydı?

-Hıı...

-Boşver yenisini alırız...

Bodrum'da taksiler 900 liradan saat açıyor ve iki kişilik orta ayarlı bir yemeğe 50 bin liralık fatura geliyorsa, kaldırımlar altın küpelerle dolmaz mı?

Mustafa Kemal ve efeleri anmamak elde mi? Bu halk boşuna mı milli istiklal savaşı verdi. Dağlarda. İngilizler yine işgal etmiş yöreyi.

Londra'da Türkiye turizmi şöyle tanıtılıyor çünkü: Gidecekseniz, bu yıl gidin. Ege betonlaşıyor. Deniz mahvoluyor. Yakalayın güzelliğini Türkiye'nin. Geç kalmayın.

E, o zaman welcome yani. Üstsüzlere de very welcome sabit bakışlar hâlâ.

18/30 Club adlı turizm acentesinin 18 ila 30 yaş arasındaki kızlı-erkekli turistleri Bodrum'da "Picaddilly" hamburgercisinde bira ve "bacon and egg" peşindeler. Yerel halk kraliçe hazretlerinin diline az çok egemen. Dağ gibi delikanlılar English Fast'ten aldıkları junk İngilizce'yle Viyana kuşatmasının başarılı / başarısız provalarını yinelemekteler.

-Size bir cock tail ikram edebilir miyim?

Yine döndük barlara.

-Sizin dağlarınız varsa, bizim de barlarımız var. Play it again Sam!

Ragıp DURAN

EĞİTİM / DERS KİTAPLARI

Vatan, millet, coğrafya

Ortaokul bir ve ikinci sınıflara ana ders kitabı olarak okutturulan "Milli Coğrafya" kitapları inanılmaz hatalarla dolu. Kitaplardaki hataları saptayan Prof. Sözer, bu olayı bir "eğitim faciası" olarak niteliyor

"Vatan, millet Adana... Yok, yok Erzurum... Tüh bu da olmadı. Dilimin ucunda ama, Zonguldak mıydı neydi?" Günün birinde çocuğunuz böyle küçük bir hata yaparsa çok şaşırmayın. Hele kabahati onda aramaya hiç kalkışmayın. Çünkü eğer o da tüm yaşıtları gibi ilkokulu bitirip ortaokula başladıysa buna benzer bir hata yapması kaçınılmaz gibi görünüyor. Ne de olsa, o da 2 milyona yakın orta 1 ve orta 2 öğrencisinin kullanımına sunulan "Milli Coğrafya" ana ders kitabının kurbanlarından sayılır...

Herhangi bir ders kitabını okumak zorunda bırakılan öğrencilere ilk ağızda "kurban" damgasını yapıştırmak abartılı sayılabilir mi? Belki de... Söz konusu kitaplardan yakınanlar coğrafyayla arası pek hoş olmayan öğrenciler olsaydı abartının kesin olduğu bile söylenebilirdi. Ama bir uzman, üstelik de bir coğrafya profesörü bu kitapları "derhal tedavülden kaldırılması gereken bir eğitim faciası" olarak nitelendiriyorsa, biraz daha durup düşünmek gerek üstünde.

Facia bunun neresinde? Öyle ya neresinde facia bu işin? Bu soruyu yanıtlamak o kadar kolay değil. Çünkü "Neresinden başlamalı?" En iyisi ilk kitabın ilk sayfasından başlayıp işe koyulmak. İşte "Coğrafyanın tanımı ve konusu" bölümünün ikinci paragrafı: "Karaların üstünde dağlar, düzlükler çukurlar vardır. Denizlerde dalgalar, akıntılar çok yer tutar. Havada ise rüzgârlar, yağışlar vardır..." Allah için doğru. Kim inkâr edebilir denizlerde dalga ve akıntıların "çok yer tuttuğunu."

OKAN YUKSELER

Prof. Sözer'i Coğrafya biliminin, "musalla taşına yatırılmış" olması çileden çıkarıyor

Dilerseniz sözü bundan sonra Ege Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Ahmet Necdet Sözer'e bırakalım. Prof. Sözer, eleştirilerine öncelikle kitapların adıyla başlıyor: "Milli coğrafya" başlıklı bir inceleme, araştırma ve öğretim alanı yoktur. Gayri milli bir coğrafyadan söz edilemeyeceği gibi milli bir coğrafyadan da söz edilemez. Adından da anlaşılacağı gibi coğrafya bir dünya bilgisidir ve konusunu da

bütün dünya oluşturur.'' Ancak Prof. Sözer'i asıl çileden çıkaran, coğrafya biliminin, kendi ifadesiyle ''Türkçü/İslamcı bir ideolojinin musalla taşına yatırılmış olması'' değil, kitapta art arda sıralanan maddi hatalar.

Bu tür örnekleri bulmak için de, çok fazla uğraşmaya gerek yok. Hemen iki sayfa çevirince, kitabın iddiasına göre Piri Reis'in 16. yüzyılda çizdiği dünya haritasıyla karşılaşılıyor. Dünya'nın dikdörtgen bir çerçeveye nasıl sığdığını düşünmek fuzuli bir çaba. Çünkü söz konusu olan, Atlas Okyanusu'nun iki yakasını gösteren bir harita. Üstelik kitapta belirtildiği gibi İstanbul Deniz Müzesi'nde değil, Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunuyor.

''Kabataslak taslak!'' Prof. Sözer kitabı karıştırmaya devam edip 16. sayfaya geliyor. Bu bölümde de kroki, plan ve haritalar anlatılıyor. Pedagojik yöntemler de ihmal edilmediği için her biri görsel olarak da öğrencilerin hizmetine sunulmuş durumda. Bakın kroki çiziminin altında ne yazıyor: ''Kroki, kabataslak çizilmiş bir çeşit taslak haritadır.'' ''Neresini düzeltelim?'' diye soruyor Prof. Sözer şaşkınlık içinde. Kabataslak çizilmiş taslaktaki dil zevksizliğine mi, krokinin taslak da olsa harita kavramıyla bağdaşamayacağını mı, yoksa taslak haritanın krokiden ayrı bir kavram olduğunu mu?'' Üzülmeyin Prof. Sözer. Bu da kabataslak yapılmış bir tanım taslağı herhalde.

Ve devam ediyoruz. Bir sonraki konunun başlığı ''Dünyamız ve yeryüzündeki Türkler.'' Bu bölüm, kitabın diğer bölümleriyle karşılaştırıldığında gözyaşartıcı ölçülerde coğrafi. Bir tek ''ana kıta'' diye bir kavram ilişiyor insanın gözüne. Bunun da üstünde çok durmuyoruz. Olsa olsa anakara ve kıta kavramlarının çağdaş bir senteziyle karşı karşıyayız. Yerkürenin okyanuslar, anakaralar gibi fiziki özelliklerinin anlatıldığı bir bölümde, yeryüzündeki Türkler meselesine gelince... Coğrafyayı millileştirince yeryüzündeki Türkler de her yere girebilir doğal olarak. Zaten sayfalar ilerledikçe görülüyor bu. Sorun, tam da adının konduğu bölümde, yeryüzündeki Türklere ilişkin sayılabilecek tek bilginin Türk boylarının

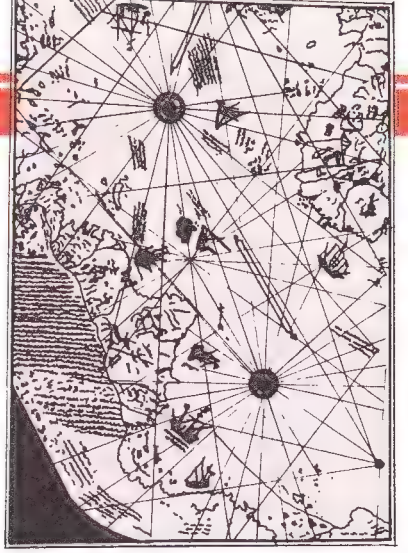

Piri Reis'in 16. yüzyılda çizdiği dünya haritası.

Orta Asya'dan göç etmiş oldukları.

70 milyon küçük zenci. Artık dünyamız hakkında genel bilgileri bitirip daha ayrıntılara geçebiliriz. Mesela Asya kıtasına... Gelin kitabın gözüyle ''Asya ülkelerine bir toplu bakış'' fırlatalım. Hemen ilk cümlede ''Bu kıta üzerinde, sarı ve beyaz ırktan melez soylardan birçok millet'' yaşadığını öğreniyoruz. Cümle yapılarındaki garabete alıştığımız için bu noktayı hemen atlayıp, uzman yazarları tarafından küçük bir hokus pokusla yok edilen 70 milyon siyah derili Asyalıyı aramaya koyuluyoruz... Nafile, bulmak mümkün değil. Olsun, biz hemen bir sonraki paragrafta sıralanan Asya devletlerini bellemeye çalışalım. İşimiz çok zor değil, Butan, Burma, Brunei, Endonezya, Laos, Maldivler, Filipinler, Singapur, Sri Lanka ve Tayland siyah derili Asyalılar gibi devre dışında bırakıldığı için ezberlenmesi gereken liste hayli kısalmış durumda. Verilen listede Çin Halk Cumhuriyeti de (pedagojik nedenlerle olsa gerek) Çin diye kısaltılıvermiş. Neyse, buna da şükür hiç değilse Sovyetler Birliği, Rusya olmamış ya...

Tevekkülü elden bırakmadan hemen karşı sayfaya geçiyoruz. Bugün Asya'da yaşayan Türk topluluklarının şemasına. Türkiye dışında, Asya'da yaşayan Türklerden söz edilirken Kırım, Karay ve Balkan Türkleri de sıralanıyor. ''Haydi Kırım ve Karay Türklerinin nerede olduğunu bilmiyorsunuz '' diyor Prof. Sözer ve soruyor, ''Peki, adı üstünde, Balkan Türklerini Asya'ya nasıl getirebilirsiniz?'' Bu da sorulur mu Sayın Sözer? Siz bir Türk'ün Cihana bedel olduğunu bilmiyor musunuz yoksa? Öyle Urallar murallar Türklerin önünü kesebilir mi hiç...

Söz Türklerden açılınca titreyip kendimizi (pardon) kitaba dönüyoruz yine. Sözgelimi ''Özbekistan'da yaşayan Türkler, Orta Asya'nın kültürlü bir Türk boyu''imiş. Bu vesileyle öğrenmiş olduk. Ama burada sözü edilen ''kültür'' acaba genel kültür mü, yoksa kitabımızın yazar kadrosu yeryüzünde kültürsüz bir toplum buldular da mı Özbek Türklerinin kültürlü olduğunu özellikle belirtiyor?

Şimdi geldik Tacikistan'a. Kitabımıza göre ''Tacikistan Batı Türkistan'ın batısında, Afganistan ve İran'a komşu'' imiş. Ve ''Burada yaşayan Türkler'e de TACİK'' denirmiş. Prof. Sözer ise Tacikistan nüfusunun çoğunluğunu Türk değil, İran kökenli Taciklerin oluşturduğunu söylüyor. İran'la komşuluk meselesine gelince, burada anlaşılmaya çalışılan bir tür manevi komşuluk anlaşılan. Çünkü Prof. Sözer İran'la Tacikistan'ın ortak hududu olmadığını da ekliyor sözlerine.

1982 yılına göre tahıl, endüstri bitkileri ve turunçgil üretimi.

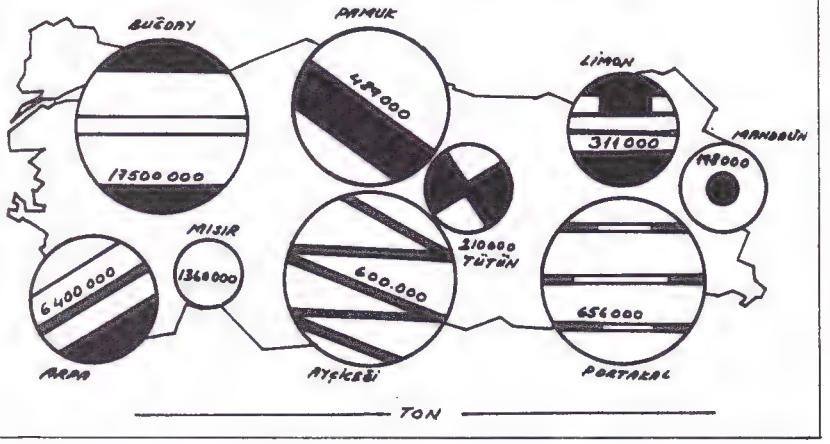

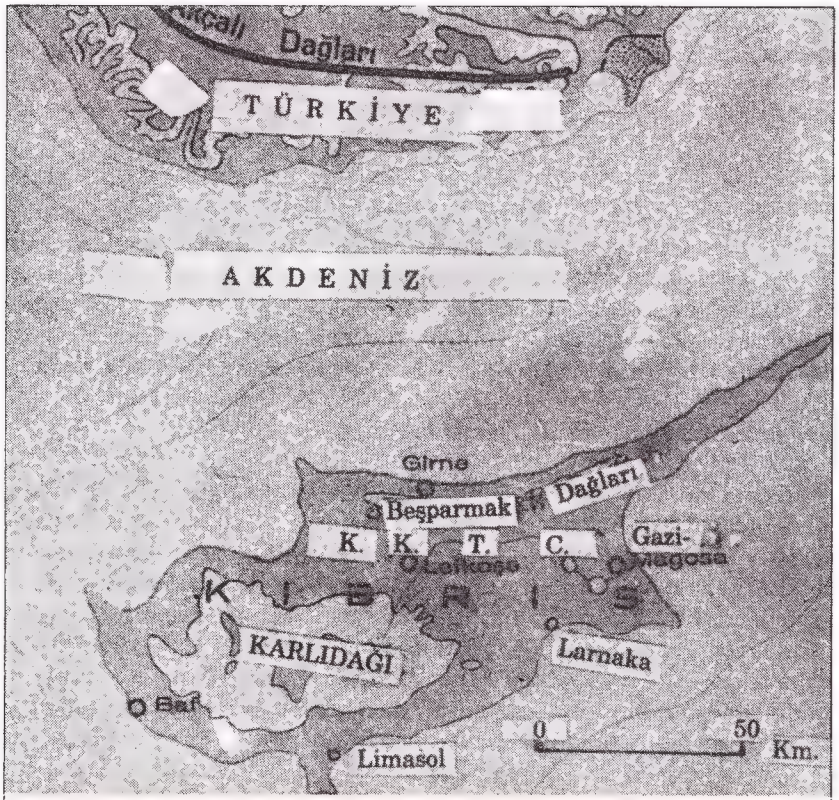

Kıbrıs Adası'nın bir haritası. Adanın güney bölümünde Karlıdağı, kuzey bölümünde Beşparmak Dağları uzanır. Bu iki dağlık yer arasında, üzerinde Lefkoşe'nin bulunduğu çukur ve çok yeri ova olan yerler vardır.
Ada'nın kuzey bölümünde "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti" (kısaltılmış şekli K.K.T.C.) bulunmaktadır.
Bütünüyle bir devlet işleyişi gösteren bu Türk ülkesinin Cumhurbaşkanı, bakanları, anayasası vardır.

Analar taş yesin, yavru vatanın canı çıksın! Bu atasözü tam böyle değildi galiba ama bunca hata arasında bizimki nasılsa kaynayıp gider. Hele Kıbrıs haritasına yapılanların yanında... Aslında haritadan bahsederken kitaptaki haritalara ayrı bir bölüm ayırmak gerek. Prof. Sözer şunları söylüyor: "Bir müsvedde olarak çizilmiş haritaların çoğu yanlış veya eksik. Kimisinde ölçek var, kimisinde yok. Kimisinde kuzeyi gösteren işaret var, kimisinde yok, kimisinde devlet hududu var, kimisinde yok. Türkiye'nin bitki topluluklarını gösteren harita ise tam bir başyapıt. Orta Toros ormanlık alanı ile Çukurova arasında geniş bir step kuşağı yer alıyor.

Neyse biz yine Kıbrıs'a gelelim. Bir kere yavru vatanın bizim açımızdan politik önemi coğrafi öneminden fazla olduğu için, verilen bilgiler de daha çok bir tarih kitabından alınmışa benziyor. Haritasına gelince... Bu kez birçoklarında olduğu gibi bir ilkokul çocuğu acemiliğinde yapılan haritalardan farklı bir olayla karşı karşıyayız. KKTC henüz kurulmadan önce yapılmış sonra da gelişmelere uyarlı olarak "rötüşlanmış" bir harita bu. Hem de ne rötüşlamak... Beyaz şeritler üstüne dizilen adlar sürrealist bir üslupla haritanın üstüne serpiştirilivermiş. Bu arada, "gazi"si sonradan eklenmiş Magosa ise orijinal haritada bir liman kenti olarak değil, denizden birkaç kilometre içeride bir kara kenti olarak gözüküyor.

Azınlıklar azınlıkta! Senenin ve dolayısıyla kitabın ortalarına doğru gelirken, "Türkiye'de yaşayan azınlık vatandaşlarımız" gibi son derece kritik bir konu çıkıyor karşımıza. Az buz değil, sorular hariç tam 52 satır ayrılmış bu bölüme. Ama korkmaya hiç gerek yok, son derece usta işi geçiştirilmiş bu dert de. Bu toplam 52 satırın 43'ü Türkiye dışında yaşayan Türklere ayrılınca geri kalan 9 satır için de hep birlikte nasıl mutlu ve uyum içinde yaşayıp gittiğimizi okuyoruz.

Şükürler olsun... Ufak tefek sinir bunalımlarını bir tarafa bırakacak olursak, orta 1'i kazasız belasız atlattık sayılır. Artık yaz tatilinde mümkün olduğunca kendimizi toparlayıp orta 2'ye geçebiliriz. Eğer hâlâ okulu terk edip işadamı olmaya karar vermedinizse...

Bu seneki programımız Türkiye'nin coğrafi bölgeleri. Tuhaflıklara alıştık ya, coğrafya kitabında, iç tehdit, dış tehdit, yurt sevgisi gibi TRT yayınlarını andıran konuların ne işi var diye sormuyoruz bile. Disiplinli bir öğrenci edasıyla Türkiye'nin 1982 yılı itibarıyla tarımsal üretimini gösteren şemarita'ya bir göz atalım. Hemen şemarita da ne ola diye sormayın. Sayfa 101, şekil 91'i siz tarif etmeye çalışsanız daha da garip bir sözcük türetebilirdiniz. Dilerseniz önce bu şekle harita muamelesi yapıp, Türkiye'nin neresinde, ne yetişiyormuş ona bir bakalım: Sıkı durun. Buğday Marmara bölgesinde, Mandalina Ağrı dolaylarında, portakal Güneydoğu Anadolu'da, ayçiçeği Çukurova'da, mısır Antalya'da, arpa ise Güneybatı Anadolu'da yetişiyormuş.

Arada yapılan tarih, tanım gibi ayrıntılarda yapılan hataları atlayıp kitabın sonlarındaki "İç tehdit" konusuna geliyoruz. Her bölümün başında olduğu gibi bu bölüm başında da hazırlık çalışmaları var. İlk soru şöyle: "Milli şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un aşağıda yazılı mısraları ile anlatılmak istenen nedir?" Düşünme süresini istediğiniz kadar uzatabiliriz ama sonucun değişmesi mümkün değil. Bunun sebebi sizin anlayışınızın yetersizliği olmadığı gibi, rahmetlinin şiirinin karmaşıklığı da değil. Yalnızca, şiirin başına da, Asya'daki kara derililerin başına gelen gelmiş. Ortalarda görünmüyor.

Profesör Ahmet Necdet Sözer'in "Bu hataları benim öğrencilerim yapsaydı sınıfta bırakırdım" diye nitelediği kitaba ilişkin eleştirileri böylece sürüp gidiyor. 1985 yılında Talim Terbiye Kurulu'nun kararıyla ana ders kitabı olarak kabulü uygun görülen bu kitaplar hakkında son sözü yine Prof. Sözer'e bırakıyoruz: "Askerlikte, bir yumurtayı 9 kişi taşır, yine de kırarmış. Bu kitapları da 25 kişi yazmış, ne diyelim... Yalnız şu var ki, kitabın hemen ilk sayfasında yer alan 'Her hakkı saklıdır ve Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayınlanamaz' sözü bana göre çok önemli. Bu sözü destur kılıp, bu kitapların bir daha hiçbir yerde yayınlanmamasını sağlamak gerek."

Okan YÜKSEL

Her telden ...

Türkiye ve KKTC'nin uluslararası planda tanıtımını hedefleyen Turquoise dergisi hareketli görünümü, kaliteli yazılarıyla dikkat çekiyor

"Turkish lokum, shish kebap, belly dance." İşte ortalama bir Avrupalı'nın kafasındaki Türkiye imajı. Bu yine iyisi. Bir de "Türkiye mi, hani şu Afrika'nın batısındaki ülke, erkekleri kafalarına fes falan takıyorlar..." gibi, derin bilgi yüklü tariflere de rastlanabiliyor...

Bir yandan bacasız sanayii patlatmaya çalışıp bir yandan da AT'ye atlamaya çabalarken, yoğun bir sis perdesi arkasından hayal meyal seçilebilen "memleket manzarası"nı biraz olsun netleştirebilmenin bir tek yolu var hiç kuşkusuz: Tanıtım. İsterseniz çağdaş bir piyasa deyimiyle pazarlama da diyebilirsiniz buna. Sonuç olarak çıktığı kapı aynı.

Yayın hayatına kısa bir süre önce atılan Turquoise adlı dergi de aynı amacı taşıyor. Bugünün Türkiyesini ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni Batılı insana anlatabilmeyi... Üç ayda bir okur karşısına çıkan Turquoise, öncelikle Türkiye dışındaki okuru hedef aldığı için İngilizce yayınlanıyor. Dağıtımı da aynı amaca uygun olarak Türkiye'nin yanısıra İngiltere, Amerika ve Kıbrıs'ta yapılıyor.

Canlı bir üslupla. Turquoise'ın belki de en önemli özelliği, tanıtım amacını güden dergilerin sıradanlığını aşmış olması. Moda'dan turizme edebiyattan Türk el sanatlarına kadar geniş bir yelpaze içinde ele aldığı konuları işlerken ansiklopedik olma tuzağına düşmemesi. Bir ölçüde haber niteliği taşıyan konular, üsluptaki canlılık ve özellikle kâğıt kalitesinden teknik ayrıntılara kadar yansıyan özen Türkiye'de çok alışılmadık bir anlayışı, profesyonelliği simgeliyor.

Turquoise'ın ikinci sayısında yer alan "Dario Moreno'yu hatırlar mısınız?" İşte bu anlayışın bir örneği. "Türk Devleti" adlı kitabın editörlüğünü yapmış olan Andrew Finkel, bu yazıda kısa boylu, şişman, Yahudi ve Türkiye'sever coşkulu sanatçının sıcak şarkılarından yola çıkarak Türkiye'deki Levanten kültürden yeni popüler kültüre geçişin izlerini sürüyor. Eski İstanbul'un, Beyoğlu'nun esintilerini dergi sayfalarına taşıyor.

Biraz turizm, biraz tarih. Gezi yazarı Christina Dodwell, Doğu Anadolu'daki gezi izlenimlerini fotoğraflarıyla süsleyerek kaleme aldığı yazısında özellikle Van-Erzurum yöresindeki doğal ve tarihi güzellikleri, yöre halkıyla kurduğu sıcak ilişkileri dile getiriyor.

"Profil" bölümlerinde ise "Beyaz Kale" adlı romanı İngiltere'de yayınlanan genç kuşak yazarlardan Orhan Pamuk ve İngiltere'de kazandığı başarılarla dikkatleri üstüne çeken iş kadını Bilge Nevzat tanıtılıyor.

Derginin, özellikle üzerinde durduğu konulardan biri geleneksel sanatlardan biri olan halıcılık. "Halı, son zamanlarda üzerinde ilginin çok yoğunlaştığı bir alan. Bu nedenle özellikle gelecek sayılarda halı meraklıları için zengin sayfalar yer alacak" diyor derginin reklam ve halkla ilişkiler müdürü Serpil Özcan.

Derginin ikinci sayısındaki bir başka ilginç yazı da Londra'daki müzayede salonu "Sotheby's" de satılan 250 yıllık dev boyutlu bir Kuran sayfasının geçmişine ilişkin. "Semerkand'dan Sotheby's"e başlıklı yazı bu değerli antik parçanın renkli öyküsünü sunuyor●

Yazılar ve fotoğraflarıyla Turquoise, temelde Türkiye'yi turistik ve tarihi görüntülerle yansıtmayı amaçlıyor

Pamuk prenses ve yedi cüceler

Birden fazla "eş"li olmak erkeklere mahsus bir ayrıcalık sayılır ama, aslında öyle "üçüyle, beşiyle" yetinemeyen erkekler değil, kadınlar...

Ayten Gökçer "Yedi Kocalı Hürmüz" adlı oyunun ünlü şarkısında, kadınların derdini açıkça dile getiriyor. "Tanrım bana üç tane, üç de yetmez beş tane, beş de yetmez yedi tane, ver, ver, ver, ver, ver Allahım ver." Bu öyle üçüyle, beşiyle yetinilmeyen şey, herkes bilir, "koca"dır. Feminizm öncesi (F.Ö.) çağlarda bile ancak yedi tanesi yetiyormuş kadına. Keramet yedi sayısında olmalı. Dönüp dolaşıp hep bu sayıda buluşuluyor. Örneğin Güneydoğu Anadolu halk ağzına göre de "Gaddın erkeke nazaran yeddi dafa daha şahvetlidir." Kısacası Hürmüz'den günümüze "Bir kadının kaç erkeğe ihtiyacı vardır?" sorusu hiç değişmedi.

Şimdilerde bu problemi çözmek için "Pamuk prenses denklemi" kullanılıyor. Yani aslında her kadına bir er kişi yeter ama o da "prens" olmalı... Elinde gül, dudaklarında uyarıcı öpücük, beyaz atı dışarıda otluyor biçimde. O olmadı mı, yerini "yedi cüce" tutar ancak.

Cük cükü cük cük cücelerim. Denklemi uygulayıp, problemi çözüm aşamasına getirdikten sonra, mesele "yedi bilinmezi" belirlemeye kalıyor. Çağdaş kadın eline kalem kâğıdı alır, "piyasaya" bir göz atar ve boşlukları doldurmaya baş-

lar.

Yedilerin ilki aslında bütün boşlukları doldurmaya adaydır. Yeterince boylu, yeterince yakışıklı, yeterince akıllı. İşinde kariyer sahibidir ama hiçbir zaman en yukarılara tırmanmaz. Söyleyecek bir sürü şeyi vardır ama her zaman söylemez. Kadın hasta olunca ıhlamur kaynatıp ateşini ölçmesini bilir. Kadının saçlarını okşarken işyerindeki sorunlarını düşünür ama bunu kadına çaktırmaz. Böyle erkekler her çeşit kadına gömleklerini ütületip, çoraplarını yıkatmayı becerirler. Bunlar kadınlarına arada bir, en uygun zamanda bir şiir bile okurlar. Hem de Ümit Yaşar Oğuzcan ya da Özdemir Asaf'tan değil de, diyelim Rilke'den bir şiir. Aslında tam evlenilecek adamdır, ama evlenmeyecek kadar da aklı başındadır.

İkinci tip erkek, kadının "en iyi arkadaşıdır." Onu herkesten iyi tanır. Kadın onun evinde oturup, saatlerce konuşur, dertleşir, bazen içkiyi fazla kaçırmışsa ağlar bile. Sabah ayıldığında dün gece için özür dilemesi ve utanması gerekmez. Eğer eve gitmek için çok geç olmuşsa ya da kadın o gece yalnız uyumak istemiyorsa aynı yatakta uyurlar. Kadının üstüne atlayacağına soğuk bir duş ve iki uyku hapı alır. Bazıları eşcinseldir.

Yedilerin üçüncüsü kadının bütün arkadaşlarına "Şu maçoda ne buluyorsun?" dedirtir. Çok havalı ve yakışıklı olduğunu söylememek gerekir, yoksa iyice megalomanlaşır. Aslında o kadar yakışıklı değildir ama, saçlarını ensesinde at kuyruğu biçiminde topladığında bile sanki bu modanın ilk uygulayıcısıymış gibi durur. Bu tür erkekler insanı yatağa "bağlamasını" bilir. Kadın bunlar için jartiyer giyip, deri "iç çamaşırı" kullandığında gülünç duruma düştüğünü düşünmez. Yerinizde olmak isteyen kadınların sayısıyla orantılı bir zevki vardır. Geçici ama değerli.

Asli ve tali zevkler. Bütün kadınlar ya da neredeyse bütün kadınlar çok zengin ya da iktidar sahibi bir erkekle birlikte olmak isterler. Aslında en iyisi erkeğin hem çok zengin hem de iktidar sahibi olmasıdır. İşte "cücelerin" bu dördüncüsüyle her şey filmlerdeki gibi olur. Beş yıldızlı otelde "suit", üstü açık spor araba ve yat. İdeal bir hafta sonu üçlüsü. Maalesef bu sahnenin replikleri de filmlerdeki gibi bayat olur genellikle. Komplimanlar, kötü seslendirilmiş filmlerdeki gibidir ve tekstil ihracatı yoluyla milyarder olmanın çok büyük hayal gücü gerektirmediği de bu fırsatla anlaşılmış olur. Ayrıca adamın yatına kızının ismini vermiş olması kadının sinirini bozar. Yine de bu tür erkeklerin o "suni" ve "klişe" hallerine olan güveni ve inancı, onlara bir tür çekicilik kazandırır. Kadınlar bu tipleri, "şirin" bulmaya temayüllüdürler.

Kadınların özgüveni için gerekli ve kaçınılmaz bir erkek türü, sıralamada beşinci yere gelir oturur. Bu erkek kadınla aynı bar ve lokallerin müdavimidir, hasbelkader. Birkaç haftada bir, gecede bir-iki kez yollar kesişir. Arada arkadaş grupları içinde ortak tanıdıklar olunca bir-iki laf edildiği de olur. Ama daha önemli olan bakışlardır. Bu erkek, kadına bakışlarıyla ne kadar hoş ve arzulanır olduğunu hissettirir. Daha fazla bir şey olmaz, olması da gerekmez.

Altıncı tip erkek, kadın 21 yaşındayken 38 yaşı civarındadır. Olgun ve bilgedir. Kadın onun her söylediğini yerine getirir, her düşüncesine inanır. İçinden ona "Baba" der, kontrolsüz bir anında ağzından da kaçırır. Seks, ama daha çok sevecenlik hakkında ne biliyorsa çoğunu bu erkekten öğrenir. Uzun süren bir ilişkiden sonra ayrılmalar, hep çok kavgalı ve gözyaşlı olur. Yitirişin acısı hiç çıkmaz, hatırlandıkça burun kemiği sızlar. Bu tipin bir türevi de kadın 38 yaşındayken erkek 21 yaşındadır. Aynı sendrom"lar gözlenir.

Cücelerin yedincisi "genç boğa" ismiyle anılır. Diğer altı cüceden biri kadının yanındayken kelimenin tam anlamıyla "boy" gösterir. Gücünden emindir ve "çiftleşme hakkı"nın kendine geçmesi için elinden geleni yapar. Diğerlerinin haddini bilmesi için ideal bir tiptir yalnız, dayak yemeden çabalarından vazgeçmez ve en güzel gece bile bu yüzden berbat olabilir.

Çağdaş kadın, kalemi kâğıdı elinden bırakır, liste tamamlanmıştır. Kara kara bu yedi "herifi" nasıl idare edeceğini düşünmeye başlar. Söylenmesi gereken bu yedi "tip"in de ayrı ayrı adamlar olması gerekmediğidir. Önemli olan gerçekleşmemiş hiçbir düş, yerine getirilmemiş hiçbir özlem kalmaması için, bu "karışımı" elde etmeye çalışmaktır. Bir ömür böyle geçebilir ●

ORTAOKUL – LİSE MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİ ARASINDA

ÖDÜLLÜ YAZI YARIŞMASI

Çağdaş yaşamı destekleme derneğince orta öğretim öğrencileri arasında "çağdaş ve demokratik bir toplumda laikliğin önemi" konulu bir yazı yarışması düzenlenmiştir.

Yazıların en fazla üç daktilo sayfası halinde veya okunaklı matbua harfleri ile yazılarak en geç 10 Mayıs 1989 tarihine kadar P.K. 34-433-330 Sirkeci İstanbul adresine gönderilmesi gerekmektedir.

✓ BİRİNCİ'YE 500.000.- TL.

✓ İKİNCİ'YE 300.000.- TL.

✓ ÜÇÜNCÜ'YE 250.000.-TL.

ÖDÜL VERİLECEKTİR.

Sonuçlar 19 Mayıs 1989'da açıklanacak ve kazanan öğrencilerin yol ve otel masrafları karşılanarak ödülleri İstanbul'da derneğimizce verilecektir.

SONUÇLAR
19 MAYIS 1989'DA
AÇIKLANACAK
VE
KAZANAN
ÖĞRENCİLERİN
YOL VE OTEL
MASRAFLARI
KARŞILANARAK
ÖDÜLLERİ
İSTANBUL'DA
DERNEĞİMİZCE
VERİLECEKTİR.

ÇAĞDAŞ YAŞAMI
DESTEKLEME DERNEĞİ
P.K.34-433-330
SİRKECİ-İSTANBUL

KAYIP BİR KİTAP

Şeytan aldı götürdü...

Başbakan Özal'ın "Avrupa'daki Türkiye" kitabı Paris'te Plon Yayınevi'nce çoktan yayımlandığı halde, 1970'lerde Cevat Şakir'e devlet tarafından yazdırılan ve aynı tezleri savunan kitap kayıp...

"Aman Allahım, gözlerime inanamıyorum. Bunlar Cevat Şakir'e yazdırılan kitaptan alınma pasajlar. Başbakan'ın yazdığı bir kitapta ne arıyor bunlar? Balıkçı yazınca 'sakıncalı' sayılanlar, Özal'ın imzasıyla mı aklanıyor?.."

Dışişleri Bakanlığı'nın bir üst düzey yetkilisi, Başbakan Özal'ın geçtiğimiz yılın sonlarında Paris'te yayımlanan "Avrupa'daki Türkiye" kitabı karşısında duyduğu şaşkınlığı bu sözlerle dile getiriyordu. Gerçekten de Özal'ın kitabında, bakanlığın yıllar önce Cevat Şakir'e yazdırdığı ve Ara Güler'in de resimlediği "Anadolu Medeniyetleri" kitabından doğrudan alınmışa benzeyen sayfalar vardı. Üstelik, Cevat Şakir'in kitabı yıllarca "Bu tezler Türkiye'yi küçük düşürür" diye kasalarda kilitli tutulmuştu...

Bodrum'un "Mavi Sürgün"ü. Yıl 1970, Bodrum'u Bodrum yapan ve adını tüm dünyaya duyuran Cevat Şakir, yaşlı ve yorgun bedeniyle dağ-bayır turist gezdiriyor. Maksat, üç-beş kuruş kazanıp geçimini sağlamak. Bu durum, dönemin Turizm ve Tanıtma Bakanlığı müsteşarı ve Balıkçı'nın eski dostu Mukadder Sezgin'in kulağına kadar gidiyor. Sezgin, Balıkçı'yı bakanlığın müşavir kadrosuna alarak kara gün dostu olduğunu gösterecek ve bir de kitap siparişi verecektir eski dostuna: "Anadolu Medeniyetleri..."

Balıkçı büyük bir sevinçle kabul eder her iki öneriyi de. Ve 1970'in sonlarına doğru oturur masanın başına. Bu arada o zamanki parayla dokuz bin lira, kitabın telif ücreti olarak çıkar gelir postadan. Cevat Şakir, o ünlü kahkahalarından birini patlatır oracıkta ve kendisine bu imkânları sağlayan Mukadder Sezgin'e bir mektup yazarak şöyle dile getirir duygularını: "Piştov mu çekiyoruz, pala mı sıyırıyoruz belli değil. İçime bir gurur geldi. O dakikada içimde sanki koca götlü bir bürokrat afur-tafuru kabarıyordu. He-hey!.." Mektuptaki tarih 3 Mart 1971'dir.

"Anadolu Medeniyetleri"nin yazımı, Balıkçı'nın ölüm tarihi olan 13 Ekim 1973'ten kısa bir süre önce sona erer ve kitap bakanlığa teslim edilir. Edilir edilmez de uygun bir bürokratik kılıf bulunamadığı için bir köşeye atılır.

Kitabı tekrar hatırlayan, yazılmasını sağlayan Mukadder Sezgin olacaktır. Sezgin, Balıkçı'nın anısına, kitabın çok iyi bir kitap olmasını istemektedir. Uzun tartışmalardan sonra, "Anadolu Medeniyetleri"nin bir devlet kitabı olarak değil, Cevat Şakir'in herhangi bir kitabı olarak yayımlanmasına karar verilir. Bu arada Ara Güler'in de kitapta anlatılan yerleri fotoğraflaması düşüncesi gelir akla. Genelkurmay helikopter tahsisini kabul edince, Ara Güler, Anadolu yollarına düşer ve istenileni gerçekleştirir.

Bilinen sona doğru. Fotoğraflardı, renkli baskıydı, yabancı dille basılmasıydı derken "Anadolu Medeniyetleri" işi bir hayli büyür. Bunun üzerine yabancı yayınevlerinden teklif almaya karar verilir. İsviçre'nin önde gelen yayınevlerinden Nagel'in teklifi uygun bulunur ve gerekli bağlantılar yapıldıktan sonra yayınevinin sahibi Nagel, Türkiye'ye davet edilir.

Yüzünde gülücüklerle Türkiye'-

"Versinler bastıralım..."

Balıkçı'nın "Anadolu Medeniyetleri"ni fotoğraflayan ünlü sanatçı Ara Güler,* Nokta *'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: "Anadolu Medeniyetleri" olayını kısaca anlatır mısınız?

Güler: Bu kitabın başına gelmedik kalmadı. Balıkçı'ya kitabı yazdırdılar, bana da 20-30 bin lira verip fotoğraf çektirdiler. Ben harcadım 230 bin lira. Hatta mecbur olmadığım halde bir de oturdum mizanpaj yaptım.

Nokta: Ne oldu bu kitap, hiç arayıp sordunuz mu?

Güler: Vaktim yok. Ayrıca bas-

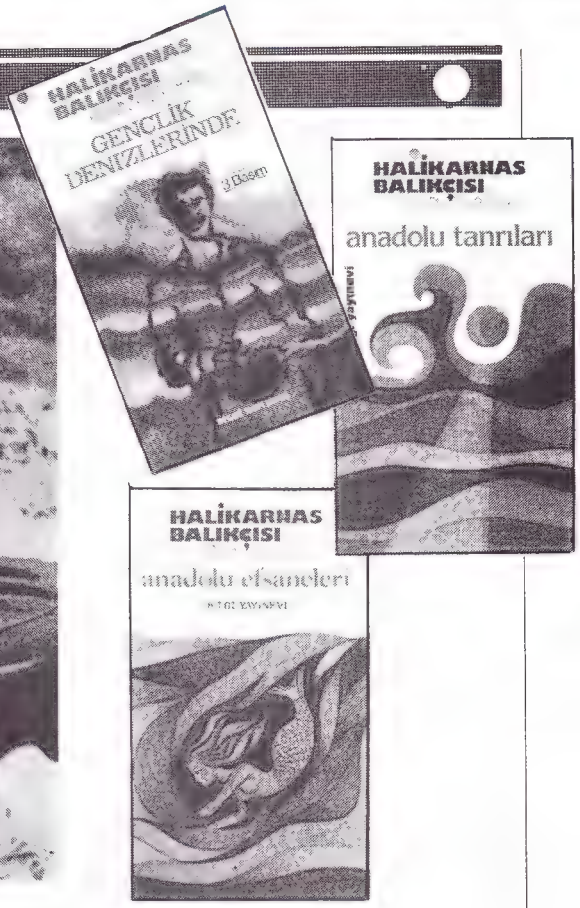

Balıkçı'nın emekleri boşa mı gidecek?..

ye gelen Nagel'i kötü bir sürpriz beklemektedir. Olayı öğrenen gazeteler "Skandal" başlığıyla verirler gelişmeleri: "Kıbrıs Cumhuriyeti'nin başkonsolusuna kitap mı bastırılıyor?" Çünkü Nagel, İsviçre'nin Kıbrıs fahri başkonsolosudur. Öte yandan, Ajans-Türk'ün sahibi Necdet Evliyagil de kitabı kendi matbaasında bastırmak için çaba göstermektedir. Böylece kısa sürede olaya bir de politik boyut kazandırılacak ve sonunda proje geri çekilecektir.

Aradan yıllar geçer. 1985'li yıllarda Balıkçı'nın dostları, tekrar kitabın izini sürmeye başlarlar. Alınan yanıtlar yine olumludur: "Ha bugün, ha yarın bastıracağız..." Ama bu "yarın" bir türlü gelmek bilmez ve bu arada, şimdilerde ticaretle uğraşan eski müsteşar Mukadder Sezgin'in kulaklarına gerçek neden fısıldanır: "Bir tarafta Davos ruhu var, bir tarafta yeni yeni filizlenen Türk-Yunan dostluğu var. Böyle bir ortamda Anadolu'yu Yunanistan'a karşı savunan bir kitabın yayımlanması doğru olmaz ki..."

Başbakan'dan iyi bilecek değiller ya. İşte tam da Dışişleri çevrelerinde bunlar konuşulurken Başbakan Özal'ın "Avrupa'daki Türkiye" kitabı da piyasaya çıkmıştı. Balıkçı'nın tezlerinin aynen yer aldığı kitap, yazarı Başbakan olunca Davos ruhunu filan zedelemiyordu nedense... Hatta, Türkiye'nin AT'ye girme çabalarına destek olabileceği bile söyleniyordu...

İşin ilginç bir başka yönü de bu aşamada ortaya çıkıyordu. Türk-Yunan Dostluk Derneği Başkanı Prof. Ekrem Akurgal, bu teze kesinlikle karşıydı. Balıkçı'nın kitabını basmayı düşünen Dışişleri, kendisinden görüş almak istediğinde de aynı şeyleri söylemişti Prof. Akurgal: "Bu tez Türkiye'yi yurt dışında küçük düşürür..."

Karşı da çıkılsa, desteklense de aynı tezi savunan iki kitaptan birisi yayımlanmıştı yayımlanmasına, ama diğerinin akıbeti belirsizliğini koruyordu... Bir başka deyişle, "Avrupa'daki Türkiye" bir yolunu bulup kurtulmuştu. Ancak Türkiye'deki "Anadolu Medeniyetleri"nin istikbali hâlâ karanlıktı...

Vahit ARAS

salar ne olur, basmasalar ne olur? Biliyorsunuz, devlet bir şeyi alıp da altı ay içerisinde kullanmadığı zaman hakkını kaybeder. Devlet benim malzemelerimi işgal ediyor, dava etsem milyonlar kazanırım.

Nokta: Peki böyle bir şey düşünüyor musunuz?

Güler: Ne uğraşacağım, benim için mühim bir şey değil. Ben bu fotoğrafları çektim diye Türkiye bayram etsin. Ben o fotoğrafların bin misli iyisini çektim zaten. Bizim malımızı geri versinler başka bir kitapçıya bastıralım.

Nokta: Ama dava açmak sizin doğal hakkınız?

Güler: Doğal hakkım tabii. Ama o kadar doğal hakkım var ki, hangisine yetişeyim? Benim sokağın kaldırımının düz olması gerekirken 60 yaşına geldim, hâlâ yapılmadı...

Nokta: Harcadığınız emeğe acımıyor musunuz?

Güler: Deli misiniz, bazen anam kuduruyor kızgınlıktan. Ama gerçekten benim uğraşacak zamanım yok. Dışişleri otursun bayram etsin...

"Abartılacak bir yanı yok"

"Dünya ciddiye alınmak için dönüyor." Mehmet Güreli'nin "dünya"sına girebilmek için kullanılabilecek anahtarlardan sadece biri bu söz. Kimi zaman yirmi dört saat dans edebileceğiniz bir panayır yeri, kimi zaman da yanıbaşımızda duran çok eski bir mahremiyetin öyküsü... Rengârenk bir dünya Güreli'ninki. Ama biz daha çok onun "şıpsevdiliğinden" söz edeceğiz. Mehmet Güreli öncelikle bir yazar. Öykülerini bir araya getirdiği "Sıcak Bir Göz" adlı bir kitabı var. Şu sıralar üç yeni kitabın hazırlığı içinde. Edebiyat dışındaki alanlarda da kalem oynatmış, gazeteciliği boyunca sinema ve müzik yazarlığı yapmış. Nisan dergisinin ve yayınevinin editörü; Türkiye'de alışkın olmadığımız titiz bir yayıncılığı sürdürüyor. Güreli aynı zamanda film yönetmeni. Tek filmi var "Vapurlar." Ancak şu sıralar "Sokaklar" adlı ikinci filmi ve Salah Birsel biyografisi olarak tanımladığı belgeselle uğraşıyor. Ve tabii müzik. Güreli'nin belki de en bilinen yönü. Uzun yıllar "bilfiil" müzik yapan Mehmet Güreli Kömür adlı grubuyla çalışmalar yapıyor. Güreli'nin "Vapurlar" filminin müziği olarak hazırladığı kaset bir yıldır dolaşımda ve epeyce ilgi toplamış durumda. Yanlış duymadınız, bunların hepsine yetişen biri karşımızdaki. "Nasıl oluyor da oluyor" diye oturduk masaya ve müzisyenliğinden sinemacılığına tüneller kazarak ilerledik. Mehmet Güreli sorularımızı yanıtladı.

Mehmet Güreli: Sinema ve müzik yazarı, öykücü, yayıncı, yönetmen, senarist, "set işçisi", şarkıcı, besteci, gitarist... 1972: Mefisto... 1975: "Sıcak Bir Göz"... 1976: "Vapurlar"... Saymakla bitmiyor.

Nokta: Galiba ilk sorulacak şey, sizi "sanatla kafayı bozmuş" biri olarak görüp görmedikleri?..

Güreli: Bana nasıl baktıklarını hiç bilmiyorum. Nasıl baktıklarını bilsem, zaten o tarafta olurdum. Ama bu taraftayım; burayı seçtim. Bütün bunları yaparken, bir yerlere ulaşmayı filan hiç düşünmedim. Sanat sadece bir yerlerden geçmektir. Katkıda bulunmak bile değil. Bir neden-sonuç ilişkisiyle yola çıkmak hiç değil. Belki bir sevinç, bir sevinci yaşamak ve yaşatmak. Yaşatmak da yaşayan insanlar varsa olabilir ancak.

Nokta: Bunca işle uğraşmak nasıl bir şey?

Güreli: Zıtlıklar dünyasında yaşıyoruz. Bir şeye inananlar ve inanmayanlar var. Sorun, bir şeye gönül vermek ya da vermemek. Sabah kalktığımda Bach dinlemek benim için "kültür çukuru"na düşmek değil; bu müziğin varlığından sevinç duymak, onun içinde akmak. Tabii bu da "İyi ki doğdun Bach" düzeyinde değil. Nasıl anlatılır... Bunları yapmadan rahat edemiyorum, aklım orada kalıyor o kadar. Sadece o kadar... Tanımlamalar, çitlerle ayırmalar bazen her şeyi büsbütün anlaşılmaz kılabiliyor. Edip Cansever'in bir lafı geliyor aklıma; şairi şöyle tarif ediyor: "Beyazıt Kulesi'nden kendini aşağı atan ve hiç düşmeyen adam." İşte meseleyi bu noktada bırakıp fazlaca kurcalamamak lazım. Bazıları bir yere gelmek istiyor, bazıları ise bir yerden geçmek. Picasso ölene kadar resim

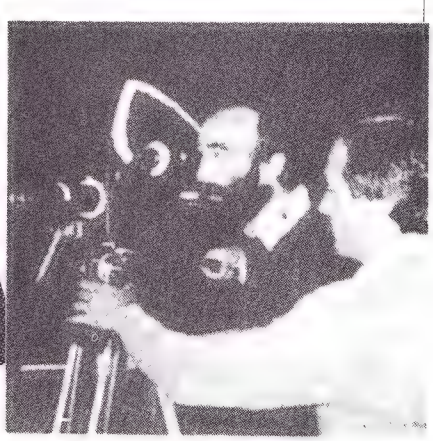

"Müzisyen Güreli" şu sıralarda Kömür adlı grubuyla çalışmalar yapıyor. Rock ağırlıklı bir çizgiyi sürdüren grup, çok yakında ilk albümüyle karşımızda olacak

yapmış, Pablo Casals 95 yaşına kadar viyolonsel çalmış. Goethe sırf Hafız'ın "Divan"ını okumak için 80 yaşından sonra Farsça öğrenmiş.

Nokta: Sizin için "önce sinema vardı." Nasıl başladı sinema?

Güreli: Dayım Salah Birsel'le aynı evde oturmanın getirdiği bir avantajdı bu. Küçücük bir çocukken onun odasına girip sinema dergilerini, sinema kitaplarını karıştırırdım. Onlara baka baka bir sinema merakı gelişti bende. Daha on yaşındayken sinemayı yapan kişinin yönetmen olduğunu, bir dünya kurmaya çalıştığını iyice öğrenmiştim. Yine o sıralar bir defter tutmaya başladım. Hangi filmi kim, ne zaman yapmış, kimler oynamış gibi notlar tutuyordum bu defterde. Bu ilgi giderek yoğunlaştı. Sinema ilk merakımdı, ama hiçbir zaman tek başına kalmadı. Çünkü o yaşlarda müzikle de ilgilenmeye başlamış, "kulağımı" keşfetmiştim.

Nokta: Müzikte ilk durağınız kimdi? Kimlerle başladınız?

Güreli: İlk takıntım Elvis'ti. Onun şarkılarıyla büyüdüm. Bütün radyolar Elvis çalıyordu. Sonra Beatles olayı başladı. Beatles'tan çok etkilendim. Hâlâ da yaşamımda önemli bir yeri vardır Beatles'ın. Bir de Bob Dylan var, Beatles'la eşdeğer bir yerde. Derken Mozart, Bach... Müzik serüveni başlamıştı. Zamanla cazdan büyük keyifler almaya başladım. Bir sürü caz ustasının peşinde dolanıp durdum yıllarca. Bunların içinde Bill Evans ve Keith Jarret'ın özel bir yeri vardır.

Nokta: Ve Mefisto. 1972'de Mefisto takma adıyla bir 45'lik çıkardınız...

Güreli: Mefisto TRT'nin denetim saçmalığına bir tepkiydi. Türk müzisyenlere çok sıkı bir denetim uygulanıyordu. O zamanlar Latinceye benzer İngilizce gibi bir dille şarkılar söylüyordum. Bestelerim vardı. Bunlardan ikisini İstanbul Gelişim Orkestrası'nın stüdyolarında kaydettik ve plağı bastık. Düzenlemeleri Selçuk Başar yaptı. TRT yabancı parça diye çaldı bu şarkıları. Mefisto'yu yabancı şarkıcı sandılar, hâlâ da öyle sanıyorlar. Doğrusunu isterseniz ben, Mehmet Güreli'yi de yabancı şarkıcı sandıklarını zannediyorum.

Nokta: Türkiye'de yapılmakta olan sinema için ne dersiniz?

Güreli: Yapımcılara "Abicim sen büyüksün" diyerek film yapılmaz. Öyle yapılan filmler o kadar olur. Bütün bunların dışında kalmak lazım. Daha doğrusu kendinde kalmak, ortaya çıkarken kendin olarak çıkmak lazım. Bu zor olanı. Kırk yılda bir film yaparsın böyle, ama film yaparsın. Angelopoulos bir arkadaşından para almış film yapmak için, Bunuel "Bir Endülüs Köpeği"ni annesinin parasıyla çekmiş. Ama sonuçta kendi istedikleri filmi yapmışlar. Godard "Sinema film kutularını taşımaktır" diyor. Biraz olsun durmak lazım bu sözün üstünde.

Nokta: Yazarlığı nereye koyuyorsunuz?

Güreli: Yazarlık apayrı bir yerde duruyor. Öykü yazmak benim için çok daha kişisel bir serüven. Sözcüklerin daha önceden bilmediğim gizemlerini, hatta görsellikleri aramak, bulmak... Ondan bir türlü kopamıyorum. Orada yazdıklarımı daha sonra sinemaya davet ediyorum. Ya da kendi kendilerine geliyorlar. Sanıyorum en anlatılmaz yanım bu.

Nokta: Peki kendinizi bölünmüş hissediyor musunuz?

Güreli: Ortada bir bölünme yok. Tam tersi bir toparlanmışlıktan söz edebilirim rahatlıkla. Bu bir yaşam biçimi. Bazıları sekerek, dans ederek yürümek ister. Bazıları ise elinde kocaman paketlerle betona saplanarak yürür. Benimki de bir yürüyüş stili ve çok fazla abartılacak bir yanı yok●

WARNER BROS.

ÖLÜMÜN YÜZÜ TANIKLARA DÖNMÜŞTÜ. AV, AVCI; KURBAN CELLATTI ARTIK!

Yıllar süren bir takipten sonra yakalanan Mafia babası (Luca), ölüm emrini 'içerden' imzaladı. Ama ölüm adresi şaşırdı. Mafia'yla hiç ilgisi olmayan bir aile 'av' olmuştu.

A.B.D. ile aynı anda gösterimde!

SON KURBAN

Jan-Michael Vincent

BİR MİLYARDER BEŞ PARASIZ KALINCA NE YAPAR?

Dudley Moore ve Liza Minnelli Arthur 2'de bir milyarderin başına gelebilecek en berbat şeyi oynuyorlar: ÇALIŞMAK!

arthur 2

"Milyarlara Veda"

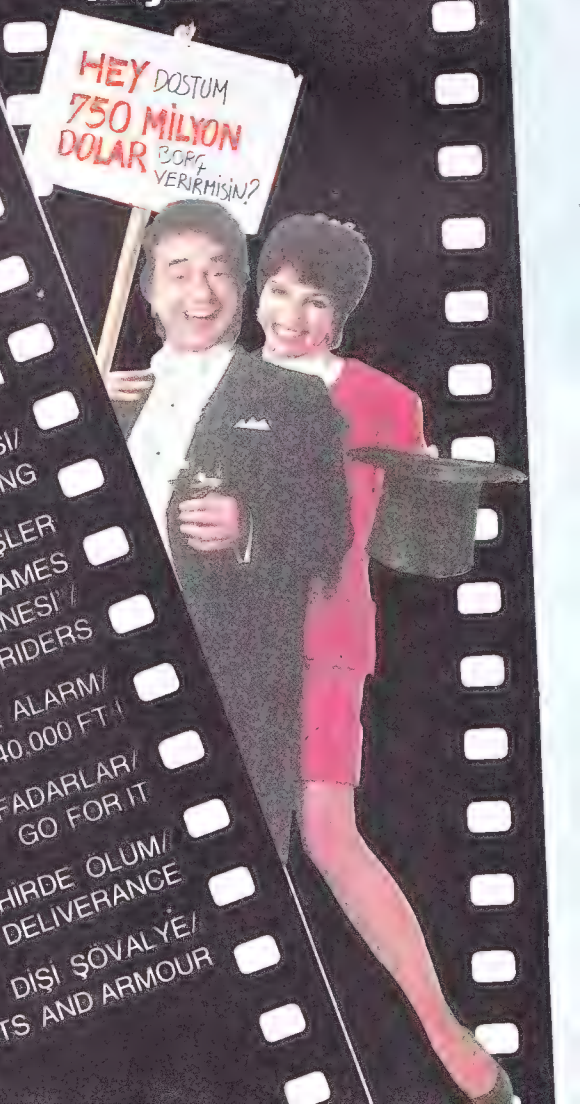

MAYIS' 89'UN KEYİFLİ FİLMLERİNDEN DİĞER ALTISI

KORKU YUVASI/ THE NESTING

MUHTEŞEM KARDEŞLER "JESSE JAMES EFSANESİ"/ THE LONG RIDERS

GÖKYÜZÜNDE ALARM/ MAYDAY 40.000 FT.

SERSERİ KAFADARLAR/ GO FOR IT

NEHİRDE ÖLÜM/ DELIVERANCE

DİŞİ ŞÖVALYE/ HEARTS AND ARMOUR

Kusursuz bir dublaj
veya düzgün, anlaşılır bir altyazıyla

WARNER BROS.
Film ve Video Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Türkiye Genel Video Dağıtıcısı:
VİKOM Video Komünikasyon A.Ş.
Büyükdere Cad. Ercan Han. No: 121 K: 4
Gayrettepe-İstanbul Tel: 173 15 60-172 51 34
A Trademark of Warner Bros. Inc.

Çılgın bir Vizon

Vizon'un bu sayısında:

Yaz koleksiyonları çeşitlendi.

Neslihan Yargıcı çılgın ve neşeli giysiler seçti.

Güliz Hasman gardrobunu açtı.

Şifon etekler, boncuklu cepkenler, işlemeli ceketler yaza bambaşka bir kimlik verdi.

Şener Şen, "Hiç star'a benzer bir halim yok" dedi.

Kol saatleri neşelendi.

Tomris Uyar, Ali Koçman'ın bu ayki konuğu oldu.

Sadık Kızılağaç seçti, tiyatro oyuncusu Arif Akkaya giydi.

Gürol Sözen, Yıldırım Aktuna, Filiz Akın, Bülend Özveren ve Yalçın Doğan en son okuduklarını, dinlediklerini, izlediklerini hatırladılar.

"Sultans in Splendour"un yazarı Philip Mansel İstanbul'a geldi.

Sılan ailesi Gümüşsuyu'ndaki evlerini açtı.

Fotoğrafın 150. yılında Ara Güler konuştu.

Tuğrul Şavkay "Steplerin Çiçeği Sarmısak"ın lezzetini sofralara getirdi.

Sezer Tansuğ sergileri ve resim piyasasını dolaştı.

Aziz Nesin bir öykü yazdı.

Semih Günver içinden geldiği gibi yazdı.

İşte bunlar çok moda olurken İstanbul Rehberi, Sosyal Yaşam ve Ayın Haberleri ile çılgın bir yaz başladı.

AVRUPA PARLAMENTOSU'NDA FUTBOL TARTIŞMASI

Futbolcular köle mi?

Avrupa Parlamentosu, Hollandalı üye van Raay'ın teklifiyle, UEFA'ya tavsiye kararı gönderdi: Yabancı oyuncu kısıtlamaları kaldırılsın ve kulüpler futbolcu transferlerinden para almasın. İlki eski bir tartışma. İkincisi ise gündemde yeni bir madde: Futbolcular köle mi? Şu andaki sistem zengin kulüplerden mi yana, küçük kulüplerden mi yana?

Avrupa Parlamentosu'nun Hollandalı Hıristiyan Demokrat üyesi James Janssen van Raay, teklifini uzun süre savundu; "kabul" kararı çıkana kadar ısrar etti: "Bu, köle ticaretinin yeni bir uyarlamasından başka bir şey değil. Kurtulalım artık bu köle ticaretinden." Van Raay, sonuçta çoğunluğu razı etti ve Avrupa Parlamentosu'ndan UEFA'ya tavsiye kararı gönderildi: Futbolcular istedikleri sezonda istedikleri takımın formasını giyebilsinler. Kulüpler futbolcu transferlerinden para almasın. Tüm ülkeler yabancı oyuncu kısıtlamasını kaldırsın. Takımlar sahaya on bir yabancıyla bile çıkabilsin...

Van Raay'a göre Maradona ve Koeman da futbol kölesi

UEFA'nın, bu tavsiye kararına yüz verip vermeyeceği tartışmaları bir yana; asıl gürültü başka bir noktadan koptu. "Bu tür bir uygulama, futbola ve kulüplere ne getirir, ne götürür; götürdükleri getirdiklerinden fazla olur mu" endişesinden... Aslında, yabancı oyuncu kısıtlamalarıyla ilgili tartışmaların uzun bir geçmişi var. AT üyesi ülkeler 1992'de bütün duvarları yıkıp tek pazarı kurduklarında, "Bizim takımlarımız en fazla iki yabancı oynatabilir" türünden federasyon kararları anlamını yitirecek. Ancak, sınırsız yabancı uygulaması da çoğunluğun görüşüyle "büyük sakıncalar doğuracak..." Transfer pazarlıklarında kulüpleri aradan çıkarma düşüncesi ise, ki asıl tartışmayı bu düşünce yarattı, futbol gündemi için yeni bir madde.

"Küçük kulüplerin, maddi imkânları kısıtlı kulüplerin ölümünü istiyorsak bu teklifi destekleyebili-

riz. Kendi ülkemden örnek verirsem, Wimbledon gibi transfer gelirleriyle yaşayan kulüplerin...'' Avrupa Parlamentosu'nun İngiliz üyelerinden muhafazakâr Shelagh Roberts, van Raay'ın teklifine muhalefet etti; ancak kararın değişmesini sağlayamadı.

Futbol yazarı Rob Hughes da tavsiye kararını anlamsız buldu: ''Maradona en çok kazanan futbolculardan, hatta en çok kazanan futbolcu. Ama bir Arap şeyhi, kraliyet ailesinin birkaç üyesiyle birlikte bir saat top oynaması için 300 bin dolar teklif ettiğinde kabul ediyor. Sakatlansa Napoli Kulübü ne yapacak? Eindhovenli Koeman, geçen yıl kulübüyle dört yıllık anlaşma yaptığını açıkladı. Önümüzdeki yıl Barcelona'da oynayacak. Kulüpler oyuncularını daha güçlülere kaptırmaya mahkûm. Hiç olmazsa kaptırırken biraz gelir elde etsinler.''

Van Raay, teklifinin hem futbolcuları kölelikten kurtarmayı hem de söylenenlerin aksine, kulüpler arasındaki dengeyi sağlamayı amaçladığı iddiasında. Eğer UEFA bu tür bir uygulamaya ön ayak olursa, maddi imkânları kısıtlı takımlar da süper yıldızlara forma giydirme şansını yakalayabilecek: ''En iyi oyuncuları en zengin kulüpler kapıyor. Eğer sistem değişir, futbolcular özgürlüklerine kavuşursa, küçük takımlar daha az para vererek iyi oyuncu alabilecekler. İyi kadro, gelirlerini artıracak ve gelirleri giderlerini karşılayabilecek.''

Rob Hughes'a göre, van Raay'ın yorumları temelsiz. UEFA, Avrupa Parlamentosu'nu dinlerse olan küçük kulüplere olacak: ''Bu işten zengin olmayan takımlar da kârlı çıkacakmış. Pahalı oyuncu alabileceklermiş. Ya bütün bütçelerini oyuncu yetiştirip satma üzerine kuran kulüpler? Onlar ne olacak? Damarlarındaki kanı kaybedecekler. Van Raay'ın hem parlamenter, hem de transfer konularında futbolculara danışmanlık yapıp komisyon alan bir avukat olduğunu bilenler, bu teklife hiç şaşırmayacaklar elbette.''

İki taraf da görüşlerinde ısrarlı. UEFA, henüz Avrupa Parlamentosu'ndan gelen tavsiye kararıyla ilgili bir görüş bildirmedi. Ve iki soru hâlâ cevap arıyor: Transfer sistemi, kölelik sistemi mi? Serbest transfer uygulaması küçük kulüplerden yana mı, zengin kulüplerden yana mı?

İnanç nedir?

Galatasaray Rize'ye 2-0 yenilmiş ve dönmüştü. Beşiktaş'la puan farkı ikiye çıkmıştı. Beşiktaş'ın averajı da kapanmayacak kadar iyiydi. Yani fark aslında 3'tü. Geriye de topu topu 3 hafta kalmıştı.

Ve lig o zaman, 2 puanlık ligdi.

Galatasaraylı gazeteci Hıncal Uluç, salı günü şöyle yazdı: ''Lig henüz bitmedi!.''

Beşiktaş, Rize ile 1-1 berabere kalmıştı. Fenerbahçe ile puan farkı 4'e çıkmıştı. Fenerbahçe'nin averajı çok iyiydi. Yani fark aslında 5'ti. Geriye tam altı hafta kalmıştı.

Ve lig 3 puan esası üzerinden oynanıyordu.

Beşiktaşlı gazeteci Güven Taner salı günü şöyle yazdı: ''Eyvah!. Yine bana hüsran, yine bana hasret var!.''

Galatarasay Rize'den yenik döndüğü hafta, Galatasaray'ın Karadenizli futbol sorumlusu Ergun Gürsoy ''Bu iş henüz bitmedi'' diyerek takımı aldı, eşleri ile birlikte bir moral gecesine götürdü. O geceyi takım, şampiyonluğu kutlar gibi geçirdi.

Beşiktaş Rize'den berabere döndü. Beşiktaş'ın Karadenizli futbol sorumlusu Metin Keçeli ''Giderken yüzde 20 şansımız vardı, şimdi şansımız yüzde sıfır'' dedi.

Galatasaray, Rize'den 2-0 yenik döndüğü yıl, üç haftada üç puanı kapayıp, şampiyon oldu.

Beşiktaş bu yıl ne olacak, göreceğiz.

★ ★ ★

Gazetecilik yaşamımızın ilk on yılında, adımız sanımız pek duyulmadı. Ama son 20 yıldır, hep aynı şeyin savaşını yapıyoruz.

Futbolda, yenilgi peşin kabul edilmez. Peşin özürlerin arkasına saklanılmaz. Mücadele sonuna kadar, hep kazanmak için yapılır. Gücün yeter, yetmez.. O ayrı.. Ama yenilgiyi peşinen kabullendin mi, yetecekse de yetmez..

Bir yandan yazdıklarımız, bir yandan televizyonda söylediklerimiz, adımızı ''inanç'' sözcüğü ile neredeyse özdeşleştirdi. Hayatlarında kendileri dahil, hiçbir şeye ve hiçbir kimseye inanmamışlar. İnanç sözcüğünü küçülterek kendilerini büyültmeye çalıştılar. Ama artık, kamuoyu, görüyor, biliyor ve değerlendiriyor.

Futbolda iki türlü inancı savunduk.

Birincisi, gerçekleri görmek ve inanmak.

Örnek.. Galatasaray'ın Rapid' den, Neuchatel'den ve Monaco'dan daha iyi takım olduğuna inanmak, bu türden.. Eğer herhangi bir aşağılık kompleksi duymuyor, eğer sırf adı yerli olan her şeye kötü diye bakmıyor, eğer, futbolu biraz objektif görebiliyorsanız, bunu söylemeniz zor değil.

Türkiye İzlanda'dan, Avusturya'dan ve Doğu Almanya'dan iyidir. Bunları yeneriz, derken de aynı değerlendirmenin getirdiği gerçekçi inancın içindeydik.

Bu ülkelerle oynadığımız maçlar, gerçeğin ne olduğunu ortaya koydu. İkinci tür inanç, bilinen tüm gerçekler aleyhine de olsa, maç bitmeden yenilgiyi kabul etmemek, peşin özürler bulup, sahaya baştan mağlup çıkmamak.

Örnek..

Steaua Bükreş ile ikinci maç.. ''Steaua'ya değil Galatasaray, Avrupa'nın hiçbir takımı beş gol atamaz'' derken, futbol bilgilerimizin gerektirdiği mantık içinde konuşuyorduk. Ama buna rağmen peşin yenilgiyi kabullenmiyor ve hemen ekliyorduk:

''Futbolun güzelliği, hemen her maçta, her sonucun olabilmesidir. Olabilme olasılığı bazen çok, ama çok düşer, ama hiçbir zaman sıfır olmaz. O halde, koşullar ne olursa olsun, sen maça kazanmak için çıkacaksın..''

Bugün İngiltere'yi Wembley'de yenmek hayal değil.. O gün öyle görünüyordu. Öyle göründüğü için, finale kalmanın tek yolunun İngilizleri Wembley'de yenmek olduğunu, matematiksel olarak ifade eden Mustafa Denizli ile bile alay ettiler. Çünkü onlar için, İngiltere'yi Wembley'de yenmeyi düşünmek, haddini bilmezlik, küstahlıktı.

Aynı Denizli, bu sezon başında ''Final oynarız'' deyince, gene alay ettiler. Denizli Şampiyon Kulüpler Kupası'nın 9 maçının sekizini oynamayı başardı. Ne oldu?.. Özür mü dilediler?.. Ne gezer.. Hâlâ Denizli'yi yemek için fırsat kolluyorlar..

Şaşmıyoruz..

Çünkü tarih, inanmayan, inanamayanların, inanmışlara her türlü baskı, işkence ve hakareti yapmasının örnekleri ile dolu..

Ama aynı tarihler, sonunda zaferi hep inananların kazandığını da yazıyor!.

Hıncal ULUÇ

Hem kadınsı, hem erkeksi...

Geçen kapak yazınıza, "Ne kadınsı, ne erkeksi" diye başlık atmıştınız. Ben de size hem kadınsı, hem erkeksi diyeceğim. Siz adını koyuyorsunuz zaten: Androjeni. Şimdi adı, tarifi bir yana da, sorarım size bu yaşadığımız çağda hem kadın, hem erkek özelliklerini bir arada göstermemek mümkün mü? Bence androjen olmak sizin dediğiniz gibi farklı bir seçim değil, bir zorunluluk neredeyse. Ben, çalışan bir kadının eşi olarak ve iki çocuğuna doğduğu günden bu yana öyle laf olsun diye değil, gerçekten isteyerek bakan bir baba olarak, duygusallığımla, zevklerim ve seçimlerimle çoğu yerde kadınsı özellikler gösteriyor olmaktan çok hoşnutum. Üstelik derdim, sizin derginizde pek sık konu ettiğiniz gibi öyle marjinal falan görünmek de değil. Böyle duyuyor, böyle yaşıyorum. Tersini de söyleyebilirim, böyle yaşıyor böyle duyumsuyorum. Eşim için de aynı şöyleri söyleyebilirim. Unutmadan bir şey daha, bedenlerimiz uyduğu için ne yalan söyleyelim, pek çok giysiyi ortaklaşa kullanıyoruz. Üstelik pek de ekonomik oluyor. Yazınızda her ne kadar bilimsellik çabaları, istatistik derlemeleri gördüysem de en fazla kendimizi buldum ve keyifle de okudum. Sağolun.

Mustafa Karan / İSTANBUL

Boşanma çok ciddi bir konu...

Boşanma ile ilgili yazınız son derece uyarıcı ve dikkat çekici bir yazı idi. Ancak ben bu konuda kısa yazılar yerine, uzun ve geniş bir araştırma yayınlamanızı tercih ederdim. Ne yazık ki bu sorunun kimse farkında değil. Farkında olanlar da duygu istismarına dayanan açıklamalar yapıyorlar. Derginiz bu konuda bir araştırma yapar ve yayınlarsa, her zamanki ciddiyetine yenisini eklemiş olur.

Nesrin Özpolat/ İZMİR

Pasaportçu imam

Cami imamının pasaport takibi yaparak para kazanmasını niçin bu kadar yadırgıyorsunuz? Yoksa siz de Özdemir Erdoğan gibi "Paranın ne önemi var?" mı diyorsunuz? Galiba "devri Özal"da küpünü doldurmanın en büyük marifet, bu hususta beceri gösteremeyenin sonunun, sefalet olduğunu unutuyorsunuz...

Cemil Başoğlu / BURSA

Eski Gırgırcı yeni Hıbırcılar...

Derginiz, pardon yeni derginiz Hıbır'dan önce haberini **Nokta**'da okumuş olmak pek şaşırtıcı gelmedi. Haberi okuyunca, zaten birkaç gün öncesi de Gırgır'ı bıraktığını ilan eden açıklamalarınıza gözüm ilişmişti. İçimde iyiden iyiye bir şeyler aktı. Heey koca Gırgır diye düşündüm. Sonra tek tek sizler, kahramanlarınız. Ne yapalım. Olan biz Gırgır okuyucularına oldu. Şimdi hem Gırgır hem Hıbır için para yetiştireceğiz. Yetiştiremediğimizde hangisinde karar kılarız işte onu bilemem. Size yeni derginiz ve yeni evinizde kolay gelsin. Merakla bekliyoruz.

Serkan Yiğit ve mahalle arkadaşları /KONYA

Brifing 'ten

BAYRAM İÇİN SÜPRİZ FİYATLAR

BRİFİNG TURİZM'e özgü anlayışla işlettiğimiz Otellerimizde cazip fiyatlarla TATİL FIRSATI

İZMİR/Gümüldür'de

CLUB SULTAN
Açık büfe, Animasyon Disko, Sörf, Yelken, Tenis, Mini Golf, Ping-Pong, Voleybol.

HOTEL DENİZATI
Açık büfe, Havuz, Animasyon, Disko, Sörf, Tenis, Voleybol

HOTEL KAAN
Yalnız Yatak ve kahvaltı ayrıca Denizatı imkanlarından faydalanma

İZMİR/Çeşme'de

HOTEL PARK APART
Havuz, Ping Pong, Deniz Sporları,

"Gidiş ve Dönüşler Otobüslerimizle"

Büyükdere Cad. 157/22 Zincirlikuyu/İST.
Tel: 166 90 36 166 82 80 - 172 84 18

Okuyucu Mektupları için adres

Nokta Dergisi Okur Mektupları
Gelişim Yayınları
Levent / İSTANBUL

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık: 44.000.-TL.
1 yıllık: 85.000.-TL.

Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş. posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla)
Avrupa ve Ortadoğu: 95. ABD $
ABD ve Uzakdoğu: 145 ABD $
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz.

Almanya Abone Müracaat:
(Yıllık-uçak postasıyla) 175 DM.
Sete Gmbh Selman Tengüz
Germanenweg 2
6057 Dietzenbach/Steinberg
Tel: 06074-33256
Postgiroamt Frankfurt/M
Konto Nr. 146433-605

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No: 25
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 3000

BULMACA

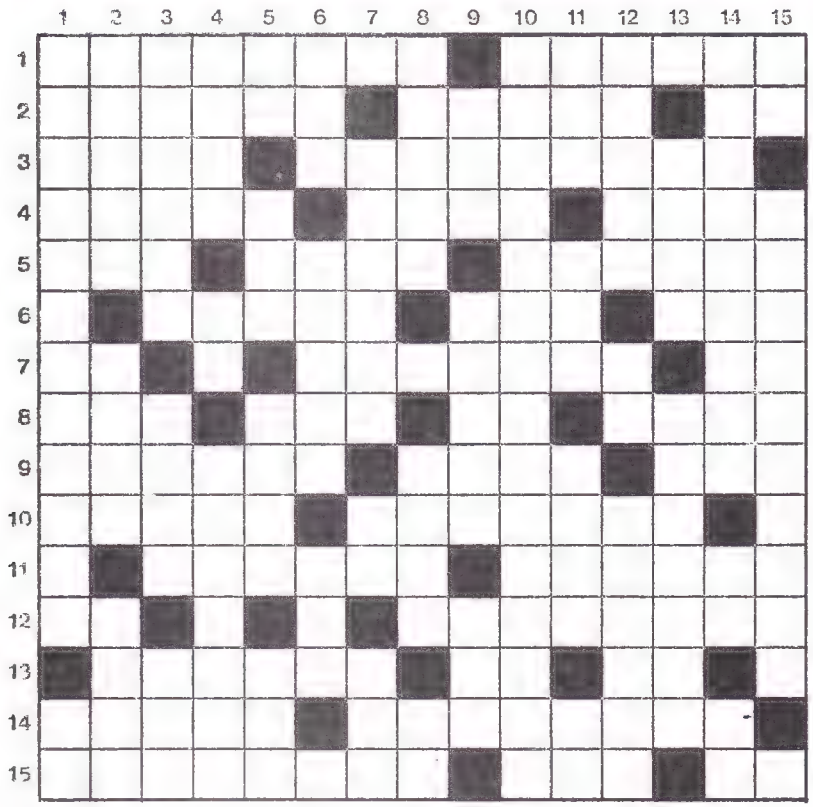

SOLDAN SAĞA: 1- 1910'da doğmuş, uzun yıllar İstanbul Üniversitesi ile ODTÜ'de öğretim üyeliği yapmış; cebirsel sayılar, sentetik geometri, mekanik problemlerin kuramsal çözümleri, diferansiyel geometri problemleri gibi birçok konuya önemli katkılarda bulunmuş ünlü Türk matematikçisi - Sert ve fazla kızarmayan bir domates türü. **2-** Elma, armut, ayva gibi meyvelerin yenmeyen iç bölümü - Sarma, kuşatma - Duman lekesi. **3-** Genelev işleten kadın - 1927 yılında doğmuş,Güzel Sanatlar Akademisi'nde ve Almanya'da seramik öğrenimi görmüş, yapıtlarında Anadolu'nun seramik geleneği ve yöresel biçimlerinden yararlanmış, yurt içinde ve dışında birçok sergi açmış Türk seramik sanatçısı. **4-** Tespihlerin baş tarafına geçirilen uzunca parça - Bir yön adı - Ağır kokulu ve gaz durumunda basit element. **5-** İslamlıktan önce Kâbe'de duran üç puttan biri (diğerleri **Menat ve Uzza**) - Cezayir'de bir liman kenti - Üstderi. **6- Peer Gynt, Bir Bebek Evi, Hortlaklar, Bir Halk Düşmanı** gibi yapıtlarıyla ünlü Norveçli oyun yazarı - Kale duvarı - Yeterince aydınlık olmayan. **7-** Bestelenmiş her tür şiire Batı'da verilen ad - Oğuzların yirmi dört boyundan biri - Tavlada bir sayı. **8-** Irmakları geçmek için kullanılan sal - Kunduracıların delik açmakta kullandıkları çelik tığ - Sevinç anlatan bir ünlem - Hindistan'da halkın ayrılmış olduğu birbirine karşı kapalı sınıfların adı. **9-** Birleşmiş Milletler'e bağlı bir kuruluş - Cemaate namaz kıldıran kimse - Takımlar grubu. **10-** Genellikle gömlek yapımında kullanılan çizgili ve ince pamuklu kumaş - Sardinya Adası'nın kuzeybatı kıyısında İtalya'ya ait ada. **11- Mafia** örgütünün suskunluk yasası - Öğe. **12-** Uzun bir nesnenin bitim noktası - III. Selim okulunun etkisi altında kalarak bestelediği "Açıldı sineme bir taze yâre", "Düştün yine bir şuh-i sitemkâre gönül", "Yoktur zaman gel" gibi şarkılarıyla tanınmış XIX. yüzyıl Türk bestecisi. **13-** Hinduizm'in temel öğesi olan hiçbir varlığı incitmeme ilkesi - Bir çalgı - Bir sayı. **14-** Koku - Kâğıdın dokusunda bulunan ve ancak ışığa tutulunca görülen işaret ya da çizgiler. **15-** Taparcasına sevme - Rutubet - Bir görevin yürütülebilmesi için merkez olarak seçilen yer.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- 1868 - 1958 yılları arasında yaşamış, Askeri Tıbbiye'yi bitirdikten sonra Paris'te cerrahlık öğrenimi yapmış, tıp fakültesi reisliği ve İstanbul şehreminliği (belediye başkanlığı) görevlerinde de bulunmuş ünlü Türk hekimi - Eski bir siyasal partinin kısa yazılışı. **2-** Merhale - Veri - Çözüm yolu. **3-** Kanın hemoglobinle renklenmiş kırmızı yuvarı - Ateşli ve tehlikeli bir hastalık - Değersiz. **4-** Mahkeme sonucunu gösteren resmi belge - Bir gösterme sıfatı - Küçük ve tatlı bir karpuz türü. **5-** Bir çeşit cetvel - Yunan mitolojisinde şafak tanrıçası - Yuvarlak ve sipersiz başlık - Soğurma, emme. **6-** Dingil - Bir şiirde uyaktan sonra yinelenen aynı görevdeki ek ya da sözcüklere verilen ad - Doğu Slav halkı. **7-** Ağır, sert ve siyah renkli bir tahta - Bir hayvan - Gösteriş, caka. **8-** Ağacın yeni yetişeni - Ulaştırma - Meslek. **9-** Liste başı olmuş hafif müzik parçası - Finlandiya'nın resmi adı - Sarp bölgede kurulmuş Kafkas dağ köylerine verilen ad. **10-** Sivas ve Kayseri yöresinde bir devlet kurup 18 yıl bu devletin hükümdarlığını yapmış, aynı zamanda güçlü bir şair olup kahramanlık ve aşk konularını işleyen şiirlerini **Divan**'ında toplamış, "**tuyuğ**" adı verilen şiir türünü yaratmış ve XIV. yüzyılda yaşamış ünlü şair ve devlet adamı. **11-** Gelecek - Büyük Sahra'da kumullarla örtülü bölge - Afrika'da bir ülke - Germanyum elementinin simgesi. **12-** Kent ya da kasabada dış mahalle - Bir renk - Ishalat. **13-** Başlangıcı belli olmayan zaman - Bir çeşit büyük kayık. **14- La Cucaraca, Santa Lucias, Besame Mucho** gibi şarkılarıyla tanınan ünlü Korsikalı şarkıcı - Balık tutma aracı - Çıplak vücut resmi. **15-** Favori- 1923'te doğmuş, Türkiye'de toplumsal gerçekçilik akımının en önemli temsilcilerinden biri olup Anadolu insanını çevresi içinde anıtsal bir figür anlayışı ile yansıtmış Türk ressamı.

Hazırlayan: Sedat YAŞAYAN

Geçen haftanın çözümü

İsim, şehir, dağ, nehir

Hani çocukken çok sevdiğimiz bir oyun vardır: Coğrafya oyunu ya da aynı başharfle başlayan isim, şehir, dağ, nehir, deniz, bitki, hayvan, ülke... Eğer "z" ile başlanacaksa mesela, **Zeki, Zara, Zagros Dağı, Zap Suyu, zambak, zürafa, Zaire** *ve saire ve saire ve saire... Oyun oynamaya bu denli buyur eder de kendini, değil midir en büyük okul korkularından biri* **coğrafyadan kalmak...**

"Coğrafya ne demek? / Beyhude emek / Brezilya'da pirinç / Bana ne gerek??? Buna karşı da, "Tarihsiz coğrafya / Coğrafyasız tarih olmaz / Sulanan çiçekler solmaz / Olmaz olmaz deme / Olmaz olmaz..." Coğrafya tarihsiz değil ama galiba biraz talihsiz... Bilimlerin anası coğrafyaya doğurduğu çocukları tarafından üvey anneye duyulan muhabbet gösterilmiyor mu? Yüzünüzün coğrafyası bozulmadan çabucak buyur ola bu kez de tırıvırı mırıvırı coğrafya sorularıyla oynamaya...

1 Hani, belden yukarısı şişman dünya haritaları vardır. Bunlar *Mercator* projeksiyonu denilen bir metotla yapılmış, Avrupa'yı dünyanın merkezi sayan bir bakış açısını yansıtıyor, kuzey yarımküredeki kıta ve büyük ülkeleri abartılı büyüklükte gösteriyormuş. Ancak her iki yarımküreyi de aslına uygun gerçeklikte gösteren bir metot daha varmış. Buna ne projeksiyonu deniyor, kestirebilir misiniz?
a. IMF projeksiyonu
b. DİE projeksiyonu
c. AET projeksiyonu
d. PETERS projeksiyonu

2 Coğrafya isimleri garipliklerle dolu. Bütün kıta adları "A" ile başlıyor. Okyanusların birini daha aktif kabul edip "Atlas" demişler, diğerine de pasif ve sulhsever anlamında "Pasifik"... Denizlerin bazıları renklerine göre *Kızıl, Kara, Sarı, Ak* adını almış. Ancak "Kara Deniz"den iki tane var. İkinci *Kara* nerede acaba?
a. Karaibler'de
b. NiKARAgua'da
c. Kuzey Buz Denizi'nde Novaya Zemlya'da
d. Karakas'ta

3 Sıradağlar, nehirler... Coğrafya elemanlarının çoğu sınır mınır tanımazlar. Depremlerin çoğunun üzerinde meydana geldiği kabul edilen yer kabuğundaki sürekli kırık ya da çatlaklara ne denir?
a. Katatoni
b. Hareket
c. Fay
d. Kraker

4 Atlas Okyanusu'nda bulunan Bermüda ülkesi, şeytanı ve üçgeninin dışında nesiyle ünlüdür?
a. Bergamutuyla
b. Vermutuyla
c. Şortuyla
d. Mügesiyle

5 Amerika'nın en eski haritası Prof. Afet İnan'ın yazdığı bir kitabında da iddia ettiği gibi bir Türk tarafından yapılmıştı. Taa XVI. yüzyılın başında dünyanın küre biçiminde olduğunu da yazmış olan bu müthiş Türk kimdi?
a. Temel Reis
b. Seydi Ali Reis
c. İngiliz Kemal
d. Piri Reis

6 Maveraünnehir nereye dökülür?
a. Cennete
b. Basra Körfezi'ne
c. Ölü Deniz'e
d. "Solgun bir halk çocukları ayaklanmasının kalbine"

7 "Deniz"ler devam ediyor. Ülkemizde *Ölü Deniz* var. Peki *Sessizlik Denizi* neredeydi?
a. İran Körfezi'nde
b. Güney Çin Denizi'nde
c. *İlahi Komedi*'de
d. Ay'da

8 *Geo* + *graphein* yani yeryüzü coğrafyasından bu kadar. Şimdi geldik Ay'a. Ay coğrafyasına "lunagrafya" diyebilir miyiz? Lunagrafyayı yaratan çalışmalar ilk kez Luna-2 adlı uzay aracıyla başlamıştı. Apollo-11'den Armstrong ve Aldrich, Ay'da yürümeyi başaran ilk insanlar. Dünya'dan baktığımızda Ay'ın yüzeyinde görünen insan yüzüne benzer koyulukları yerinde incelediler. Peki, bu koyuluklara ne ad verildiğini biliyor musunuz?
a. Maria
b. Mahiye
c. Selen
d. Aydan Siyavuş

Yanıtlar: 1) **d,** 2) **c,** 3) **c,** 4) **c** ve **d,** 5) **d,** 6) Ece Ayhan'ın *Meçhul Öğrenci Anıtı* şiirinden: "Devletin ve tabiatın ortak ve yanlış sorusu şuydu: / Maveraünnehir nereye dökülür? / En arka sırada bir parmağın tek ve doğru karşılığı: / Solgun bir halk çocukları ayaklanmasının kalbinedir." Not: Maveraünnehir diye bir nehir yoktur. Arapça'da "nehir ötesi" demektir. 7) **d,** 8) **a.**

Hazırlayan: Ahmet Turhan ALTINER

TENİS 1989

"SINIR TANIMAYIN"

Air Tech Challenge Kadın

Air Tech Challenge 3 / 4

Air Tech Challenge Low

NIKE tenis ayakkabıları, aşınmaz **DURATHANE** tabanlıdır.

NIKE AIR

TÜRKİYE TEMSİLCİSİ **VEPA**

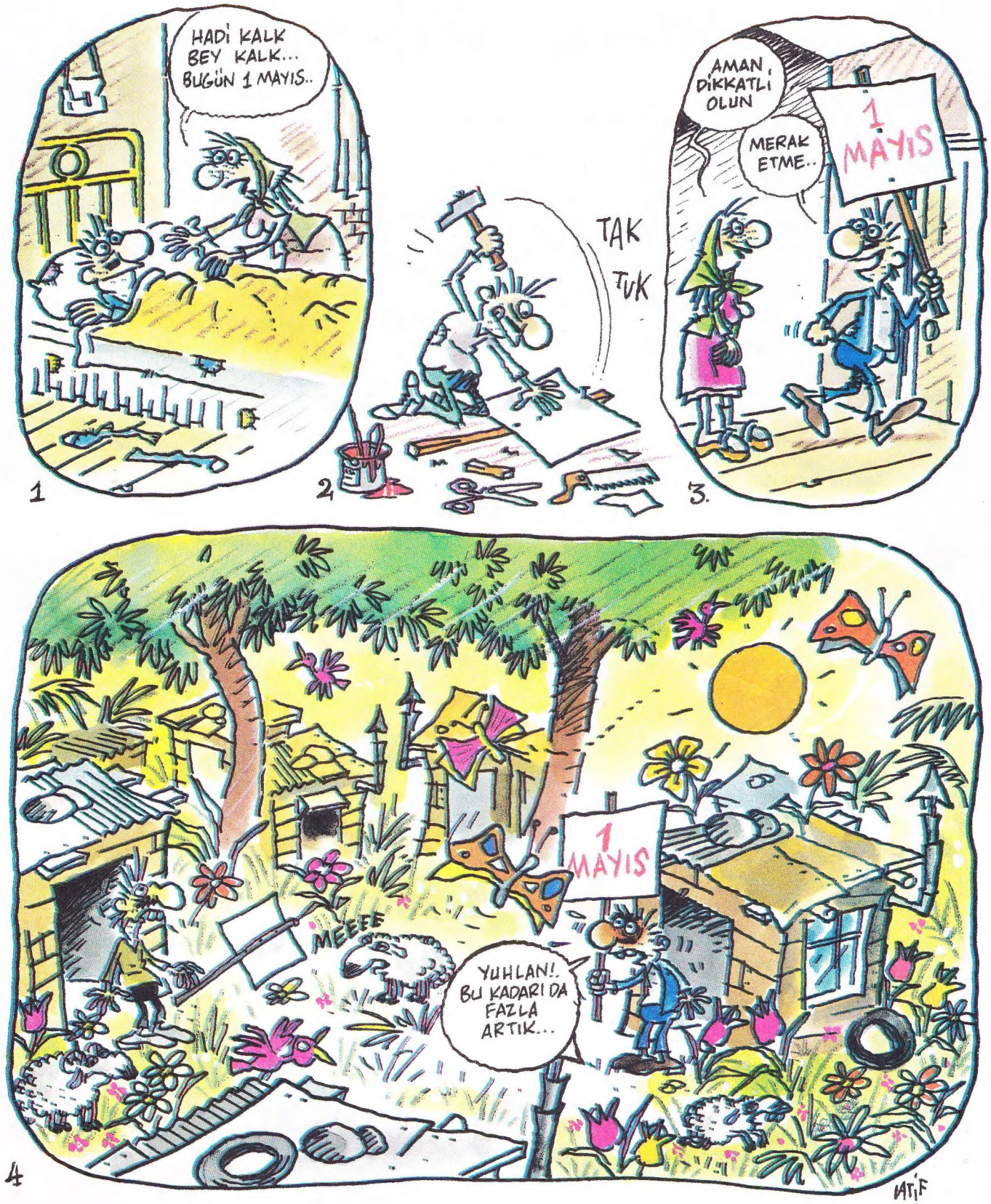
HADİ KALK BEY KALK... BUGÜN 1 MAYIS..
1
TAK TUK
2
AMAN DİKKATLİ OLUN
MERAK ETME..
1 MAYIS
3.
MEEEE
YUHLAN!.. BU KADARI DA FAZLA ARTIK...
1 MAYIS
4
LATİF

BARCLAY

Zevkte Seçkinlik Çizgisi

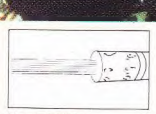
Normal Filtre

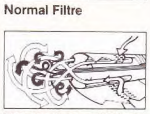
Barclay Actron® Filtresi

Barclay Actron® Filtresi.
Bu eşsiz ve özel sigarada duman ve hava, filtre ve kanallardan ayrı ayrı geçer. Ağzınızda birleşen duman ve hava, damağınızda çok daha doyumlu bir tat bırakırken, daha az katran ve nikotin verir.

Actron® Filtrenin sırrı işte budur. Barclay tadının sırrı da buradadır.

1979 YILI İCRA PL 467 TEDBİR UYARINCA SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR.

Gece Mavisi
PARLIAMENT

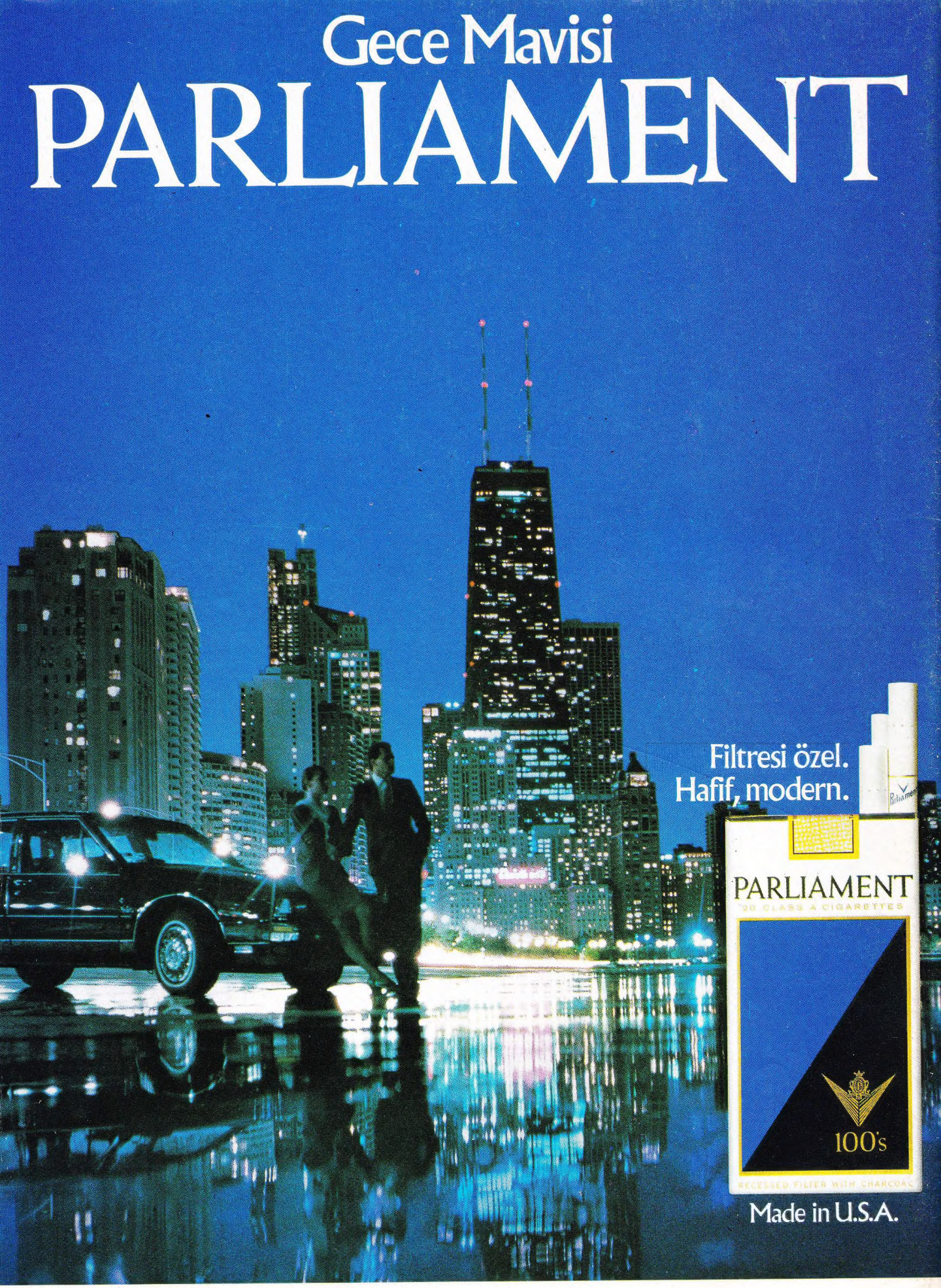

1979 YILI İCRA PL. 467 TEDBİR UYARINCA SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR.